

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: «Πώς οδηγείται ο έμπορος στη πτώχευση – έννοια πτώχευσης – συνέπειες πτώχευσης πώς και πότε μπορεί να γίνει η αποκατάσταση του πτωχού »

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΚΑΓΙΑΔΑΚΗ ΡΕΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ: 4153

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΚΡΙΤΣΙΜΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΕΤΟΣ 2006

ΠΡΕΒΕΖΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το δίκαιο της πτώχευσης μπορούμε να το κατανέμουμε σε τέσσερα μέρη ώστε το πρώτο να περιλαμβάνει την κήρυξη της πτώχευσης, τις συνέπειες της πτώχευσης, τη διαδικασία της πτώχευσης και το τέταρτο την πτώχευση των εμπορικών εταιρειών. Περιορίζοντας το λόγο στα τρία πρώτα μέρη, που θα μπορούσε να δεχθεί κανείς ότι περιλαμβάνουν το γενικό μέρος του δικαίου της πτώχευσης, μπορούμε να παρατηρήσουμε τα ακόλουθα.

Για αν επέλθει η πτώχευση ως μέσο καθολικής και συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης, πρέπει να συντρέξουν τρεις προϋποθέσεις, δύο ουσιαστικές και μία δικονομική ή τυπική.

Όπως θα δούμε παρακάτω οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της πτώχευσης είναι η εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη (φυσικού ή νομικού προσώπου) και δεύτερον οι παύση των πληρωμών των εμπορικών χρεών ή η επίσημη δήλωση του πτωχού ότι αναστέλλει τις πληρωμές των εμπορικών χρεών του. Στο δίκαιο μας σε πτώχευση κηρύσσεται μόνον το πρόσωπο που έχει την εμπορική ιδιότητα.

Εάν συντρέξουν οι προϋποθέσεις αυτές, η πτώχευση κηρύσσεται με απόφαση κατά κανόνα του Πολυμελές Πρωτοδικείου του τόπου της εμπορικής εγκατάστασης του εμπόρου. Το δικαστήριο επιλαμβάνεται της υπόθεσης της κήρυξης της πτώχευσης είτε κατόπιν αίτησης κάποιου από τους δανειστές είτε κατόπιν δήλωσης του εμπόρου για αναστολή των πληρωμών του, που κατατίθεται στο γραμματέα του δικαστηρίου.

Οι συνέπειες της πτώχευσης που αφορούν τον πτωχό διακρίνονται σε προσωπικές και περιουσιακές, όπως μια βασική είναι η πτωχευτική απαλλοτρίωση με την οποία ο πτωχός στερείται το δικαίωμα να διοικεί την πτωχευτική περιουσία του. Οι προσωπικές συνέπειες πλήττουν το πρόσωπο εκείνου που κηρύχθηκε σε πτώχευση, ανάλογα με την ιδιότητά του σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Πρώτον, να στερηθεί κάποια δικαιώματα και ικανότητες, όπως να διορισθεί διοικητικός, δικαστικός ή δημόσιος υπάλληλος και να ασκήσει δημόσιο λειτούργημα. Δεύτερον, να υποστεί ορισμένους περιορισμούς της προσωπικής του ελευθερίας. Για πτώχευση εμπορικής εταιρείας νομικού προσώπου, οι συνέπειες συνίσταται κυρίως σε λύση της ή σε επιπτώσεις στα μέλη της.

Η διαδικασία της πτώχευσης μπορεί να διακριθεί σε δύο στάδια. Το πρώτο περιλαμβάνει την προπαρασκευαστική διαδικασία και το δεύτερο την τελειωτική διαδικασία. Για κινηθεί αυτή η διαδικασία πρέπει να συντρέχουν και άλλες ουσιαστικές συνέπειες, όπως η κατάλληλη οργάνωση της πτώχευσης και η ύπαρξη ενεργητικού για να καλυφθούν τα σχετικά έξοδα.

Προκειμένου να κινηθεί η πτωχευτική διαδικασία, το δίκαιο την οργανώνει με τα κατάλληλα όργανα, τα οποία είναι: το πτωχευτικό δικαστήριο που ασκεί την υψηλή εποπτεία της πτώχευσης και δικάζει τις πτωχευτικές δίκες, τον εισηγητή δικαστή, που εποπτεύει την πτώχευση, τον σύνδικο που διοικεί την πτωχευτική περιουσία. Η διαδικασία της πτώχευσης κινείται με χρήματα που προέρχονται από την πτωχευτική περιουσία. Αν όμως η πτωχευτική περιουσία δεν μπορεί να καλύψει τα έξοδα, τότε με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου μπορεί να κηρυχθεί η παύση των εργασιών της πτώχευσης.

Οι πράξεις που αφορούν το ενεργητικό σκοπό να διασφαλίσουν το ενεργητικό και τη διοίκησή του μέχρι το τελειωτικό στάδιο, κατά το οποίο, το ενεργητικό αυτό θα διατεθεί για ικανοποίηση των δανειστών. Η διαπίστωση του παθητικού, δηλαδή η επαλήθευση των πτωχευτικών απαιτήσεων, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ικανοποιηθούν αυτές από την πτώχευση.

Αφού τελειώσει η επαλήθευση προχωρεί η τελειωτική διαδικασία που αποβλέπει στην επίτευξη του σκοπού της πτώχευσης με ικανοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών και στην ολοκλήρωση της πτώχευσης. Το δίκαιο θεωρεί γι' αυτούς τους σκοπούς περισσότερο, πρόσφορο μέσο τον πτωχευτικό συμβιβασμό, τον οποίο επιτρέπει μόνον όταν ο πτωχός δεν έχει καταδικαστεί για δόλια χρεοκοπία. Εάν συντρέχει αυτός ο λόγος οι δανειστές ικανοποιούνται με εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας με τη διαδικασία που λέγεται ένωση των δανειστών.

Με το τέλος της πτώχευσης, παύουν να ισχύουν οι περιουσιακές συνέπειες, όχι όμως και οι προσωπικές. Επειδή η πτώχευση είναι δυνατόν να διαιωνίζεται, το δίκαιο προβλέπει ότι μπορούν να ισχύουν οι προσωπικές συνέπειες με αποκατάσταση του πτωχού, εάν επιτεύχθηκε ο πτωχευτικός συμβιβασμός που επικυρώθηκε με τελεσίδικη απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου ή αν ο πτωχός ικανοποίησε τους πτωχευτικούς δανειστές κατά κεφάλαιο και τους τόκους. Και τέλος αν πέρασε μια δεκαετία από την κήρυξη της πτώχευσης, ανεξάρτητα αν η πτώχευση έχει τελειώσει. ^(Λάμπρος Κοτσίρης)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως είναι γνωστό το εμπορικό δίκαιο αρχίζει να διαμορφώνεται σαν ιδιαίτερο δίκαιο κατά το μεσαίωνα δια μέσου των θέσμιων των πόλεων και των συντεχνιών της βόρειας Ιταλίας. Πολλά από τα θέματα αυτά έχουν τις ρίζες τους στο ρωμαϊκό δίκαιο που πρόσφερε τα πρότυπα για την διαμόρφωσή τους, αυτό συνέβη και όσον αφορά την πτώχευση.

Η εμφάνιση στο ρωμαϊκό δίκαιο θεσμών που αποτέλεσαν το πρότυπο της σύγχρονης πτώχευσης σχετίζεται με την καθιέρωση της δυνατότητας εκτέλεσης στην περιουσία του οφειλέτη αντί της δυνατότητας εκτέλεσης στο πρόσωπο του, όπως συνέβαινε στο ρωμαϊκό δίκαιο. Πραγματικά η καθιέρωση αυτής της δυνατότητας οδήγησε στην εμφάνιση δύο θεσμών, που υπήρξαν σημαντικοί τόσο για το δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης γενικά, όσο και για το δίκαιο της πτώχευσης.

Ο θεσμός της πτώχευσης βαθμηδόν επεκτάθηκε και εξελίχθηκε σε όλες τις πολιτισμένες χώρες και ρυθμίζεται σήμερα από όλες τις σύγχρονες νομοθεσίες. Η βασική διάκριση μεταξύ τους αναφέρεται στην έκταση εφαρμογής του πτωχευτικού συστήματος. Άλλες νομοθεσίες εφαρμόζουν την πτώχευση μόνο σε εμπόρους οφειλέτες (Ελλάδα, Βέλγιο, Ιταλία) και άλλες σε οποιοδήποτε οφειλέτη έμπορο ή όχι (Γερμανία, Ελβετία, Αγγλία, Σουηδία). Η Γαλλία από τότε που τροποποιήθηκε η πτωχευτική νομοθεσία το έτος 1967, εφαρμόζει την πτώχευση στους εμπόρους και σε κάθε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ακόμη και αστικής φύσης, ενώ άλλες νομοθεσίες καθιερώνουν διαφορετικό σύστημα συλλογικής εκκαθάρισης όταν πρόκειται για οφειλέτες που δεν είναι έμποροι (Ισπανία).

Στην Ελλάδα ίσχυσε το τρίτο βιβλίο του Code de Commerce «περί πτωχεύσεων και χρεοκοπίας» μέχρι της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1878, οπότε αντικαταστήθηκε από το νόμο ΨΛΣΤ'/1878. Εκτός της Γαλλικής, πρότυπο του νέου νόμου υπήρξε η Ιταλική και η Βελγική νομοθεσία. Άλλες ουσιώδεις διατάξεις επέφερε ο νόμος ΓΦΟΔ'/1910 της 22/24 Φεβρουαρίου και ο νόμος 1189/38, ιδίως όμως ο αναγκαστικός νόμος 635/37 «περί διατάξεων τινών πτωχευτικού δικαίου» διατάξεις πτωχευτικού δικαίου υπάρχουν και στον Αστικό Κώδικα, τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και σε νεότερους νόμους. Η ανάγκη αναθεώρησης της πτωχευτικής νομοθεσίας διαπιστώθηκε νωρίς, έχουν δε καταρτιστεί κατά καιρούς δύο σχέδια πτωχευτικών κωδικών, του έτους 1924 και του έτους 1970.

Η πτώχευση αποτελεί μορφή "πραγμάτωσης ευθύνης". Έχει σκοπό να ικανοποιήσει τους δανειστές, σύμφωνα προς την αρχή της ισότητας είναι πολύ περιορισμένη στην ελληνική και διεθνή πραγματικότητα. Η "σύμμετρη ικανοποίηση των δανειστών" εκείνου που πτώχευσε, είναι ο πυρήνας του πτωχευτικού δικαίου. Οι δανειστές που πλήττονται, εκτός από ορισμένες κατηγορίες, έχουν την ίδια τύχη, συμμετέχουν στην ίδια "κοινωνία" που αποτελεί "κοινωνία ζημιάς". Η αρχή αυτή επηρεάζει όλο το πτωχευτικό δίκαιο.

Για να πραγματοποιηθεί αυτή, με την πτώχευση επέρχεται αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων των μεμονωμένων δανειστών, οι οποίοι έχουν σαν μοναδικό δρόμο ικανοποίησης να συμμετέχουν στην πτωχευτική διαδικασία. Ολόκληρη η περιουσία του κοινού οφειλέτη καταλαμβάνεται και χρησιμοποιείται σαν αντικείμενο ικανοποίησης για το σύνολο των δανειστών της πτώχευσης.

Η πτωχευτική διαδικασία είναι διαδικασία εκτέλεσης. Πρόκειται για αναγκαστική εκκαθάριση μιας περιουσίας, εκκαθάριση που γίνεται με πράξη της Πολιτείας με σκοπό να ικανοποιηθούν οι δανειστές της πτώχευσης. Η πτώχευση αποτελεί θεσμό αναγκαστικής εκτέλεσης και με αυτήν επιδιώκεται η εξασφάλιση της αρχής της ισότητας όλων των δανειστών. (Λάμπρος Κοτσίρης)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

Εμπορική πράξη είναι η διαμεσολαβητική έννομη σχέση που καθορίζεται ως εμπορική από το δίκαιο.

Εμπόριο και εμπορικές πράξεις είναι το κοινό και το νομικό όνομα για το ίδιο πράγμα. Εμπόριο με τη νομική του έννοια είναι οι εμπορικές πράξεις. Οι εμπορικές πράξεις από οικονομική έννοια είναι το εμπόριο¹.

Η έννοια της εμπορικής πράξης έχει συνέπειες δημόσιας τάξεως. Γι' αυτό είναι έννοια αναγκαστικού δικαίου. Απόδειξη με ομολογία ή όρκο είναι δυνατή μόνο ως δικαστική ομολογία ή όρκος για τα πραγματικά περιστατικά που την συγκρατούν. Η έννοια της εμπορικής πράξης έχει συνέπειες όχι μόνο για τα μέρη, αλλά και για τρίτους, αφού μπορεί να δημιουργήσει ιδιότητα εμπόρου και πτωχευτική ικανότητα. Οι τρίτοι δεν εμποδίζονται να αποδείξουν την ύπαρξη ή έλλειψη των προϋποθέσεων της με όλα τα αποδεικτικά μέσα².

Η εμπορική πράξη είναι η ειδοποιός διαφορά των πραγματικών περιστατικών που συνιστούν την έννοια του εμπόρου, αφού έμπορος είναι αυτός που διενεργεί εμπορικές πράξεις στο όνομα του³.

1.1. Αντικειμενικά εμπορικές πράξεις

Ο Νόμος θεωρεί εμπορικές πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 2 του Εμπορικού Νόμου τις αγορές προϊόντων γης ή τέχνης, τις οποίες ήθελε να κάνει κάποιος, είτε για να μεταπωλήσει τα προϊόντα αυτά ακατέργαστα, όπως τα αγόρασε, ή κατεργασμένα και μεταποιημένα ως χειροτεχνήματα, είτε με σκοπό να μισθώσει απλώς την χρήση των προϊόντων αυτών. Οποιαδήποτε επιχείρηση χειροτεχνίας, παραγγελίας ή μετακομίσεως δια της γης ή δι υδάτων. Επίσης οποιαδήποτε επιχείρηση προμηθείας, πρακτορείας, πλειστηριάσεως και δημοσίων θεαμάτων.

1. Εγγει. Εμπ. Δικ. Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 45

2,3. Εγγει. Εμπ. Δικ. Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 46

Όλες οι κολλυμβιστικές, τραπεζικές και μεσιτικές εργασίες, όλες τις εργασίες των δημοσίων τραπεζών, όλες τις μεταξύ εμπόρων και τραπεζιτών υποχρεώσεις.

Καθώς, επίσης, τις συναλλαγματικές και την αποστολή χρημάτων από τόπο σε τόπο, οποιοδήποτε κι αν είναι οι συναλλασσόμενοι.

Ο Νόμος, επίσης, θεωρεί εμπορικές πράξεις, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Εμπ. Ν., οποιαδήποτε επιχείρηση κατασκευής πλοίου, την αγορά, πώληση ή μεταπώληση πλοίου, όλες τις θαλάσσιες αποστολές, την αγορά και πώληση "αρμενίων εξαρτίων και ζωοτροφιών", κάθε ναύλωση, κάθε ναυτικό δάνειο, όλα τα περί "ασφαλειών συναλλάγματα", όλες οι "περί μισθώσεως του πληρώματος συμφωνίες και συμβάσεις", όσα συναλλάγματα αφορώσι την ναυτικήν εμπορία.

Επίσης εμπορικές πράξεις που καθορίζονται από τους νεότερους νόμους είναι οι χρηματιστηριακές συναλλαγές, τα αποθετήρια και ενεχυρόγραφα, το γραμμάτιον εις διαταγήν και η επιταγή, η τραπεζική ενέγγυος πίστωση και η χερσαία ασφάλιση⁴.

1.2 Παράγωγα εμπορικές πράξεις

Εκτός από τις συγκεκριμένες αυτές πράξεις ή γενικά δραστηριότητες που είναι εμπορικές χωρίς αμφισβήτηση, μια και αυτό καθορίστηκε νομοθετικά, υπάρχουν και άλλες πράξεις που χαρακτηρίζονται ως εμπορικές για άλλους λόγους.

Συγκεκριμένα κάποια πράξη που κανονικά θα έπρεπε να θεωρηθεί ως αστική, μια και δεν συμπεριλαμβάνεται σ' αυτές που ο νόμος καθορίζει ως εμπορικές, θα μπορούσε εν τούτοις να χαρακτηριστεί από το δικαστήριο ως εμπορική, με όλες τις συνέπειες που αυτό συνεπάγεται.

Αυτό μπορεί να συμβεί σε δύο περιπτώσεις: Είτε επειδή έχει γίνει από έμπορο για χάρη της εμπορίας του (παράγωγη εξ υποκειμένου εμπορικότητα), είτε διότι έχει στενή σχέση με κάποια άλλη πράξη ή δραστηριότητα αντικειμενικά εμπορική (παράγωγη εξ αντικειμένου εμπορικότητα)⁵.

3. Εμπ. Νόμος σελ. 52

4. Στοχ. Εμπ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου – Ευθυμιάτου σελ. 59, 60

5. Εγγ. Εμπ. Δικ. Α. Γ. Γεωργακόπουλος σελ. 4

1.3. Η έννοια του εμπόρου

1.Ορισμός. Σύμφωνα με τον άρθρο 1 του Εμπορικού Κώδικα έμπορος είναι εκείνος που μετέρχεται πράξεις εμπορικές και κύριο επάγγελμα έχει την εμπορία. Με το άρθρο αυτό καθιερώνεται καταρχήν το ουσιαστικό σύστημα αποκτήσεως της εμπορικής ιδιότητας. Έτσι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό ενός προσώπου ως εμπόρου είναι δύο:

- α) Ενέργεια εμπορικών πράξεων
- β) Η ενέργεια των εμπορικών πράξεων να αποτελεί σύνηθες επάγγελμα.

Ο νόμος όταν ομιλεί για εμπορικές πράξεις αναφέρεται στις αντικειμενικά εμπορικές πράξεις. Η διενέργεια τέτοιων εμπορικών πράξεων πρέπει να γίνεται σταθερά και κατά τρόπο συστηματικό, ώστε με την άσκησή τους να μπορεί να συσταθεί επάγγελμα⁵.

Επάγγελμα κυριολεκτείτε στα φυσικά πρόσωπα ως η συστηματική βιοποριστική απασχόληση, ως συστηματική κερδοσκοπική απασχόληση. Αδιάφορο είναι αν το κέρδος επιδιώκεται με τη διάθεση προσωπικών υπηρεσιών ή με τη διάθεση χρηματικού κεφαλαίου ή όχι. Βέβαιο είναι ότι το επάγγελμα δεν είναι η κατάρτιση ή εμπειρία άσκησης του, αλλά η πραγματική του διενέργεια, αφού επάγγελμα είναι η άσκηση ορισμένης απασχόλησης.

Στα νομικά πρόσωπα επάγγελμα δεν κυριολεκτείτε. Η πλησιέστερη έννοια είναι ο σκοπός του νομικού προσώπου, είτε δηλούμενος (μόνο) στο καταστατικό είτε δηλούμενος στο καταστατικό και εφαρμοζόμενος πραγματικά, ανάλογα με το τυπικό ή ουσιαστικό σύστημα της εμπορικής του ιδιότητας⁶.

Η διενέργεια των εμπορικών πράξεων πρέπει να αποτελεί το συνηθισμένο επάγγελμα και όχι το κύριο. Έτσι ο συμβολαιογράφος, ο γιατρός, ο καλλιτέχνης, ο γεωργός που έχουν κύριο επάγγελμα αστικό, μπορούν να αποκτήσουν την εμπορική ιδιότητα, αν διενεργούν συνήθως εμπορικές πράξεις.

Δεν χαρακτηρίζονται ως έμποροι τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία διενεργούν πράξεις εμπορικές αλλά σε αριθμό και έκταση περιορισμένη⁷. Τέτοιοι είναι οι πλανόδιοι μικροέμποροι, οι μικροί περιπτερούχοι κλπ.

5. Στοχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνας Παπασπύρου σελ. 16

6. Εγγ. Εμπ. Δικ. Α. Ν. Γεωργακοπούλου σελ. 6,7

7. Στοχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνας Παπασπύρου σελ. 17

Τέλος απαραίτητο στοιχείο για την εμπορική ιδιότητα είναι η διενέργεια των εμπορικών πράξεων να γίνεται από έμπορο με το δικό του όνομα και για δικό του λογαριασμό.

Επομένως δεν αποκτούν την ιδιότητα του εμπόρου ο πλοίαρχος, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας, οι διαχειριστές της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, οι διευθυντές υποκαταστημάτων και γενικά οι υπάλληλοι μιας εμπορικής επιχειρήσεως, γιατί διενεργούν έπ' ονόματι και για λογαριασμού του κυρίου της επιχειρήσεως είτε αυτός είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Τα παραπάνω αφορούν την κτήση της εμπορικής ιδιότητας με το ουσιαστικό κριτήριο.

Παράλληλα ισχύει και το τυπικό σύστημα σύμφωνα με το οποίο ο νόμος προσδίδει σε ορισμένα πρόσωπα την ιδιότητα του εμπόρου, με την εκπλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων. Το τυπικό κριτήριο, πάντως, αποτελεί την εξαίρεση. Με το κριτήριο αυτό έμποροι είναι:

- Η ανώνυμη εταιρεία
- Η εταιρεία περιορισμένης ευθύνης
- Ο συνεταιρισμός
- Ο χρηματιστής και ο μεσίτης του χρηματιστηρίου αξιών.

Το Δημόσιο και τα Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου (Δήμοι, Κοινότητες, ΙΚΑ κλπ) δεν αποκτούν την ιδιότητα του εμπόρου και αν ενεργούν πράξεις εμπορικές, όμως δεν αποκτούν την ιδιότητα του εμπόρου⁸.

1.4. Τρία μη ιεραρχημένα συστήματα της εμπορικής ιδιότητας

Κατά το Σχέδιο του Εμπορικού Κώδικα (άρθρο 3) το οποίο καταργήθηκε από το άρθρο 31Ν 1329/1983, θεσπίζονται τρία μη ιεραρχημένα μεταξύ τους συστήματα απόκτησης της εμπορικής ιδιότητας. Κατά το ουσιαστικό σύστημα, έμπορος είναι "όποιος ασκεί επαγγελματικά εμπορική δραστηριότητα στο όνομά του", κατά το κριτήριο της επιχείρησης, έμπορος είναι "όποιος διατηρεί οργανωμένο σύνολο παραγωγικών μέσων για την επιδίωξη οικονομικού σκοπού (επιχείρηση)" και ,κατά το τυπικό κριτήριο, έμπορος είναι "όποιος χαρακτηρίζεται έμπορος από το νόμο, ο ομόρρυθμος εταίρος και όποιος έχει άδεια της αρμόδιας αρχής για την άσκηση εμπορικού επαγγέλματος, όπου ο νόμος απαιτεί άδεια".

8. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ. 17

9. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης 122

Εμπορική ιδιότητα έχει και ο φαινόμενος έμπορος, ενώ δεν είναι έμπορος εκείνος που ασκεί επαγγελματικά εμπορική δραστηριότητα ή επιχείρηση περιορισμένης όμως σημασίας και το εισόδημα του εμφανίζεται σαν αμοιβή σωματικής καταπόνησης.

1.5. Το φυσικό πρόσωπο ως έμπορος

I. Η έννοια

1.Ορισμός: Το φυσικό πρόσωπο είναι έμπορος (Εμπορικός Νόμος άρθρο 1), όταν ασκεί ως σύνηθες επάγγελμα του εμπορικές πράξεις. Με άλλη διατύπωση έμπορος είναι αυτός που ασκεί ως σύνηθες επάγγελμα πράξεις αντικειμενικά εμπορικές στο δικό του όνομα. Βέβαια, κατάλληλες να αποτελέσουν επάγγελμα¹⁰.

Η ενέργεια εμπορικών πράξεων από φυσικό πρόσωπο δημιουργεί τότε μόνο ιδιότητα εμπόρου, όταν με τις πράξεις αυτές επιδιώκεται κατά συνήθεια συστηματικός βιοπορισμός. Ενώ δηλαδή η έννοια της εμπορική πράξης δεν απαιτεί αυτή να είναι κερδοσκοπική ή κερδοφόρα, το σύνολο των εμπορικών πράξεων πρέπει να έχει ως σκοπό το κέρδος.

Η έννοια του εμπόρου είναι προσιτή σε κάθε ημεδαπό ή αλλοδαπό πρόσωπο. Αδιάφορο είναι αν το φυσικό πρόσωπο ενεργεί χρησιμοποιώντας πληρεξούσιο¹¹.

1.6. Το νομικό πρόσωπο ως έμπορος

Η ικανότητα νομικού προσώπου δεν εκτείνεται σε έννομες σχέσεις που προϋποθέτουν ιδιότητα φυσικού προσώπου (άρθρο 62 Αστικού Κώδικα). Η ικανότητα αυτή εκτείνεται σε νομικές σχέσεις τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού δικαίου. Στις νομικές σχέσεις ιδιωτικού περιουσιακού δικαίου το νομικό πρόσωπο έχει όλες τις ικανότητες (κυριότητας, νομής κλπ.) για πράξεις του εν ζωή. Η ιδιότητα του εμπόρου (άρθρο 1 του Εμπορικού Νόμου) γίνεται γενικά δεκτό ότι δεν προϋποθέτει φυσικό πρόσωπο. Όπως τα φυσικά πρόσωπα, έμπορος μπορεί να είναι και το νομικό πρόσωπο. Όμως και στα νομικά πρόσωπα, ο τρόπος 1 του άρθρου του Εμπορικού Νόμου δεν είναι αποκλειστικός τρόπος δημιουργίας της ιδιότητας του εμπόρου, αλλά υπάρχει και άλλος¹².

10. Εγγ. Εμπ. Δικ. Λεωνίδας. Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 79

11. Εγγ. Εμπ. Δικ. Λεωνίδας .Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 77

12. Εγγ. Εμπ. Δικ. Λεωνίδας .Ν. Γεωργακόπουλος σελ 91, 92

1.7. Οι συνέπειες από την ιδιότητα του εμπόρου

Η απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας από κάποιο πρόσωπο έχει γι' αυτόν σημαντικές συνέπειες. Οι σπουδαιότερες είναι οι παρακάτω:

- 1) Οι πράξεις που ενεργούνται από τον έμπορο τεκμαίρονται ως εμπορικές και όταν ακόμη οι ίδιες δεν είναι εμπορικές, εφόσον έχουν γίνει για χάρη της εμπορίας του.
- 2) Ο έμπορος είναι υποχρεωμένος να τηρεί εμπορικά βιβλία
- 3) Ο έμπορος, και μόνο ο έμπορος κηρύσσεται σε πτώχευση, σε περίπτωση που παύσει τις πληρωμές του για τα εμπορικά του χρέη.
- 4) Ο έμπορος υπόκειται σε προσωπική κράτηση για τα εμπορικά του χρέη.
- 5) Το μεταξύ εμπόρων χρέος, που προέρχεται από εμπορική συναλλαγή, είναι τοκοφόρο από τη στιγμή που γίνει απαιτητό.
- 6) Τα μεταξύ των εμπόρων χρέη παραγράφονται μετά από πέντε(5) χρόνια.
- 7) Συμβάσεις μεταξύ εμπόρων, που έχουν σχέση με την εμπορία που ασκείται από αυτούς, υπόκειται από άποψη τελών χαρτοσήμου σε ιδιαίτερο καθεστώς ευνοϊκότερο από το συνηθισμένο.
- 8) Έχει το δικαίωμα να εκλέγει και να εκλέγεται μέλος των Εμπορικών Επιμελητηρίων¹³.

1.8. Περιορισμοί στην άσκηση της εμπορίας

Για διάφορους λόγους (κοινωνικούς, ασφάλειας, υγείας κλπ.) τα κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, με νόμους έχουν θεσπίσει διάφορους περιορισμούς στην άσκηση της εμπορίας, παρόλο που η Γαλλική Επανάσταση, η οποία κατάργησε τη διάκριση των τάξεων, έδωσε απόλυτη ελευθερία ασκήσεως της εμπορίας σε οποιοδήποτε πρόσωπο ανεξάρτητα και χωρίς καμία διάκριση. Η ελευθερία αυτή εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα σε όλα τα ελεύθερα κράτη.

Έτσι απαγορεύεται να ασκείται:

- 1) Η εμπορία ορισμένων ειδών τα οποία το κράτος διαθέτει στην κατανάλωση με τη δημιουργία από αυτών μονοπωλίων, όπως π.χ. μονοπώλιο άλατος, σπύρων τσιγαρόχαρτου κλπ.
- 2) Η διενέργεια ταχυδρομικών και τηλεγραφικών εργασιών από οποιοδήποτε.

13. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ 17,18

- 3) Το εμπόριο αρχαιοτήτων.
- 4) Η αγοραπωλησία συναλλάγματος.
- 5) Η ίδρυση ραδιοφωνικών σταθμών από ιδιώτες.
- 6) Η άσκηση του επαγγέλματος του φαρμακοποιού αν δεν είναι αυτοί πτυχιούχοι της φαρμακευτικής σχολής του Πανεπιστημίου.

Εκτός από τους παραπάνω περιορισμούς υπάρχουν και άλλοι οι οποίοι εισήχθησαν με διάφορους νόμους.

Υπάρχουν ορισμένα πρόσωπα των οποίων η ιδιότητα είναι ασυμβίβαστη με την άσκηση του εμπόρου. Τέτοιο ασυμβίβαστο υπάρχει:

- 1) Στους δημοσίους υπαλλήλους
- 2) Στους δικαστικούς
- 3) Στους δικηγόρους
- 4) Στους κληρικούς
- 5) Στους στρατιωτικούς γενικά
- 6) Στους έμμισθους προξενικούς υπαλλήλους
- 7) Στους ορκωτούς λογιστές

Το θέμα του ασυμβίβαστου είναι τελείως διαφορετικό από το θέμα της εμπορικής ανικανότητας. Η διαφορά συνίσταται στο γεγονός ότι ο ανίκανος δεν μπορεί να ενεργήσει νομικά έγκυρες πράξεις ή να αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα, ενώ στο ασυμβίβαστο οι πράξεις έγκυρα ενεργούνται και η εμπορική ιδιότητα καλώς αποκτάται πλην όμως αυτοί όταν διωχθούν πειθαρχικά, θα υποστούν τις κυρώσεις που προβλέπονται από τις σχετικές απαγορευτικές διατάξεις¹⁴.

14. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ. 19, 20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ

Γενικά για την πτώχευση

Για να κηρυχθεί κάποιος σε κατάσταση πτώχευσης πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις (άρθρο 525 του Εμπορικού Νόμου) τις οποίες η επιστήμη και νομολογία κατέταξαν σε δύο κατηγορίες, τις ουσιαστικές και τις τυπικές. Ουσιαστικές προϋποθέσεις είναι αφενός, η ύπαρξη της ιδιότητας του εμπόρου στο πρόσωπο του οφειλέτη, αφετέρου η παύση των πληρωμών των εμπορικών χρεών ή η αναστολή πληρωμή τους. Επίσης, απαιτείται απόδειξη της παύσης των πληρωμών, ή μονιμότητα, η γενικότητα, η μη πληρωμή λόγω έλλειψης χρηματικών μέσων, όπως θα δούμε αναλυτικά. Ακόμα, μπορεί να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης ο έμπορος που πέθανε, ο έμπορος που παραιτήθηκε.

Πτωχευτική ικανότητα, δεν έχουν μόνο τα φυσικά πρόσωπα, αλλά και τα νομικά, όπως οι εταιρείες, ακόμα ότι μπορεί να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης και η διαλυθείσα εταιρεία.

2. Ποιος είναι ο πτωχός

Πτωχός είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατονομάζεται στο διαπλαστικό τμήμα της δικαστικής απόφασης ως κηρυσσόμενο σε πτώχευση.

Αν η πτώχευση κηρύσσεται μετά το θάνατο του οφειλέτη εμπόρου, πτωχός κηρύσσεται ο αποθανών και όχι οι κληρονόμοι του. Οι συνέπειες της πτώχευσης επέρχονται στον πεθαμένο έμπορο και στην περιουσία του.¹⁵

2.1. Ορισμός – Προϋποθέσεις πτωχεύσεως

Πτώχευση είναι η νομική κατάσταση που κηρύχθηκε με δικαστική απόφαση του οφειλέτη εμπόρου ο οποίος έπαυσε τις πληρωμές του.¹⁶

Σκοπός της πτώχευσης είναι η εκκαθάριση της περιουσίας του πτωχεύσαντος και η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισεως μεταξύ των πτωχευτικών πιστωτών κατά το λόγο απαιτήσεως του κάθε πιστωτή. Από τους οποίους πρώτα ικανοποιούνται οι εμπράγματος ασφαλισμένοι και οι προνομιούχοι. Όμως αξίζει να σημειωθεί ότι, ανέγγυοι πιστωτές (βασικά βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων), συνήθως δεν απομένει τίποτα για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις τους¹⁷.

Επομένως για να κηρυχθεί κάποιος σε πτώχευση, πρέπει να υπάρξουν τρεις προϋποθέσεις:

- α) Η ιδιότητα του εμπόρου
- β) Η παύση των πληρωμών.
- γ) Η κήρυξη της πτωχεύσεως με δικαστική απόφαση¹⁸

15. Εγγ. Εμπ. Δικ. Α. Ν. Γεωργακοπούλου σελ. 95

16. Στοχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ. 131

17. Στοχ. Πτωχ. Δικαίου Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 31

18. Στοχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ. 131

2.2. Η ιδιότητα του εμπόρου

Όπως αναφέραμε στο προηγούμενο κεφάλαιο και σύμφωνα με το άρθρο 1 του Εμπ. Ν. έμπορος είναι εκείνος ο οποίος ενεργεί κατά σύνηθες επάγγελμα εμπορικές πράξεις για δικό του λογαριασμό. Επομένως, κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο, εφόσον έχει την ιδιότητα του εμπόρου, δηλαδή ασκεί για δικό του λογαριασμό κατά σύνηθες επάγγελμα εμπορικές πράξεις, είναι δυνατόν να κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως ή κατ' επάγγελμα άσκηση εργασίας ή επιχειρήσεως, η οποία χαρακτηρίζεται από το νόμο ως εμπορική. Αντίθετα δεν είναι έμποροι και δεν κηρύσσονται σε κατάσταση πτωχεύσεως ο ιατρός, ο δικηγόρος, ο διοικητής ή διευθυντής Α.Ε., ο πλοίαρχος, ο διαχειριστής Ο.Ε., Ε.Ε. ή Ε.Π.Ε., ανεξάρτητα από τον αριθμό των μεριδίων που κατέχουν, γιατί αυτοί δεν ενεργούν εμπορικές πράξεις για δικό τους λογαριασμό αλλά για λογαριασμό και στο όνομα της εταιρείας και συνεπώς δεν καθίστανται έμποροι¹⁹.

Ο έμπορος πρέπει να ασκεί την εμπορική δραστηριότητα στο όνομα του και για δικό του λογαριασμό. Εάν κάποιος ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητα ως αντιπρόσωπος άλλου διαφεύγει την πτώχευση π.χ. παραγωγός ("πλασιέ") επειδή συνδέεται με σχέση εργασίας, τα τέκνα του εμπόρου, τα οποία απλώς τον βοηθούν, εφόσον δεν δημιουργείται μεταξύ τους εταιρεία.²⁰

2.2.1. Πτωχευτική ικανότητα παραιτηθέντος εμπόρου

Σε κατάσταση πτωχεύσεως μπορεί να κηρυχθεί και αυτός που παραιτήθηκε από την εμπορία, κατά το άρθρο 525 § 1 του Εμπ. Ν., αν στο χρόνο παύσεως των πληρωμών του είχε την εμπορική ιδιότητα.²¹ Παραίτηση νοείται η απώλεια της εμπορικής ιδιότητας από οποιαδήποτε αιτία π.χ. απαγόρευση, μεταβίβαση της όλης επιχείρησης και παύση της εμπορίας του.

Προϋπόθεση όμως για την πτώχευση του "παραιτηθέντος" εμπόρου είναι να ανάγεται ο χρόνος παύσης πληρωμών στο χρόνο κατά τον οποίο είχε την εμπορική ιδιότητα.

Παύση πληρωμών του εμπόρου αυτής της περίπτωσης δεν συντρέχει όταν δεν πληρώθηκαν χρέη τα οποία όμως είχαν δημιουργηθεί μετά την "παραίτηση".

19. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνας Παπασπύρου σελ 131

20. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 117

21, 22. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 123, 124

Εξ άλλου η μη πληρωμή εμπορικών χρεών τα οποία είναι προγενέστερα της "παραίτησης" δεν αρκεί για να κηρυχθεί σε πτώχευση εάν δεν υπάρχει και παύση των πληρωμών κατά το χρόνο πριν από τη παραίτηση. Πτωχευτική ικανότητα έχει και εκείνος που δολίως παραιτήθηκε από την εμπορία εν όψει της οικονομικής πτώσης του, γιατί τέτοια παραίτηση δεν αποτελεί καθ' αυτή παρά απόδειξη της παύσης των πληρωμών του²².

Ο πιστωτής, που ζήτησε την πτώχευση του παραιτηθέντος εμπόρου, δεν είναι αναγκαίο να έχει αποκτήσει απαίτηση προγενέστερη της παραίτησης, αρκεί να αποδεικνύεται ότι κατά το χρόνο της παραίτησης υπήρχε ήδη παύση των πληρωμών.²⁴

2.2.2. Πτώχευση του θανόντος εμπόρου

Επίσης, μπορεί να κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως και ο έμπορος που πέθανε, σύμφωνα με το άρθρο 525 § 3 του Εμπ. Ν., εφόσον, όταν ζούσε, είχε παύσει τις πληρωμές του και υποβλήθηκε αίτηση από τους πιστωτές του μέσα όμως στην αποκλειστική προθεσμία του ενός έτους από την ημέρα του θανάτου του, δηλαδή να εκδοθεί η κηρύτουσσα την πτώχευση δικαστική απόφαση. Αυτό ισχύει μόνο εφόσον η πτώχευση προκαλείται αυτεπάγγελτα, ενώ, όταν προκαλείται μετά από αίτηση πιστωτή αρκεί να υποβληθεί η αίτηση εντός του έτους από το θάνατο του εμπόρου, ανεξάρτητα από το χρόνο που θα εκδοθεί η δικαστική απόφαση. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για "πτώχευση του αποβιώσαντος εμπόρου" αλλά για υπαγωγή της κληρονομικής περιουσίας στην πτώχευση, λόγω αδυναμίας να εφαρμοστούν οι προσωπικές κυρώσεις ή ποινές. Με τον τρόπο αυτό θα χωρισθεί η κληρονομική περιουσία από την ατομική περιουσία του κληρονόμου. Έτσι, η κληρονομική περιουσία θα αποτελεί "χωριστή περιουσία" έτσι ώστε να είναι ευχερής η ικανοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών από αυτήν.

Υποκείμενο της πτώχευσης θεωρείται ο κληρονόμος του αποβιώσαντος εμπόρου ως καθολικός διάδοχος του. Η πτώχευση και η πτωχευτική διαδικασία αφορά συγκεκριμένο τμήμα της περιουσίας του κληρονόμου.

Σε περίπτωση πτώχευσης του εμπόρου που πέθανε και σε περίπτωση που ο έμπορος αποβιώσει μετά την κήρυξη της πτώχευσης, η σύζυγος, τα τέκνα ή οι κληρονόμοι του εμπόρου μπορούν να εμφανίζονται ή να παρασταθούν ως πληρεξούσιος στη σύνταξη του ισολογισμού, στην εξέλεξη των βιβλίων και σε κάθε άλλη πράξη που αφορά την πτώχευση, σύμφωνα με το άρθρο 568 του Εμπ. Ν.

Επίσης, αμφισβητείται αν η διάταξη του άρθρου 525 § 3 του Εμπ. Ν. μπορεί να εφαρμοστεί στη περίπτωση που ο οφειλέτης έμπορος κηρύχθηκε σε αφάνεια. Η γνώμη που λύει το θέμα είναι η αφάνεια να εξομοιώνεται με το θάνατο.²⁵

Η πτώχευση κηρύσσεται, αν ο έμπορος που απεβίωσε βρισκόταν σε κατάσταση παύσης των πληρωμών. Εάν δεν βρισκόταν σε κατάσταση παύσης πληρωμών, οι κληρονομικοί δανειστές δεν μπορούν να ζητήσουν την πτώχευση, αλλά τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομιάς κατά το άρθρο 1913 του Αστικού Κώδικα ή την πτώχευση του κληρονόμου, εφόσον ο κληρονόμος αποδέχτηκε την κληρονομιά χωρίς τα ευεργέτημα της απογραφής και έχει την εμπορική ιδιότητα.²⁶ Το δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση, αν ο κληρονόμος παρέχει ασφάλεια υπέρ του δανειστή που τη ζήτησε.

Ο ανήλικος και η παντρεμένη γυναίκα, εφόσον έχουν τηρήσει τις διατυπώσεις για την άσκηση της εμπορίας, κηρύσσονται σε κατάσταση πτώχευσης.²⁷

2.2.3. Πτωχευτική ικανότητα εταιρειών

Όσον αφορά τις εταιρείες, για να κηρυχθούν σε πτώχευση θα πρέπει να έχουν δύο προϋποθέσεις, τόσο τη νομική προσωπικότητα όσο και την εμπορική ιδιότητα. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατή η πτώχευση της συμμετοχικής ή αφανής εταιρεία, ως εσωτερική εταιρεία και η συμπλοιοκτησία γιατί δεν έχουν νομική προσωπικότητα²⁸. Πτωχευτική ικανότητα μπορεί να έχει μόνο ο διαχειριστής της αφανούς εταιρείας. Η λύση της είναι αυστηρή όταν ο αφανής εταίρος συμμετέχει κατά τρόπο αποφασιστικό στην πορεία των εταιρικών υποθέσεων. Στην περίπτωση αυτή η εμφάνιση προς τρίτους του αφανούς εταίρου πρέπει να συνεπιφέρει όμοια μεταχείριση του όπως του εμφανούς εταίρου, ακόμα περαιτέρω την εξαφάνιση του αφανούς χαρακτήρα της εταιρείας και τη μεταβολή της σε εταιρεία εν τη πράγμασι²⁹.

Η Ομόρρυθμη και η Ετερόρρυθμη εμπορική εταιρεία (και οι αδημοσίευτες)³⁰, εφόσον επιδιώκουν εμπορικό σκοπό, η Ανώνυμη Εταιρεία, η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης, ο συνεταιρισμός, η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρεία και η ναυτική εταιρεία είναι

25. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 125

26. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 125

27. Στοχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρόνας Παπασπύρου σελ 131

28. Στοχ. Πτωχ. Δικ. Νικ. Κ. Ρόκας σελ 8

29. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 129

30, 31. Στοχ. Πτωχ. Δικ. Νικ. Ρόκας σελ. 8, 9

δυνατόν να πτωχεύσουν. Ο ευρωπαϊκός όμιλος οικονομικού σκοπού, μονολότι είναι κατά την ελληνική νομοθεσία αστική εταιρεία με νομική προσωπικότητα, κηρύσσεται σε πτώχευση, η οποία όμως δεν έχει ως συνέπεια την αυτόματη συμπτώχευση των μελών του όπως στην ομόρρυθμη εταιρεία.³¹ Η αστική εταιρεία, ως μη εμπορική, στερείται πτωχευτικής ικανότητας. Καθίσταται εμπορική, μόνο αν έχει αντικείμενο την άσκηση εμπορικών πράξεων κατά σύνηθες επάγγελμα και έχει νομική προσωπικότητα, εφόσον επιδιώκει οικονομικό σκοπό, σύμφωνα με το άρθρο 784 του Αστ. Κώδικα, θα έχει και πτωχευτική ικανότητα.

Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα³²

Κατά το Σχέδιο του Εμπ. Κώδικα η ομόρρυθμη και η ετερόρρυθμη εταιρεία θα είναι εμπορικές κατά το τυπικό κριτήριο, έστω κι αν ο σκοπός τους δεν είναι εμπορικός. Ειδικότερα η πτώχευση της Ο.Ε. ή Ε.Ε. συνεπάγεται κατά την ορθότερη άποψη τη λύση της εταιρείας και έχει σαν αποτέλεσμα την "παράλληλη" πτώχευση όλων των ομόρρυθμων εταίρων. Αυτό σημαίνει ότι, μονολότι με την κήρυξη της πτώχευσης της εταιρείας συμπτώχεύουν και οι ομόρρυθμοι εταίροι, το δικαστήριο αρκείται στον έλεγχο της συνδρομής των προϋποθέσεων της πτώχευσης μόνο ως προς την εταιρεία και όχι ως προς αυτούς³³. Αν ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν έχει καταβάλει την εισφορά του, υπέχει θέση οφειλέτη της εταιρείας που πτώχευσε. Η πτώχευση του ομόρρυθμου εταίρου δεν επιφέρει την πτώχευση της εταιρείας, αλλά τη λύση της, εκτός αν συμφωνήθηκε η συνέχιση της εταιρείας μεταξύ των υπολοίπων εταίρων³⁴.

Η πτώχευση της Ανώνυμης Εταιρείας προκαλεί τη λύση της χωρίς να επιφέρει πτώχευση των διοικητών ή των μετόχων, ούτε διάλυση των οργάνων της, τα οποία εξακολουθούν να λειτουργούν περιοριζόμενα στις εσωεταιρικές υποθέσεις και γενικά από τις εξουσίες του συνδίκου. Με την πτώχευση της Ανώνυμης Εταιρείας συνεχίζεται η νομική προσωπικότητά της με δυνατότητα αναβίωσης. Η λύση της Α.Ε. και η απόφαση που την κηρύσσει σε πτώχευση υποβάλλονται σε δημοσιότητα (άρθρο 7^α § 1 κ.ν. 2190/20)³⁵.

Η πτώχευση της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης προκαλεί τη λύση της, χωρίς να επιφέρει την πτώχευση των διαχειριστών ή των εταίρων της. Με την πτώχευση της Α.Ε. και της Ε.Π.Ε. επέρχεται η λύση τους όμως δεν εκλείπει η νομική τους προσωπικότητα, που εξακολουθεί να διατηρείται κατά πλάσμα δικαίου προς τον αποκλειστικό σκοπό της συνέχι-

32,35,36. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 129, 140, 121

33. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νικ. Ρόκας σελ. 9

34. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ. 131

-σης της πτωχευτικής διαδικασίας. Ο μέτοχος της ανώνυμης εταιρείας, από μόνη την ιδιότητα αυτή, δεν αποκτά την εμπορική ιδιότητα. Ωστόσο, η σχετικώς πρόσφατη νομολογία, απέδωσε στο μέτοχο της ανώνυμης εταιρείας την εμπορική ιδιότητα εφόσον κατέχει το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των μετοχών της ανώνυμης εταιρείας, έτσι ώστε από τη συμμετοχή του να εξαρτάται η εξακολούθηση των εργασιών της εταιρείας και η ύπαρξη της αυτή. Όμως, η απόδοση της εμπορικής ιδιότητας στο μέτοχο που έχει ή αποκτά την πλειοψηφία ή το σύνολο των μετοχών της ανώνυμης εταιρείας είναι εσφαλμένη και εξαιρετικά επικίνδυνη για τον ίδιο το θεσμό της ανώνυμης εταιρείας με παραγνώριση των οικονομικοδικαϊκών σκοπών του εταιρικού τύπου και της οργανωτικής αυτονομίας του³⁶.

Οφείλει κανείς να ξεκινήσει με βάση τον φορέα της επιχείρησης και συνεπώς, έμπορος είναι μόνο η ανώνυμη εταιρεία. Ο μέτοχος που κατέχει την πλειοψηφία των μετοχών έχει αυξημένο καθήκον πίστης απέναντι στην εταιρεία.

Ο διαχειριστής της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, ανεξάρτητα από τον αριθμό των μεριδίων που κατέχει, ενεργεί για λογαριασμό και στο όνομα της εταιρείας, συνεπώς δεν καθίσταται έμπορος.

Η πτώχευση του συνεταιρισμού προκαλεί τη λύση του και καταχωρίζεται στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός σύμφωνα με το άρθρο 10 § 1 του ν. 1667/1986. Η πτώχευση της ναυτικής εταιρείας επιφέρει τη λύση της και καταχωρίζεται στο μητρώο των εταιρειών και ιδιαίτερα στη μερίδα της εταιρείας.

Ο παράνομος ή ανήθικος χαρακτήρας της επιχείρησης που ασκείται δεν αποκλείει την πτώχευση π.χ. επιχείρηση αγοραπωλησίας απαγορευμένων ναρκωτικών³⁷.

2.2.4. Διαλυθείσα εταιρεία

Η εταιρεία που λύθηκε, κατά τη διάρκεια του σταδίου της εκκαθάρισης διατηρεί την νομική της προσωπικότητα για τις ανάγκες της εκκαθάρισης και συνεπώς την πτωχευτική ικανότητα. Αναλογική εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 525 § 3 του Εμπορικού Νόμου που αναφέρεται στη πτώχευση μετά το θάνατο του εμπόρου δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

36. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 129, 140, 121

37. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 140, 141, 121

Αντίθετα, η διαλυθείσα εταιρεία, της οποίας η εκκαθάριση περατώθηκε, έπαυσε να υπάρχει και στερείται πτωχευτική ικανότητα. Αν μεταγενέστερα βρεθεί εταιρική περιουσία, αναβιώσει η εκκαθάριση και διοριστεί εκ νέου εκκαθαριστής, η εταιρεία αυτή επανακτά την πτωχευτική ικανότητα ³⁸.

2.3. Παύση των πληρωμών

Η βασική ουσιαστική προϋπόθεση για την κήρυξη του εμπόρου σε πτώχευση, κατά το άρθρο 525 § 1 του Εμπ. Ν., από το δικαστήριο είναι ότι ο έμπορος πρέπει να έπαυσε τις πληρωμές του ή να δήλωσε με την παρουσία του γραμματέα του Πρωτοδικείου, ότι αναστέλλει τις πληρωμές του, δηλαδή η μη πληρωμή των ληξιπρόθεσμων (εκκαθαρισμένων και απαιτητών), κατά κανόνα εμπορικών, χρηματικών του χρεών.

Ο νόμος αρκείται στο εξωτερικό γεγονός της μη πληρωμής για να κηρυχθεί η πτώχευση, χωρίς να προσδιορίζει ειδικότερα τους λόγους στους οποίους οφείλεται η μη πληρωμή καθώς και την απαιτούμενη έκταση των μη εκπληρούμενων υποχρεώσεων ³⁹.

Ο νόμος δεν καθορίζει ακριβώς την έννοια της παύσης των πληρωμών. Για το προσδιορισμό της έννοιας της παύσης των πληρωμών διατυπώθηκαν διάφορες θεωρίες. Κατά την πρώτη θεωρία, παύση πληρωμών υπάρχει αν συντρέχει το αντικειμενικό γεγονός της μη πληρωμής από τον έμπορο των ληξιπρόθεσμων εμπορικών χρεών του. Η κήρυξη της πτώχευσης δεν εξαρτάται από την οικονομική κατάσταση του εμπόρου αλλά από τη μη πληρωμή.

Η δεύτερη και κρατούσα θεωρία, παύση πληρωμών υπάρχει όταν συντρέχει μόνιμη ταμειακή δυσχέρεια πληρωμής των χρεών, δηλαδή έλλειψη ρευστού χρήματος για να εξοφληθούν τα ληξιπρόθεσμα εμπορικά χρέη του οφειλέτη εμπόρου.

Τρίτη θεωρία, την οποία εκφράζει η πρόσφατη νομολογία του γαλλικού Ακυρωτικού, ορίζει την παύση των πληρωμών ως την αδυναμία αντιμετώπισης του απαιτητού παθητικού με το διαθέσιμο ενεργητικό. Η θεωρία αυτή παραμερίζει την οικονομικά απελπιστική κατάσταση του οφειλέτη σαν βάρη της παύσης των πληρωμών.

Η τέταρτη θεωρία δεν αρκείται στη μόνιμη έλλειψη χρηματικών μέσων, αλλά απαιτεί επιπρόσθετα το ενεργητικό του οφειλέτη εμπόρου όχι μόνο λογιστικά αλλά οικονομικά να είναι μικρότερο του παθητικού. Δεν αρκεί ο οφειλέτης να μην πληρώνει τα χρέη του, αλλά απαιτείται να είναι υπερχρέως ή αφερέγγυος. Προϋπόθεση της πτώχευσης είναι όχι η παύση

38. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 131

των πληρωμών καθ' αυτή αλλά η υπερχέωση του εμπόρου οφειλόμενη παύση των πληρωμών⁴⁰.

Γενικά όταν λέμε παύση πληρωμών εννοούμε την κατάσταση εκείνη του οφειλέτη εμπόρου κατά την οποία αυτός αδυνατεί να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του⁴¹.

Όπως το άρθρο 525 του Εμπ. Ν. διατυπώνει "Πας έμπορος παύων τας πληρωμάς αυτού...", η χρησιμοποίηση της ενεργητικής μετοχής "παύων" φανερώνει συμπεριφορά. Η παύση των πληρωμών είναι συμπεριφορά του οφειλέτη εμπόρου και ως τέτοια εξωτερικεύει μια κατάσταση. Η "παύση των πληρωμών του οφειλέτη" εκ μέρους του εμπόρου δεν αποτελεί "κατάσταση" αλλά συμπεριφορά του οφειλέτη με την οποία αποκαλύπτεται κατάσταση και μάλιστα η αδυναμία του οφειλέτη εμπόρου να εκπληρώσει τα ληξιπρόθεσμα χρέη του, από αίτια ατομικά ή εξωγενή⁴².

Σε αδυναμία πληρωμής βρίσκεται ο οφειλέτης έμπορος ο οποίος κατά τρόπο διαρκή είναι αδύνατον, εξαιτίας έλλειψης χρηματικών μέσων, να αντεπεξέλθει γενικά στις χρηματικές του υποχρεώσεις που απαιτούν άμεση εξόφληση.

Η παύση των πληρωμών υπάρχει όταν πραγματικά η μη πληρωμή βασίζεται επί της αδυναμίας προς πληρωμή των χρεών του και η δήλωση της αδυναμίας αυτής στις συναλλαγές. Με την έννοια του άρθρου 525 του Εμπ. Ν., η παύση των πληρωμών δεν υπάρχει αν ο οφειλέτης έμπορος αν και μπορεί δεν πληρώνει ένεκα δυστροπίας ή λόγω κακόπιστης άρνησης πληρωμής αν και υπάρχουν χρήματα ή αν πιστοποιείται αδυναμία πληρωμής με σκοπό να πιέσει τους δανειστές του να δεχθούν τμηματική εξόφληση ή εάν εξ αμελείας παρέλειψε να εκπληρώσει τις τρέχουσες υποχρεώσεις του⁴³.

Για να έχουμε παύση πληρωμών πρέπει αυτή να αναφέρεται:

- Σε χρέη εμπορικά, δηλαδή να κηρύσσεται σε πτώχευση ο έμπορος που δεν έχει πληρώσει το ενοίκιο του σπιτιού του.
- Σε χρέη ληξιπρόθεσμα, δηλαδή να έχει περάσει η προθεσμία λήξεως.
- Σε χρέη χρηματικά, δηλαδή δεν κηρύσσεται σε πτώχευση ο έμπορος που οφείλει εμπορεύματα⁴⁴.

39, Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νικ. Ρόκας σελ 12

40, 42. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 150, 151, 152, 153, 157

41. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ.132

43. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 156

44. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Βησσαρίωνα Παπασπύρου σελ. 132

Πότε υπάρχει παύση πληρωμών είναι γεγονός αντικειμενικό, το οποίο αφήνεται στη κρίση του δικαστή. Το δικαστήριο δηλαδή θα κρίνει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και από τα εξωτερικά αντικειμενικά γεγονότα που την αφορούν, π.χ. από δικαστικές διώξεις από την πλευρά των δανειστών του ή από διαμαρτυρήσεις πιστωτικών του τίτλων και θα αποφανθεί αν πράγματι συντρέχει παύση των πληρωμών του εμπόρου. Δεδομένου μάλιστα ότι ο νόμος δεν απαιτεί υποχρεωτικά την αφερεγγυότητα του εμπόρου, για την κήρυξή του σε κατάσταση πτώχευσης, είναι δυνατό αυτή να πραγματοποιηθεί και αν ακόμη το ενεργητικό του είναι μεγαλύτερο από το παθητικό, εφόσον παρά το γεγονός αυτό παύσει τις πληρωμές του, όταν π.χ. έχει ακινητοποιήσει το ενεργητικό και για τον λόγο αυτό δεν μπορεί να το χρησιμοποιήσει. Η δήλωση του εμπόρου ότι αναστέλλει τις πληρωμές του είναι αρκετή για τη βεβαίωση της παύσεως των πληρωμών. Επίσης το κλείσιμο του καταστήματος, η φυγή του εμπόρου είναι γεγονότα που μαρτυρούν την παύση των πληρωμών⁴⁵.

2.4. Παύση των πληρωμών. Έφεση κατά απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση

Η παύση των πληρωμών πρέπει να είναι μόνιμη και γενική. Μπορεί να συντρέχει και επί αδυναμίας εξοφλήσεως ενός μόνο χρέους. Δεν συντρέχει όμως όταν η μη εξόφληση αποδίδεται σε καλόπιστες ενστάσεις του οφειλέτη ή όταν αποδεικνύεται ότι ο οφειλέτης εξακολουθεί κανονικά την εμπορική του δραστηριότητα με αγοραπωλησίες εμπορευμάτων και χρεοπιστώσεις με άλλους εμπόρους, χωρίς να διαπιστώνεται κλονισμός στην εμπορική του πίστη. Η έφεση κατά της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση απευθύνεται τόσο κατά του αιτούντος δανειστή όσο και κατά του συνδίκου.

Από τον συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 676 και 2 α.ν. 1189/1939 του Εμπ. Ν. το οποίο ορίζει ότι η ανακοπή κατά της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση απευθύνεται κατά του συνδίκου, καθώς και του αρθ. 534 Εμπ. Ν., προκύπτει ότι η έφεση κατά της αποφάσεως που κήρυξε την πτώχευση, η οποία είναι προσωρινώς εκτελεστή και διορίζει και σύνδικο, πρέπει να απευθύνεται τόσο κατά του δανειστή, που υπέβαλε την αίτηση για την κήρυξη σε πτώχευση του οφειλέτη, όσο και κατά του συνδίκου που εκπροσωπεί την ομάδα των πιστωτών^{46**}.

45. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου- Ευθυμιάτου σελ. 317
46**. Περιοδικό Επιθ. Εμπ. Δικαίου 2002. Εφετείο Αθηνών 1117/2001 σελ.880, 881

2.4.1. Η γενικότητα

Η παύση αυτή των πληρωμών πρέπει να υποδηλώνει γενική αδυναμία πληρωμής των υποχρεώσεων του εμπόρου, δηλαδή για να κηρυχθεί σε πτώχευση δεν αρκεί το να μην καταβάλει ορισμένα μεμονωμένα χρέη, μικρής σημασίας, εφόσον δεν δίνει την εντύπωση ότι πράγματι έχει σταματήσει τις πληρωμές του γενικά⁴⁶. Αντίστροφα, η επιλεκτική πληρωμή ορισμένων χρεών συνιστά παύση πληρωμών, εφόσον υπάρχει γενική αδυναμία πληρωμής. Η μη πληρωμή από τον έμπορο κάποιων από τα χρέη του δεν εκφράζει οπωσδήποτε αδυναμία και παύση πληρωμών. Κρίσιμη είναι η διαπίστωση, αν ο έμπορος, κατά την αντίληψη των συναλλαγών, εκπληρώνει γενικά, κατά κύριο λόγο τις υποχρεώσεις του ή όχι. Ο νόμος δεν απαιτεί παύση όλων των πληρωμών. Αρκεί ο οφειλέτης να αδυνατεί να εκπληρώσει ένα ουσιώδες μέρος των εμπορικών του υποχρεώσεων⁴⁷. Όπως μη πληρωμή ορισμένων μόνο αλλά μεγάλων χρεών (π.χ. η μη πληρωμή μισθών ή δανείου προς τράπεζα) δυνατόν να είναι ήδη αρκετό για τη στοιχειοθέτηση της έννοιας της γενικότητας. Σε παύση πληρωμών βρίσκεται και εκείνος που προβαίνει πράγματι σε μικρές πληρωμές αλλά ανακοινώνει σε μεγάλο ύψους πιστωτή ότι αδυνατεί πλέον να τον πληρώσει. Η δήλωση αυτή πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενική αδυναμία πληρωμής και όχι σε υποκειμενική άρνηση πληρωμής⁴⁸.

2.4.2. Η μονιμότητα

Αδυναμία προς πληρωμή εννοούμε τη μόνιμη κατάσταση του εμπόρου ο οποίος αδυνατεί, λόγω έλλειψης χρηματικών μέσων, να αντεπεξέλθει γενικώς στις άμεσα απαιτητές, χρηματικές, εμπορικές του υποχρεώσεις.

Έτσι, η μη πληρωμή χρεών θα πρέπει να μην οφείλεται σε παροδικές και μεταβατικές αιτίες, π.χ. λόγω πρόσκαιρης οικονομικής στενότητας του εμπόρου, όπως προσωρινές ταμειακές δυσχέρειες, η οποία οφείλεται είτε σε δικαιολογημένη αρρυθμία στις πληρωμές για ένα διάστημα, είτε σε καταφατική γενική κρίση του εμπόρου και των εν γένει συναλλαγών

46. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου - Ευθυμιάτου σελ. 318

47. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 159

48. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 160

και ειδικά στον κύκλο εμπορίου του οφειλέτη, αλλά απαιτείται να μπορεί να συναχθεί πρόγνωση για μόνιμη αδυναμία πληρωμών στο εγγύς μέλλον. Στο δίκαιο μας δεν προβλέπεται χρόνος αναμονής του δανειστή προς πληρωμή του. Η προσωρινότητα της αδυναμίας εκτιμάται από το δικαστήριο ⁴⁹.

Η κρίση αυτή του δικαστηρίου κατευθύνεται από τις δύο αρχές που καθόρισε ο νόμος και συγκεκριμένα :

α) ότι μόνη η άρνηση ορισμένων πληρωμών, λόγω ενστάσεων που έχει ο οφειλέτης και που είναι δυνατόν να θεωρεί καλόπιστα ως βάσιμες, δεν αποτελεί απόδειξη παύσης πληρωμών, π.χ. εάν καλόπιστα αντιτάσσει την ένσταση της ακυρότητας της σύμβασης που καταρτίστηκε με τον αιτούντα. Το δικαστήριο οφείλει να εξετάσει τόσο τη σοβαρότητα των ενστάσεων, που προβάλλει ο οφειλέτης, όσο και την καλή του πίστη, από τη γενική του συμπεριφορά.

β) ότι η εξακολούθηση των πληρωμών του εμπόρου με καταστρεπτικά ή δόλια μέσα δεν εμποδίζει την κήρυξη του σε πτώχευση από το δικαστήριο. Ως παράδειγμα των καταστρεπτικών μέσων μπορεί να αναφερθεί η πώληση εμπορευμάτων σε τιμές κατά πολύ χαμηλότερες από τις τρέχουσες, ενώ των δολίων μέσων η δημιουργία ψευδών απαιτήσεων του κατά τρίτων με σκοπό να τις επικαλεσθεί για ενίσχυση της φερεγγυότητας του ⁵⁰.

2.4. 3. Εμπορικότητα χρεών

Αυτονόητο είναι βέβαια ότι ένας έμπορος κηρύσσεται σε πτώχευση για την παύση της πληρωμής του εκείνων των χρεών του, που προέρχονται από εμπορικές και όχι από αστικές του υποχρεώσεις⁵¹. Θεωρήθηκε ότι τα χρέη αυτά δεν έχουν τον αυστηρό χαρακτήρα του εμπορικού χρέους, για την ακριβόχρονη πληρωμή του οποίου υπάρχει γενικό συμφέρον. Συνεπώς δεν υφίσταται παύση πληρωμών π.χ. εάν δεν πληρώσει ο έμπορος μόνο μισθώματα της οικίας του ή ποινικής ή φορολογικής φύσης πρόστιμα ή οφειλόμενη διατροφή προς τη σύζυγο ή τα τέκνα ή αποζημίωσης εξ αιτίας αυτοκινητιστικού ατυχήματος ασχέτου προς την εμπορία του.

49. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 158

50. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου –Ευθυμιάτου σελ. 318

51. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου – Ευθυμιάτου σελ. 318

Τα χρέη είναι εμπορικά όταν πηγάζουν από τις αντικειμενικά εμπορικές πράξεις του οφειλέτη ή όταν τεκμαίρονται εμπορικά ή όταν πρόκειται για πράξεις τις οποίες ενεργούν έμποροι κατά το τυπικό σύστημα, όπως π.χ. από ανώνυμες εταιρείες και εταιρείες περιορισμένης ευθύνης⁵².

2.4.4. Απόδειξη της παύσης των πληρωμών

Επίσης, ο έμπορος μπορεί να κηρυχθεί σε πτώχευση και αν ακόμα δεν έπαυσε τις πληρωμές του, εφόσον δηλώσει ενώπιον του γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου (πτωχευτικό δικαστήριο) ότι "αναστέλλει" τις πληρωμές του. Πρέπει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση της παύσης των εμπορικών πληρωμών, ο νόμος απαιτεί απόδειξή της. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με αποδεικτικά μέσα που παρέχει στο δικαστήριο ο πιστωτής, εάν η παύση κηρύσσεται μετά από αίτηση του, είτε, εάν είναι αυτεπάγγελτη, από το γεγονός που πιστοποιείται από το ίδιο το δικαστήριο, της παύσης των πληρωμών.

Στη δεύτερη περίπτωση που ο έμπορος δηλώνει την αναστολή των εμπορικών του πληρωμών δεν απαιτείται απόδειξη. Οποσδήποτε όμως το δικαστήριο, τόσο στην πρώτη όσο και στη δεύτερη περίπτωση, οφείλει να βεβαιωθεί για την εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη⁵³.

Η απόδειξη της αδυναμίας προς πληρωμή μπορεί να γίνει με κάθε μέσο. Ιδίως χρησιμοποιούνται: 1) διαμαρτυρικά συναλλαγματικών για μη πληρωμή, 2) διαταγές πληρωμής πιστωτικών τίτλων, 3) τελεσίδικες καταψηφιστικές αποφάσεις για χρηματικές οφειλές οι οποίες δεν εξοφλήθηκαν, 4) ομολογίες του οφειλέτη από εγκυκλίους ή επιστολές προς δανειστές και αιτήματα για φιλικό διακανονισμό, 6) συμφωνητικά εξώδικου συμβιβασμού που δεν εκτελέστηκε, 7) κατασχέσεις, 8) η φυγή ή η εξαφάνιση του οφειλέτη⁵⁴.

2.5. Το απαιτητό και εκκαθαρισμένο του εμπορικού χρέους

Το εμπορικό χρέος πρέπει να είναι απαιτητό. Δεν αποτελεί παύση πληρωμών η μη πληρωμή χρέους υπό αίρεση ή υπό προθεσμία πριν από την είσοδο της αίρεσης ή προθεσμίας,

52. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 160

53. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου - Ευθυμιάτου σελ. 319

54. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ 162

ή χρέους που απορρέει από φυσική ενοχή. Παρομοίως το εμπορικό χρέος πρέπει να είναι βέβαιο και εκκαθαρισμένο. Δεν πρέπει να αμφισβητείται ούτε προς το ύψος του αλλά ούτε και προς τον τρόπο πληρωμής του. Χρέος για το οποίο έχει εκδοθεί οριστική απόφαση η οποία υπόκειται σε έφεση δεν είναι βέβαιο. Βέβαιο όμως είναι αν η πρωτόδικη απόφαση ως προς αυτό είναι προσωρινώς εκτελεστή⁵⁵.

2.5.1. Μη πληρωμή λόγω έλλειψης χρηματικών μέσων

Για την κήρυξη της πτώχευσης δεν αρκεί μόνο το εξωτερικό γεγονός της παύσης των πληρωμών αλλά η μη πληρωμή πρέπει να οφείλεται σε αδυναμία πληρωμής λόγω έλλειψης ρευστότητας του εμπόρου ή της επιχείρησης⁵⁶. Σύμφωνα με το άρθρο 525 του Εμπορικού Νόμου "Πας έμπορος παύων τας πληρωμάς αυτού" και από την ουσία του θεσμού της πτώχευσης προκύπτει ότι αδυναμία υπάρχει μόνο για έλλειψη χρημάτων για πληρωμές. Η σημασία έγκείται στην έλλειψη ρευστότητας χρημάτων. Το ρευστοποιήσιμο ως ιδιότητα περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη δεν ενδιαφέρει. Δεν υπάρχει παύση πληρωμών εάν ο έμπορος δεν μπορεί να παραδώσει εμπορεύματα που παραγγέλθηκαν, έστω και αν μια τέτοια αδυναμία του είναι μόνιμη. Η μη πληρωμή όμως χρηματικής αποζημίωσης που επιδικάστηκε συνέπεια αυτής της υπερημερίας, είναι δυνατό να οδηγήσει σε πτώχευση⁵⁷.

55. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 161

56. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 12

57. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 160

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ

Γενικά

Το κεφάλαιο αυτό μας κάνει μια αναφορά για το ενεργητικό και το παθητικό του πτωχού, όπου περιλαμβάνει την πτωχευτική περιουσία, δηλαδή το ενεργητικό και το παθητικό, δηλαδή τα πτωχευτικά χρέη. Πτωχευτική περιουσία είναι το σύνολο της ενεργητικής περιουσίας του πτωχεύσαντος με την έννοια του συνόλου των περιουσιακών δικαιωμάτων, εκείνων των δικαιωμάτων που έχουν χρηματική αξία. Επίσης θα δούμε την Μεταπτωχευτική περιουσία, που είναι η περιουσία του πτωχού η οποία δημιουργείται μετά την κήρυξη της πτώχευσης, την ομαδική περιουσία, που είναι η περιουσία της ομάδας των πιστωτών που δημιουργείται από τη δράση των συνδίκων. Το παθητικό είναι τα πτωχευτικά χρέη.

3.1. Η πτωχευτική περιουσία (ενεργητικό)

Πτωχευτική περιουσία είναι το σύνολο της περιουσίας που ανήκει στον πτωχεύσαντα κατά το χρόνο κήρυξης της πτώχευσης⁵⁸ και πιο συγκεκριμένα είναι η περιουσία που κατά την ημέρα (την πρωία) που δημοσιεύθηκε στο ακροατήριο η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση ανήκει στον πτωχό και η οποία αποτελεί αντικείμενο πτωχευτικής απαλλοτρίωσης⁵⁹. Δεν υπάγονται στην πτωχευτική περιουσία αντικείμενα που βρίσκονται στην κατοχή του πτωχού αλλά ανήκουν σε τρίτους. Στην πτωχευτική περιουσία νομικού προσώπου περιλαμβάνεται η εμπορική επιχείρηση (με τα υποκαταστήματά της), ενώ στην πτωχευτική περιουσία φυσικού προσώπου και η ατομική ("εξωεπιχειρηματική") του περιουσία, καθότι ισχύει η αρχή της καθολικότητας και της απεριόριστης ευθύνης. Στα κατ' ιδίαν αντικείμενα της πτωχευτικής περιουσίας περιλαμβάνονται συνήθως ετεροειδή αντικείμενα (κινητά, ακίνητα απαιτήσεις συμμετοχές, άυλα αγαθά, πραγματικές καταστάσεις κλπ.)⁶⁰.

Όπως είπαμε στην πτωχευτική περιουσία περιλαμβάνεται το σύνολο της περιουσίας του πτωχεύσαντος, όμως υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις: Δεν υπάγονται στην πτωχευτική περιουσία αντικείμενα προσωπικής χρήσης του πτωχού (φυσικού προσώπου) και της οικογένειάς του κατά το άρθρο 546 του Εμπορικού Νόμου όπου « Τα ενδύματα, οθόνια, έπιπλα και άλλα προς ιδίαν του πτωχεύσαντος και της οικογενείας αυτού χρήσιν απολύτως αναγκαία πράγματα, εξαιρούμενα των σφραγίδων, καταγράφονται ακριβώς εν καταλόγω και παραδίδονται προς τον πτωχεύσαντα και την οικογένειαν αυτού. Επί των τυχόν γενομένων αντιρρήσεων των συνδίκων αποφασίζει ο εισηγητής»⁶¹. Καθώς και κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και άλλες διατάξεις ακατάσχετα πράγματα και δικαιώματα. Το ίδιο ισχύει για τα εκ του νόμου αμεταβίβαστα δικαιώματα όπως η επικαρπία (εξωπτωχευτική περιουσία)⁶². Δεν είναι περιουσία και αποκλείονται από την πτωχευτική απαλλοτρίωση τα καθαρώς οικογενειακά δικαιώματα, η προσωπικότητα του πτωχού, η ικανότητά του για

58, 62. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Ν. Ρόκας σελ. 26, 28

59. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 238

60. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Ν. Ρόκας σελ. 26

61. Εμπορικός. Νόμος. σελ. 1110

εργασία και τα δικαιώματα περιουσιακής φύσης που είναι στενά συνδεδεμένα με το πρόσωπο του πτωχού π.χ. το δικαίωμα πάνω στο ίδιο όνομα, το δικαίωμα αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς ή κληροδοσίας⁶³.

Στην πτωχευτική περιουσία περιλαμβάνεται μόνο η περιουσία που έχει ο πτωχός κατά το χρόνο κήρυξης της πτώχευσης. Η κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας αποκτώμενη περιουσία (Μεταπτωχευτική περιουσία) δεν περιλαμβάνεται στην πτωχευτική περιουσία. Απαιτήσεις του πτωχού, οι οποίες γίνονται απαιτητές μετά την κήρυξη της πτώχευσης ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία, εφόσον ο γενεσιουργός τους λόγος υπήρχε ήδη πριν από την κήρυξη της πτώχευσης. Αυτό συμβαίνει με απαιτήσεις αποζημιώσεως. Όταν η ζημιά εμφανίζεται μετά την τέλεση αδικοπραξίας, με απαιτήσεις καταβολής ασφαλισματος ή εργολαβικού ανταλλάγματος, με επιστροφές φόρων⁶⁴.

Η πτωχευτική περιουσία είναι δυνατόν να μεταβληθεί (αυξηθεί ή να μειωθεί) κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας. Αυτό μπορεί να οφείλεται: α) στην εκτέλεση εκκρεμών συμβάσεων, β) στην ανάκληση πράξεων που έγιναν στην ύποπτη περίοδο, γ) στη διεκδίκηση αντικειμένων της πτωχευτικής περιουσίας από τρίτους, δ) στην εκπλήρωση ομαδικών πιστομάτων⁶⁵.

3.1.1. Νομική φύση της πτωχευτικής περιουσίας

Η πτωχευτική περιουσία ως "αντικείμενο δικαίου" είναι η περιουσία η οποία δεν ανήκει ούτε στο σύνδικο, ούτε στους δανειστές, αλλά μόνο στο πτωχό. Ο σύνδικος διοικώντας αυτήν ενεργεί είτε ως νόμιμος αντιπρόσωπος του πτωχού, σύμφωνα με τη θεωρία της αντιπροσώπευσης, είτε ως φορέας της εξουσίας που ο νόμος απονέμει, σύμφωνα με τη θεωρία του λειτουργήματος.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η οργανική θεωρία που δέχεται την πτωχευτική περιουσία ως "υποκείμενο δικαίου" όπου η περιουσία είναι αυτόνομος φορέας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, όργανό της είναι ο σύνδικος, ο οποίος ούτε στο δικό του όνομα ούτε σε άλλο ενεργεί, αλλά σαν όργανο του "προσώπου" της πτωχευτικής περιουσίας⁶⁶.

63. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 239

64. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Ν. Ρόκας σελ. 28, 29

65. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Ν. Ρόκας σελ. 30

66. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 258

3.2. Μεταπτώχευτική περιουσία

Το ακαταδίωκτο του πτωχού για πτωχευτικά χρέη και ο περιορισμός των εξουσιών και των καθηκόντων των οργάνων της πτώχευσης στην πτωχευτική περιουσία δημιουργούν, αφαιρετικά, την έννοια της μεταπτώχευτικής περιουσίας. Αυτή είναι η περιουσία του πτωχού, που δημιουργείται από αυτόν ή από τρίτους υπέρ αυτού μετά την κήρυξη της πτώχευσης και διαφεύγει την πτωχευτική απαλλοτρίωση⁶⁷.

3.3. Ομαδική περιουσία

Περιουσία της ομάδας των δανειστών είναι η περιουσία, που δημιουργείται από την δράση των συνδίκων. Οι σχέσεις αυτές της πτωχευτικής περιουσίας μπορούν να θεωρηθούν αντικατάλλαγμα της γενικής πτωχευτικής περιουσίας⁶⁸.

3.4. Το ενεργητικό της πτώχευσης

Οι αξιώσεις και τα απόλυτα δικαιώματα περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία, όπως είχαν γεννηθεί και υπήρχαν κατά την κήρυξη της πτώχευσης, και παραμένουν κατ' αρχήν ανεπηρέαστα από την πτώχευση, με δύο εξαιρέσεις: την περιουσία του ή της συζύγου του πτωχού προστιθέμενη, υπό όρους, στην περιουσία του πτωχού και ορισμένη περιουσία του ή της συζύγου του πτωχού, αφαιρούμενη από την πτωχευτική περιουσία, ως διεκδικούμενη από τρίτους. Το ενεργητικό εξακολουθεί να υπόκειται στις ενστάσεις και στις αντιρρήσεις, οι οποίες το βαρύνουν, κατά τον κανόνα της διατηρήσεως των ενστάσεων πλην εξαιρέσεων. Στο ενεργητικό προστίθεται και αξίωση από καταδολιευτικές για τους δανειστές δικαιπραξίες του πτωχού και από πράξεις άκυρες ή ακυρώσιμες της ύποπτης περιόδου⁶⁹.

3.5. Το παθητικό της πτώχευσης

Χρέη ή παθητικό της πτώχευσης είναι τα χρέη που υπάρχουν κατά την κήρυξη της πτώχευσης ή που δημιουργήθηκαν από τα όργανα της πτώχευσης για τους σκοπούς της αντίστοιχα τα πρώτα χρέη είναι τα πτωχευτικά σε στενή έννοια, τα δεύτερα είναι τα ομαδικά.

67. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτωχ. & εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 139

68. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτωχ. & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 139

69. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτωχ. & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 140

Και τα δύο διακρίνονται από τα μεταπτώχευτικά χρέη, τα οποία δημιουργεί ο πτωχός μετά την κήρυξη της πτώχευσης με την προσωπική του δραστηριότητα.

Η διάκριση πτωχευτικών και μεταπτώχευτικών χρεών διαρκεί μέχρι είτε τον πτωχευτικό συμβιβασμό, οπότε παύουν να υπάρχουν πτωχευτικά χρέη, είτε την περάτωση της ένωσης των δανειστών, οπότε οι δανειστές των πτωχευτικών χρεών ανακτούν τα ατομικά δικαστικά μέσα κατά (και) της πτωχευτικής περιουσίας του πτωχού, εκτός της προσωποκράτησης του⁷⁰.

Κατηγορίες πτωχευτικών χρεών. Τα χρέη με κριτήριο το περιεχόμενο τους διακρίνονται σε: α) Εμπράγματα βάρη, τα οποία είναι τα (δημιουργημένα από τον νόμο, από δικαστική απόφαση ή από δικαιοπραξία του πτωχού) περιορισμένα εμπράγματα δικαιώματα στο ενεργητικό της περιουσίας. Τα εμπράγματα βάρη είναι είτε εμπράγματα ασφάλειες (υποθήκες, ενέχυρα, ειδικά προνόμια) είτε δουλειές. Τα εμπράγματα βάρη δεν μετέχουν στην πτωχευτική διαδικασία, αδιάφορο είναι αν αφορούν πράγματα ή δικαιώματα (επικαρπία αξιώσεων, άδειες εκμετάλλευσης δικαιωμάτων πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας κλπ.) β) αξιώσεις τρίτων πηγάζουσες από απόλυτα δικαιώματα. Δικαιούχοι απολύτων εμπράγματων δικαιωμάτων έχουν είτε αξιώσεις παράλειψης προσβολή τους είτε αξιώσεις αποκατάστασης πρότερης κατάστασης ή και άλλες κατά περίπτωση αξιώσεις, που αποτελούν περιεχόμενο του απολύτου δικαιώματος και δεν είναι ενοχικές, αλλά εμπράγματα. Οι αντίστοιχες υποχρεώσεις του πτωχού και (μετά την κήρυξη της πτώχευσης) του συνδίκου οφείλονται ως αντανακλαστική συνέπεια του απολύτου δικαιώματος και δεν είναι πτωχευτικά χρέη, γ) πτωχευτικά χρέη είναι οι ενοχικές υποχρεώσεις, που είχαν γενεσιουργό αιτία προγενέστερη από την κήρυξη της πτώχευσης ή που δημιουργήθηκαν από τη δράση των συνδίκων μετά από την κήρυξη⁷¹.

70. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτωχ. & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 148

71. Εγγ. Πτωχ. Δικ. Πτωχ. & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ 149, 150

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. ΤΥΠΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ

Γενικά

Το άρθρο 525 § 1 του Εμπορικού Νόμου ορίζει ότι "πας έμπορος παύων τας πληρωμάς αυτού ή δηλών ενώπιον του γραμματέως του εν άρθρω 526 πρωτοδικείου ότι αναστέλλει τας πληρωμάς του είναι εν κατάσταση πτωχεύσεως". Η νομολογία και η επιστήμη, ερμηνεύοντας την διάταξη αυτή και στηριγμένες στη λέξη "είναι" δέχθηκαν παλαιότερα ότι η πτώχευση μπορεί να υπάρξει και χωρίς δικαστική απόφαση. Νωρίς όμως οι οπαδοί της θεωρίας αυτής σχετικά με την "πτώχευση εν τοις πράγμασι" αναγνώρισαν ότι πολλές συνέπειες της πτώχευσης όπως π.χ. η πτωχευτική απαλλοτρίωση, η αναστολή των ατομικών καταδιώξεων, το απαιτητό των μη ληξιπρόθεσμων χρεών, οι προσωπικές κυρώσεις σε βάρος του πτωχού, δεν μπορούσαν να προχωρήσουν χωρίς δικαστική απόφαση. Γι' αυτό, η θεωρία αυτή αναγκάστηκε να προχωρήσει σε περαιτέρω διακρίσεις και να δεχθεί ότι οι ουσιαστικές συνέπειες της πτώχευσης επέρχονται από την αυτοδίκαιη εν τοις πράγμασι πτώχευση, ενώ οι δικονομικές συνέπειες της επέρχονται από την έκδοση της δικαστικής απόφασης. Σήμερα, ομόφωνα επικρατεί η άποψη, που στηρίζεται στο άρθρο 528 του Εμπορικού Νόμου ότι "η πτώχευση κηρύττεται δι' αποφάσεως του πρωτοδικείου, είτε επί τη κατά άρθρα 525 (437) και 526 (438) δηλώσει του εμπόρου, άνευ άλλης τινός αποδείξεως περί της παύσεως των πληρωμών, είτε τη αιτήσει τινός των πιστωτών, είτε και εξ επαγγέλματος. Η αίτηση των πιστωτών δέον να κοινοποιήται και προς τον οφειλέτην έμπορον 24 τουλάχιστον ώρας προ της συζητήσεως αυτή...", βλέπουμε λοιπόν ότι για να κηρυχθεί ο οφειλέτης έμπορος σε πτώχευση απαιτείται δικαστική απόφαση ενώ η θεωρία για αυτοδίκαιη πτώχευση έχει εγκαταλειφθεί.

Η αναγκαιότητα της δικαστικής απόφασης προκύπτει από πολλές διατάξεις του Εμπορικού Νόμου όπως, π.χ. από τις διατάξεις περί πτωχευτικής ανάκλησης, μέσω της οποίας υποβάλλονται σε ανάκληση οι πράξεις του πτωχού που έγιναν κατά το διάστημα της ύποπτης περιόδου⁷².

72. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 169,170

Υποπτη περίοδος ονομάζεται το χρονικό διάστημα από την παύση πληρωμών ή δέκα μέρες πριν από αυτήν και μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης και έχει ως συνέπεια την ακυρότητα ή την ακύρωση ορισμένων πράξεων του εμπόρου, διενεργημένων κατά τη διάρκεια του⁷³.

Η θεωρία αυτή περί ακήρυκτης "πτώχευσης εν τοις πραγμάσι" αρχικά χρησιμοποιήθηκε μόνο στο ποινικό δίκαιο με σκοπό να διώκεται ο οφειλέτης έμπορος για χρεοκοπία, έστω, κι αν δεν είχε κηρυχθεί σε πτώχευση. Γι' αυτό και σήμερα επικρατεί η άποψη ότι το ιδιώνυμο έγκλημα της δόλιας χρεοκοπίας υπάρχει και όταν κηρύχθηκε πτώχευση με δικαστική απόφαση⁷⁴.

4.1. Δικαστική απόφαση

Τρίτη τέλος προϋπόθεση είναι η δικαστική απόφαση, η οποία κηρύσσει τον οφειλέτη έμπορο σε κατάσταση πτωχεύσεως. Αρμόδιο δικαστήριο είναι το Πολυμελές Πρωτοδικείο (το πρωτοβάθμιο δικαστήριο) της περιφέρειας στην οποία ο έμπορος έχει το κύριο κατάστημα του ή η εταιρεία την έδρα της⁷⁵.

Η πτώχευση κηρύσσεται με απόφαση του Πρωτοδικείου είτε μετά από δήλωση του εμπόρου, την ίδια ημέρα ή μετά από δέκα ημέρες (ανάλογα αν το κύριο εμπορικό του κατάστημα βρίσκεται ή όχι στην περιφέρεια της έδρας του Πρωτοδικείου), είτε μετά από την αίτηση πιστωτή του εμπόρου, είτε τέλος από το ίδιο το δικαστήριο⁷⁶.

4.2. Με δήλωση του οφειλέτη εμπόρου

Με τη διατύπωση των άρθρων 525 κα 526, γεννιέται το ζήτημα, αν ο οφειλέτης έμπορος έχει το δικαίωμα ή και την υποχρέωση να προχωρήσει στη δήλωση ότι αναστέλλει τις πληρωμές του και συνεπώς να ζητήσει από το δικαστήριο να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης. Το άρθρο 525 ορίζει ότι "Πας έμπορος παύων τας πληρωμάς αυτού ή δηλών ενόπιον του γραμματέως του πολυμελούς πρωτοδικείου ότι αναστέλλει τας πληρωμάς του είναι εν κατάσταση πτωχεύσεως", καθιερώνει το δικαίωμα του οφειλέτη εμπόρου να ζητήσει την κήρυξή του σε κατάσταση πτωχεύσεως.

73. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Πτωχ. & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 63

74. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 170

75. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Βησσαρίωνας Παπασπύρου σελ. 132

76. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου –Ευθυμιάτου σελ. 319

Η δήλωση για αναστολή των πληρωμών του οφειλέτη εμπόρου αποτελεί μορφή εξωτερικού της αδυναμίας για πληρωμή των χρεών του, όπως την εμφανίζει ο ίδιος ο οφειλέτης, ανεξάρτητα αν έπαυσε τις πληρωμές του.

Από αυτό έπεται ότι το δικαίωμα αυτό του οφειλέτη είναι ανεξάρτητο από την πραγματική αδυναμία του για πληρωμή⁷⁷. Κατ' εξαίρεση το άρθρο 526 § 1 του εμπορικού Νόμου, που ορίζει ότι «Ο τας πληρωμάς του ανατέλλων έμπορος οφείλει να δηλώσει τούτο αυθημερόν ενώπιον του γραμματέως του πρωτοδικείου ένθα έχει το κύριον αυτού κατάστημα, εάν δε τούτο κείται εκτός της έδρας του πρωτοδικείου, οφείλει να ποιήσεται την δηλωσίν του ταύτην εντός δέκα πλήρων ημερών, υπολογιζομένων από της ημέρας της αναστολής των πληρωμών. Προκειμένου περί ομόρρυθμου ή ετερόρρυθμου εταιρίας, η δήλωσις πρέπει να περιέχη το όνομα και το επώνυμον και να φανερώνη την κατοικίαν ή τον τόπον της διαμονής εκάστου των υπευθύνων συνεταίρων. Γίνεται δε ενώπιον του γραμματέως των πρωτοδικείων εις ως την περιφέρειαν υπάρχει η έδρα της εταιρίας, αυθημερόν μεν, εάν η έδρα του πρωτοδικείου τούτου είναι και η της εταιρίας, εντός δέκα πλήρων ημερών, υπολογιζομένων από της ημέρας της αναστολής των πληρωμών, εάν η έδρα της εταιρίας κείται εκτός της έδρας του πρωτοδικείου. Επί πτωχεύσεως ανωνύμου εταιρίας η διαδικασία απευθύνεται κατά των διαχειριστών αυτής, υποχρεουμένων να χορηγώσι προς τον εισηγητήν και τιε συνδίκους τας ζητούμενας πληροφορίας και να εμφανίζονται ενώπιον αυτών, ασάκις ζητηθώσι»⁷⁸. Κατ' εξαίρεση το άρθρο αυτό, χωρίς να αναιρεί το δικαίωμα του εμπόρου επιβάλλει υποχρέωση, καθήκον, στον οφειλέτη έμπορο σε περίπτωση παύσης των πληρωμών των εμπορικών χρεών του, να υποβάλλει μέσα σε ορισμένη και σύντομη προθεσμία, δήλωση για την κήρυξή του σε κατάσταση πτωχεύσεως. Η αίτηση αυτή ονομάζεται «δήλωση της αναστολής των πληρωμών», είναι όμως αίτηση προς το δικαστήριο να λάβει την απόφαση κήρυξης του εμπόρου σε πτώχευση.

Από τις σχετικές διατάξεις του Εμπορικού Νόμου (άρθρο 526) προκύπτει ότι κι αν δεν υπάρχει αίτημα, όταν δηλαδή ο έμπορος περιορίζεται να γνωστοποιήσει στο δικαστήριο το γεγονός της παύσης των πληρωμών του, το δικαστήριο έχει την υποχρέωση και εξουσία να κηρύξει την πτώχευση με απόφαση του, αφού η κήρυξη αυτή μπορεί να γίνει και αυτεπάγγελτα. Κατά συνέπεια, ο έμπορος έχει δικαίωμα οποτεδήποτε να δηλώσει αναστολή των πληρωμών του, εφόσον βρίσκεται σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμής των χρεών του ή

77. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 180

78. Εμπ. Νόμος σελ.1110

σύμφωνα με τη θεωρία του κατάχρεου, εφόσον ο οφειλέτης είναι κατάχρεος, συγχρόνως όμως κι υποχρέωση όταν έπαυσε τις πληρωμές του. Παρομοίως, ο οφειλέτης έμπορος αν δεν βρίσκεται σε κατάσταση παύσης πληρωμών, έχει δικαίωμα να δηλώσει ότι αναστέλλει τις πληρωμές του. Σ' αυτή τη δήλωση ο οφειλέτης έμπορος υποχρεούται μόνο αν έχει παύσει τις πληρωμές του. Εφόσον ο έμπορος ασκήσει αυτό το δικαίωμα, το δικαστήριο υποχρεούται να κηρύξει την πτώχευση του χωρίς απόδειξη ως προς την παύση των πληρωμών του (άρθρο 525 § 1), με απόδειξη του οφειλέτη εμπόρου της αδυναμίας του προς πληρωμή ή σύμφωνα με τη θεωρία του κατάχρεου, της υποχρέωσης του εμπόρου⁷⁹.

4.2.1. Άσκηση του δικαιώματος.

Αμφισβητείται αν σε περίπτωση θανάτου του εμπόρου μπορούν οι κληρονόμοι του να ζητήσουν με δήλωση τους να κηρυχθεί σε πτώχευση ο έμπορος που πέθανε. Οι κληρονόμοι δεν έχουν υποχρέωση να προβούν σε δήλωση του άρθρου 526 του Εμπορικού Νόμου, έστω κι αν ο κληρονομηθείς είχε παύσει τις πληρωμές του ενόσω ζούσε. Αυτό γιατί η υποχρέωση για υποβολή δήλωσης, όσον αφορά την αναστολή των πληρωμών, είναι συνυφασμένη με την εμπορική ιδιότητα του οφειλέτη και την επαυξημένη ευαισθησία που πρέπει να έχει ο έμπορος απέναντι στις εμπορικές του υποχρεώσεις. Δικαίωμα εξάλλου των κληρονόμων για να υποβάλουν αναστολή των πληρωμών υπάρχει μόνο εάν ο κληρονομηθείς ενόσω ζούσε είχε παύσει τις πληρωμές του.

Το δικαίωμα για αναστολή των πληρωμών είναι προσωπικό χωρίς να μπορούν να το ασκήσουν οι δανειστές του οφειλέτη εμπόρου.

Στις εμπορικές εταιρείες -νομικά πρόσωπα- η δήλωση μπορεί να γίνει από τους εκπροσώπους τους στα όρια της αντιπροσωπευτικής εξουσίας τους. Έτσι, όταν υπάρχουν περισσότεροι διαχειριστές, που ενεργούν σύμφωνα με το καταστατικό από κοινού, η δήλωση δεν μπορεί να υποβληθεί από ένα από αυτούς. Οι κατ' ιδίαν εταίροι ή οι μέτοχοι δεν μπορούν να προβούν σε τέτοια δήλωση για λογαριασμό της εταιρείας. Η παράλληλη (αυτόθροη) πτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων επέρχεται και όταν η πτώχευση της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας προκαλείται με δήλωση της, εφόσον δεν αντιλέξουν.

Ο οφειλέτης έμπορος μόλις παύσει τις πληρωμές του είναι υποχρεωμένος να το δηλώσει αυτό την ίδια ημέρα στο γραμματέα του αρμόδιου Πολυμελούς Πρωτοδικείου.

Με τη δήλωση καταθέτεται και ο ισολογισμός ή να δηλώσει το λόγο για τον οποίο αδυνατεί να τον καταθέσει. Αν το κύριο κατάστημα του βρίσκεται εκτός της έδρας του Πολυμελούς Πρωτοδικείου οφείλει να προβεί στη δήλωση αυτή μέσα σε δέκα ημέρες. Επίσης, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη δήλωση του πρέπει να καταθέσει και τα εμπορικά του βιβλία, γιατί διαφορετικά αν δεν υποβάλει τη δήλωση περί αναστολή των πληρωμών του, ο έμπορος κινδυνεύει να θεωρηθεί απλός χρεοκόπος. Επίσης, η μη κατάθεση του ισολογισμού και των εμπορικών του βιβλίων είναι δυνατόν να συνεπιφέρει την δίωξη του για απλή χρεοκοπία⁸⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 527 του Εμπ. Ν., ο έμπορος οφείλει να καταθέσει τον ισολογισμό και τα εμπορικά του βιβλία. Ο ισολογισμός περιλαμβάνει τον κυριολεκτικό ή συνοπτικό ισολογισμό (ισολογισμό περιουσίας), και αναλυτικό κατάλογο των δανειστών δηλαδή, περιέχει "σημειώσεις απάντων των κινητών και ακίνητων του οφειλέτου, μετά της ως έγγιστα αξίας αυτών, κατάσταση των πιστώσεων και των χρεών του, μετά σημειώσεως της κατοικίας των πιστωτών και των μεταξύ του πτωχεύσαντος και αυτών υφισταμένων τυχόν δεσμών συγγένειας ή κηδεστίας, και προσετί πίνακα των κερδών και ζημιών, και σημειώσιν των δαπανών. Φέρει δ' επί τέλους την βεβαιωσιν ότι είναι ειλικρινής, χρονολογείται και υπογράφεται παρ' του οφειλέτου. Κάτωθι της δηλώσεως ο γραμματεύς σημειοί το έτος, τον μήνα, και την ημέρα της παρακαταθέσεως αυτή τε και του ισολογισμού. Κατά τον αυτόν τρόπον βεβαιούται η εις το γραφείον παρακατάθεσις πάντος άλλου εγγράφου ωαφορόντος την πτώχευση"⁸¹.

Δικαιολογία της μη υποβολής είναι και ότι οι δανειστές περιλαμβάνονται στα εμπορικά βιβλία και είναι πολυάριθμοι, οπότε η υποχρέωση κατάθεσης καταλόγου καλύπτεται από την κατάθεση των εμπορικών βιβλίων⁸². Τα βιβλία τα οποία καθορίζονται από τον Εμπορικό Νόμο, που η τήρηση και η κατάθεση τους επιβάλλεται υποχρεωτική από όλους τους εμπόρους, διακρίνονται σε υποχρεωτικά και μη υποχρεωτικά. Τα υποχρεωτικά εμπορικά βιβλία είναι το ημερολόγιο στο οποίο αναγράφονται καθημερινά όλες οι οικονομικές συναλλαγές που έκανε ο έμπορος, το βιβλίο αντιγραφής επιστολών στο οποίο ο έμπορος οφείλει να βάζει σε φάκελο όλες τις επιστολές που δέχεται και να αντιγράφει σε βιβλίο όσες αποστέλλει και τέλος το βιβλίο απογραφών στο οποίο ο έμπορος αντιγράφει κάθε

79. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 181

80. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 181, 182, 183

81. Εμπ. Νόμος σελ. 1105

χρόνο την απογραφή των κινητών και ακίνητων πραγμάτων του, της περιουσίας και του χρέους του. Επίσης, τα προαιρετικά εμπορικά βιβλία είναι το καθολικό στο οποίο αναγράφονται με χρονολογική σειρά όλες οι ημερολογιακές εγγραφές με βάση το διπλογραφικό σύστημα. Τα εμπορικά βιβλία νοούνται σε ευρεία έννοια, δηλαδή περιλαμβάνουν και τα βιβλία πρακτικών των οργάνων νομικού προσώπου.

Ο νόμος απαιτεί τις καταθέσεις αυτές, για να είναι δυνατόν να σχηματίσει το δικαστήριο γνώμη, τόσο για την οικονομική κατάσταση του εμπόρου, όσο και για τους λόγους που τον οδήγησαν στην πτώχευση. Τα στοιχεία τα οποία απαιτούνται για το παραδεκτό της αίτησης πιστωτή για κήρυξη πτώχευσης του οφειλέτη εμπόρου, πρέπει να περιλαμβάνονται και στη δήλωση του οφειλέτη για αναστολή των πληρωμών του, διαφορετικά η δήλωση του θα είναι απαράδεκτη⁸².

4.3. Μετά από αίτηση του πτωχευτικού πιστωτή

Οι πτωχευτικοί πιστωτές, οι οποίοι κατά τον χρόνο της πτώχευσης έχουν κατά του πτωχεύσαντος εμπόρου ενοχική απαίτηση, έστω υπό προθεσμία ή αίρεση για χρηματική ή αποτιμητή σε χρήμα παροχή (πτωχευτική απαίτηση, πτωχευτικό πίστομα). Η απαίτηση μπορεί να πηγάζει από οποιονδήποτε γενεσιουργό λόγο (εμπορική ή αστική σύμβαση, αδικοπραξία, νόμο). Ειδικότερα :

α) Δεν αποτελούν πτωχευτικές απαιτήσεις οι εμπράγματα αξιώσεις κατά του πτωχεύσαντος καθώς και τα διαπλαστικά δικαιώματα (γι' αυτό μπορεί να ασκηθεί μετά την κήρυξη της πτώχευσης υπαναχώρηση ή καταγγελία).

β) Δεν αποτελούν επίσης πτωχευτικά πιστόματα μη περιουσιακές απαιτήσεις π.χ. απαίτηση για παράλειψη πράξεων ανταγωνισμού.

γ) Όπως κατά τη διαπίστωση του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας έτσι και για τις υποχρεώσεις του οφειλέτη εμπόρου γίνεται διάκριση ανάλογα με τον χρόνο δημιουργίας τους: Υποχρεώσεις που γεννώνται μετά την κήρυξη της πτώχευσης από τη δράση του πτωχεύσαντος (μεταπτωχευτικά πιστόματα)⁸³.

Κάθε πιστωτής του εμπόρου που βρίσκεται σε κατάσταση παύσης των πληρωμών

82. Εγγ. Εμπ. Δικ Πτωχ. & Εξυγίανση Λεωνίδα Γεωργακόπουλος σελ 58

83. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 31

του, έχει από το νόμο το δικαίωμα να ζητήσει την κήρυξή του οφειλέτη εμπόρου σε πτώχευση με αίτηση του προς το αρμόδιο δικαστήριο⁸⁴. Ειδικότερα, την κήρυξη της πτώχευσης έχει δικαίωμα να ζητήσει οποιοσδήποτε δανειστής που θα γίνει πτωχευτικός δανειστής όταν νομίμως κηρυχθεί η πτώχευση. Συνεπώς, εκείνος που κάνει την αίτηση μπορεί να είναι τόσο ο εγχειρόγραφος όσο και προνομιούχος και ο εμπράγματος ασφαλισμένος πιστωτής. Το δικαίωμα του πιστωτή είναι απόλυτο υπό την έννοια ότι αν αποδειχθεί τη συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων της πτώχευσης, το δικαστήριο δεν μπορεί να απορρίψει την αίτηση αλλά είναι υποχρεωμένο να κήρυξη την πτώχευση⁸⁵.

Κατά το άρθρο 446 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας « Το ιδιωτικό έγγραφο αποκτά βέβαιη χρονολογία ως προς τους τρίτους μόνο όταν το θεωρήσει συμβολαιογράφος ή άλλος δημόσιος υπάλληλος αρμόδιος κατά το νόμο ή αν πεθάνει ένας από εκείνους που το υπέγραψαν ή όταν το ουσιώδες περιεχόμενο του αναφερθεί σε δημόσιο έγγραφο ή όταν υπάρξει άλλο γεγονός που κάνει με ανάλογο τρόπο βέβαιη τη χρονολογία. Η θεώρηση γίνεται με τη σημείωση πάνω στο έγγραφο της λέξης "θεωρήθηκε" και της χρονολογίας⁸⁶. Συνεπώς, η απαίτηση ή οι απαιτήσεις του πιστωτή, που ζητάει τη πτώχευση του οφειλέτη εμπόρου, πρέπει να προκύπτουν από έγγραφα βεβαίας χρονολογίας ή από τα τηρούμενα επίσημα εμπορικά βιβλία, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 18 ε. δ. Ιθ' νόμου 2479/1997. Εφόσον ο νόμος δεν διακρίνει, ως επίσημα εμπορικά βιβλία πρέπει να εννοούνται τα βιβλία του οφειλέτη ή του πιστωτή.

Η αίτηση του πιστωτή, με την οποία ζητείται η πτώχευση του οφειλέτη εμπόρου, έχει ιδιαίτερη υφή. Αποσκοπεί στην διαπίστωση της παύσης των πληρωμών του οφειλέτη, από την οποία παράγονται οι έννομες συνέπειες. Ο πιστωτής δεν ζητεί την πληρωμή της απαίτησής του, ούτε και την κατάσχεση των αγαθών του οφειλέτη εμπόρου, γι' αυτό δεν έχει ανάγκη εκτελεστού τίτλου. Ο χαρακτήρας της απαίτησής του αιτούντα είναι αδιάφορο, κατά τον νόμο, εάν είναι εμπορικός ή αστικός, αρκεί η παύση των πληρωμών να αναφέρεται σε αδυναμία πληρωμής των εμπορικών χρεών του οφειλέτη εμπόρου κατά του οποίου στρέφεται η αίτηση. Είναι, επίσης, αδιάφορο εάν η απαίτηση του αιτούντα τελεί υπό προθεσμία ή υπό αίρεση εκπλήρωσης ή γένεσης, αρκεί η ύπαρξη της απαίτησής να είναι βέβαιη ή έστω να πιθανολογείται.

84. Στοιχ. Εμπ. Δικαίου. Αντωνία Πουλάκου – Ευθυμιάτου σελ. 319

85. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 171

86. Κώδικας Πολ. Δικονομίας σελ. 391

Ομοίως, δικαίωμα να υποβάλει αίτηση έχει και ο πιστωτής εκείνος που χορήγησε στον οφειλέτη έμπορο προθεσμία εξόφλησης, καθώς και εκείνος του οποίου η απαίτηση δεν μπορεί να ικανοποιηθεί επειδή αναστάλθηκε η εκτέλεση με δικαστική απόφαση ή από το νόμο. Πρέπει εδώ να επισημάνουμε, ότι άλλο θέμα είναι η ιδιότητα του πιστωτή που μπορεί να ζητήσει την κήρυξη της πτώχευσης και άλλο θέμα είναι ο χαρακτήρας των χρεών για τη συνδρομή της ουσιαστικής προϋπόθεσης της παύσης των πληρωμών. Ο πιστωτής έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση έστω κι αν η απαίτηση του γεννήθηκε πριν ή μετά την παύση των πληρωμών, ενώ η τελευταία υπάρχει μόνο όταν ο οφειλέτης έμπορος βρίσκεται σε αδυναμία να εξοφλήσει τα εμπορικά του χρέη. Ακόμα, την κήρυξη της πτώχευσης έχει δικαίωμα να ζητήσει και ο πιστωτής του πιστωτή που έπαυσε τις πληρωμές εμπόρου, σύμφωνα με το άρθρο 72 του Κ Πολ. Δικ., περί πλαγιαστική αγωγή⁸⁷, όπου « οι δανειστές έχουν δικαίωμα να ζητήσουν δικαστική προστασία ασκώντας τα δικαιώματα του οφειλέτη τους, εφόσον εκείνος δεν τα ασκεί, εκτός αν συνδέονται στενά με το πρόσωπο του».

Η υποβολή της αίτησης είναι διαδικαστική πράξη. Η αίτηση ασκείται, σύμφωνα με τα άρθρα 747 του Κ Πολ. Δικ, με δικόγραφο που πρέπει να κατατεθεί στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται. Στο ειρηνοδικείο η αίτηση μπορεί να ασκηθεί και προφορικά, οπότε συντάσσεται έκθεση. Κατά την διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (άρθρο 44 Εισ. Ν. Κ Πολ. Δικ., όπου παραπέμπει στα άρθρα 741 επ. του Κ Πολ. Δικ.), περιέχει δε τα στοιχεία τα οποία ορίζονται στο άρθρο 118 όπου αναφέρει ότι, «τα δικόγραφα που επιδίδονται από ένα διάδικο σε άλλον ή υποβάλλονται στο δικαστήριο πρέπει να αναφέρουν:

- 1) το δικαστήριο ή το δικαστή, ενώπιον του οποίου διεξάγεται η δίκη ή η διαδικαστική πράξη.
- 2) το είδος του δικογράφου
- 3) το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο και την κατοικία όλων των διαδίκων και των νόμιμων αντιπροσώπων τους και αν πρόκειται για νομικά πρόσωπα, την επωνυμία και την έδρα τους.
- 4) το αντικείμενο του δικογράφου, κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και ευσύνοπτο.
- 5) τη χρονολογία και την υπογραφή του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του δικαστικού πληρεξουσίου του και όταν είναι υποχρεωτική η παράσταση με δικηγόρο, την υπογραφή του δικηγόρου»⁸⁸.

87. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 171, 172

88, 89 Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας σελ. 302, 312

Και το άρθρο 747 § 2 του Κ Πολ Δικ, όπου αναφέρει ότι, «το δικόγραφο της αίτησης ή η έκθεση πρέπει να περιέχει, εκτός όσα ορίζονται στο άρθρο 118, α)ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της υπόθεσης, β)ορισμένο αίτημα, γ)σαφή έκθεση των γεγονότων που δικαιολογούν το αίτημα κατά το κύριο αντικείμενο και τα παρεπόμενα του, καθώς και την εξουσία για την υποβολή του. Στην αίτηση αναφέρονται ακόμη τα στοιχεία που θεμελιώνουν την αρμοδιότητα του δικαστηρίου»⁹⁰.

Η αίτηση αυτή κοινοποιείται στον οφειλέτη έμπορο, τουλάχιστον εικοσιτέσσερις ώρες πριν από τη συζήτησή της⁹¹.

Προθεσμία για υποβολή της αίτησης δεν υπάρχει. Ο πιστωτής μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα του μέσα στο χρόνο που διαρκεί η παύση των πληρωμών και ο οφειλέτης έμπορος βρίσκεται εν ζωή⁹², διαφορετικά περιορίζεται από την προθεσμία του άρθρου 525 § 3 του Εμπορικού Νόμου, που ορίζει ότι « η πτώχευσις του εμπόρου δύναται να κηρυχθή εντος του έτους από την αποβιώσεως αυτού, εάν ζων είχε παύσει τας πληρωμάς αυτού»⁹³ κάθε είδους αστικός ή εμπορικός πιστωτής, ανεξάρτητα αν είναι ανέγγυος, προνομιούχος ή ενέγγυος πιστωτής. Σημασία έχει ο πιστωτής να έχει απαίτηση κατά του οφειλέτη, ανεξάρτητα αν είναι υπό προθεσμία ή αίρεση ή είναι αμφισβητούμενη ή αν υπάρχει τίτλος εκτελεστός.

Για την υποβολή της αίτησης απαιτείται ικανότητα « του είσθαι διάδικον»⁹⁴ σύμφωνα προς το άρθρο 62 του Κ Πολ Δικ, όπου αναφέρει ότι « Όποιος έχει την ικανότητα να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων έχει και την ικανότητα να είναι διάδικος. Ενώσεις προσώπων που επιδιώκουν κάποιο σκοπό, χωρίς να είναι σωματεία, καθώς και εταιρείες που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, μπορούν να είναι διάδικοι»⁹⁵.

Σε κάθε αίτηση για την κήρυξη πτώχευσης αναγράφονται το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο ή η ακριβής επωνυμία, καθώς και η διεύθυνση της αστικής και εμπορικής κατοικίας ή της έδρας και της επαγγελματικής εγκατάσταση του εμπόρου, φυσικού ή νομικού προσώπου. Αν η αίτηση αφορά ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία, τα ανωτέρω στοιχεία αναγράφονται και ως προς όλους τους ομόρρυθμους εταίρους. Όταν πρόκειται για πτώχευση νομικού προσώπου αναγράφεται επίσης, σε κάθε περίπτωση, το όνομα, το επώνυμο, το

90. Κ. Πολ. Δικ. Σελ. 472

91. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Αντωνία Παπούλα- Ευθυμιάτου σελ. 319, 320

92. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 172, 173

93. Εμπ. Νόμος Σελ. 1104

94. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 173

95. Κ. Πολ. Δικ. Σελ. 299

πατρώνυμο και η ακριβής διεύθυνση κατοικίας και επαγγελματικής εγκατάστασης του διαχειριστή ή των διαχειριστών ή του διευθύνοντος συμβούλου ή άλλου εκπροσώπου του.

Αν τα στοιχεία αυτά δεν έχουν αναγραφεί ή εφόσον δεν συμπληρώθηκαν κατά το άρθρο 227 του Κ Πολ Δικ, η αίτηση απορρίπτεται ως απαράδεκτη (άρθρο 6§18 εδ. Α ν. 2479/1997)⁹⁶.

Το άρθρο 227 του Κ Πολ Δικ αναφέρει ότι:

«1) Αν υπάρχουν τυπικές παραλείψεις που μπορούν να αναπληρωθούν, ο πρόεδρος οποιουδήποτε πολυμελούς δικαστηρίου ή ο εισηγητής ή ο δικαστής μονομελούς δικαστηρίου καλεί να τις συμπληρώσει και μετά τη συζήτηση, τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή διάδικο, εφόσον παρίσταται αυτοπροσώπως, τάσσοντας εύλογη κατά την κρίση του προθεσμία.

2) Η πρόκληση γίνεται και τηλεφωνικώς, ο δε γραμματέας βεβαιώνει με σημείωση στο εσωτερικό του φακέλου της δικογραφίας το χρόνο της ειδοποίησης, τα ζητούμενα στοιχεία και την προθεσμία. Αν η τηλεφωνική πρόσκληση είναι αδύνατη ή δυσχερής, αποστέλλεται έγγραφο, αντίγραφο του οποίου τηρείται στο φάκελο της δικογραφίας. Στο αντίγραφο αυτό σημειώνεται η ημερομηνία αποστολής του εγγράφου»⁹⁷.

Στην αίτηση αναφέρονται επίσης τα τυχόν καταστήματα, αποθήκες και άλλοι κύριοι ή βοηθητικοί χώροι άσκησης της εμπορίας από το υπό πτώχευση φυσικό ή νομικό πρόσωπο και αν πρόκειται για ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρεία και από τους ομόρρυθμους εταίρους.

Σε κάθε αίτηση για κήρυξη πτώχευσης επισυνάπτεται γραμματίο κατάθεσης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων 60 ευρώ (είκοσι χιλιάδες δραχμές) για την αντιμετώπιση από τον εισηγητή δικαστή, εφόσον παραστεί ανάγκη, της δαπάνης δημοσίευσης προσκλήσεων. Το αναγκαίο εκάστοτε ποσό αναλαμβάνεται από το δικαστικό γραμματέα με έγγραφο ένταλμα του εισηγητή δικαστή, το οποίο απευθύνεται προς το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Το παραπάνω ποσό δεν αποτελεί στοιχείο της πτωχευτικής περιουσίας, αλλά ιδιαίτερη περιουσία συγκεκριμένου σκοπού. Μετά την περάτωση της πτώχευσης με συμβιβασμό ή ένωση, το τυχόν υπόλοιπο αναλαμβάνεται από τον καταθέσαντα, ύστερα από πράξη του εισηγητή δικαστή, στην οποία βεβαιώνεται η περάτωση της πτώχευσης.

96. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 174

97. Κ. Πολ. Δικ. Σελ. 345

Το ως άνω ποσό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης που δημοσιεύεται στην εφημερίδα κυβερνήσεως⁹⁸.

Σε περίπτωση δε πτώχευσης του αποθανόντος εμπόρου κατά του ή όλων των κληρονόμων του το αίτημα πρέπει να είναι απαλλαγμένο από αίρεση ή προθεσμία. Σε περίπτωση αίτησης που απευθύνεται κατά περισσοτέρων εμπόρων του αιτούντα, που ευθύνονται «εις ολόκληρον», δεν ερευνάται η συνδρομή των προϋποθέσεων της ομοδικίας.

Εξαιρετικώς, η αίτηση πτώχευσης ασφαλιστικής επιχείρησης πρέπει να έχει κοινοποιηθεί πριν δέκα ημερών στην αρμόδια διεύθυνση του Υπουργείου Εμπορίου (ήδη ανάπτυξης) (άρθρο 12β § 7 ν.δ. 400/1970, άρθρο 5 § 2).

Η παύση των πληρωμών στην περίπτωση αυτή αποδεικνύεται τόσο με το γεγονός της μη πληρωμής της συγκεκριμένης οφειλής όσο και κατά κύριο λόγο από τα διάφορα πραγματικά γεγονότα, που αποδεικνύουν την παύση των πληρωμών, π.χ. η φυγή του εμπόρου παράλληλα με την μη πληρωμή των χρεών του, η κοινοποίηση διαμαρτυρικών, η επιβολή κατασχέσεως εναντίον του, κλπ.

Ο δανειστής μπορεί να έχει απαίτηση ασφαλισμένη (με υποθήκη κλπ.) ή όχι. Αδιάφορο είναι αν η αξίωση του είναι απαιτητή ή εξαρτάται από προθεσμία ή αίρεση, αναβλητική ή διαλυτική, αφού η δικαστική προστασία παρέχεται και για μέλλουσες αξιώσεις. Επίσης, αδιάφορο είναι αν η αξίωση είναι χρηματική ή άλλη.

Δανειστές αδιαίρετης αξίωσης, που υπάγεται στις διατάξεις της κοινωνίας ή της ενοχής εις ολόκληρο, δεν χρειάζεται να ενεργούν συλλογικά κατά την υποβολή αίτησης κηρύξεως της πτώχευσης, αλλά καθένας τους μπορεί να ενεργεί ατομικά, αφού η αίτηση κήρυξης της πτωχεύσεως δεν είναι μόνο μέσο είσπραξης της απαίτησης ή διοίκηση της, αλλά άσκηση γενικού βοηθήματος, που παρέχεται σε κάθε δανειστή.

Ερώτημα είναι αν ο μέτοχος της Ανώνυμης εταιρείας ή ο εταίρος της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης, ή ο συνέταιρος του Συνεταιρισμού, ο εταίρος προσωπικής εταιρείας με νομική προσωπικότητα έχει ιδιότητα δανειστή για τις αξιώσεις του από την εκκαθάριση της εταιρείας και μπορεί με βάση τις αξιώσεις αυτές να ζητήσει την κήρυξη της πτώχευσης. Ορθή είναι η αρνητική απάντηση, γιατί οι αξιώσεις αυτές προϋποθέτουν την πτώχευση ως

λύση της και ως εκ τούτου αποτελούν λογικό φαύλο κύκλο (ζητώ να κηρυχθεί σε πτώχευση η εταιρεία μου, γιατί αν κηρυχθεί θα είμαι δανειστής της)⁹⁹.

4.3.1. Το έννομο συμφέρον του πιστωτή

Όπως σε κάθε αίτηση για παροχή έννομης προστασίας, έτσι και εν προκειμένω η ύπαρξη έννομου συμφέροντος του αιτούντα πιστωτή αποτελεί γενική προϋπόθεση του παραδεκτού της αίτησης.

Εφόσον πιθανολογείται η απαίτηση του αιτούντα πιστωτή και η παύση πληρωμών του οφειλέτη εμπόρου, δεν ερευνάται κατά κανόνα η ύπαρξη έννομου συμφέροντος του πιστωτή. Δεν απαιτείται «ιδιαιτέρη ανάγκη» έννομης προστασίας, ούτε έχει σημασία το ύψος της απαίτησης, ούτε η τελική έκβαση της πτώχευσης προς όφελος του αιτούντα πιστωτή. Είναι δυνατόν, παρά την απόδειξη της πτωχευτικής απαίτησης και της παύσης των πληρωμών να ελλείπει το έννομο συμφέρον του πιστωτή. Έννομο συμφέρον δεν υπάρχει, εάν ο αιτούντος πιστωτής επιδιώκει με την αίτηση του σκοπούς ξένους προς την πτώχευση, δηλαδή όταν δεν επιδιώκει με την αίτηση του την πραγμάτωση ευθύνης του εμπόρου και τη μέσω της συλλογικής διαδικασίας σύμμετρη ικανοποίηση όλων των δανειστών, αλλά πραγματικά άλλους σκοπούς. Έτσι, θα πρέπει να απορριφθεί αίτηση για έλλειψη έννομου συμφέροντος αν διαπιστωθεί ότι π.χ. με την αίτηση επιδιώκεται αποκλειστικά η λύση συγκεκριμένης έννομης σχέσης όπως π.χ. εταιρείας¹⁰⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 775 του Αστικού Κώδικα όπου αναφέρει ότι «η εταιρεία λύνεται με την υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση ή την κήρυξη σε πτώχευση ενός από του εταίρους, εκτός αν συμφωνήθηκε ότι σε αυτήν την περίπτωση η εταιρεία θα συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων», ή εντολής όπου με το άρθρο 726 του Αστικού Κώδικα ότι «Η εντολή λύνεται, αν δεν ορίστηκε το αντίθετο, με το θάνατο του εντολέα ή του εντολοδόχου, καθώς επίσης με την υποβολή τους σε δικαστική συμπαράσταση ή την πτώχευσή τους. Το ίδιο αποτέλεσμα επιφέρει, σε περίπτωση νομικού προσώπου η διάλυσή του»¹⁰¹. Όπως επίσης πολύ συνηθισμένο στη πράξη, όταν ο πιστωτής με την υποβολή αίτησης και με την απειλή

99. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 88

100. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 176

101. Αστικός Κώδικας σελ. 96, 102

συζήτησης αυτής επιτυγχάνει κάθε φορά μερική εξόφληση της απαίτησης του¹⁰² περαιτέρω ελλείπει το έννομο συμφέρον σε απαίτηση που έχει παραγραφεί ή εάν η απαίτηση είναι τόσο μικρή ώστε να μην μπορεί να αναγνωρισθεί συμφέρον του αιτούντος πιστωτή για την κήρυξη της πτώχευσης¹⁰³. Ή ακόμα αν με την αίτηση πτώχευσης επιδιώκεται ο αποκλεισμός ανταγωνιστή από τον οικονομικό χώρο, οπότε η συγκεκριμένη συμπεριφορά μπορεί να εκτιμηθεί ως αθέμιτη. Πρόσφατα, δικαστική απόφαση δέχθηκε ότι από την θεμελιώδη αρχή της ισότητας που διέπει την πτώχευση ως συλλογική έννομη δράση συνάγεται ότι στην αίτηση πτώχευσης που ασκεί ο πιστωτής πρέπει να εκτίθενται περιστατικά από τα οποία να προκύπτει ή έστω να υπονοείται ότι ο αιτών από την πτώχευση προσδοκά άμεσο έννομο συμφέρον σύμφωνο και συμβιβάσιμο με το νομοθετημένο σκοπό της. Ωστόσο, εξειδίκευση στην αίτηση του προσδοκώμενου άμεσου έννομου συμφέροντος δεν απαιτείται. Αυτό που πρέπει να ελέγχεται είναι η τυχόν έλλειψη εννόμου συμφέροντος με την έννοια της χρησιμοποίησης της πτώχευσης για ξένους προς αυτήν σκοπούς.

Η έρευνα της ύπαρξης εννόμου συμφέροντος και μάλιστα αυτεπαγγέλτως επιβάλλεται ακόμα περισσότερο λόγω της μάλλον κρατούσας στη δική μας νομολογία άποψης σύμφωνα με την οποία η αίτηση για κήρυξη πτώχευσης δεν μπορεί να αποκρουστεί με την ένσταση καταχρηστικής άσκησης του δικαιώματος.

Επίσης, η έλλειψη εννόμου συμφέροντος του αιτούντα πιστωτή, την πτώχευση δεν συνιστά η έλλειψη ενεργητικής περιουσίας του οφειλέτη εμπόρου και η πιθανότητα να εμφανιστεί τέτοια μεταγενεστέρως. Αντίθετη άποψη, ανεξάρτητα από τις δυσχέρειες της απόδειξης και κυρίως το μέτρο εκτίμησης «της έλλειψης» ή η ανυπαρξία ενεργητικής περιουσίας, θα μετακινούσε την «ύπαρξη ενεργητικής περιουσίας» σε τρίτη ουσιαστική προϋπόθεση της πτώχευσης, αντίθετα με τα κρατούντα στο δίκαιο μας και το άρθρο 525 του Εμπ. Ν, αλλά και την αρχή ότι η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων κρίνεται κατά το χρόνο κατά τον οποίο συζητείται η αίτηση, με βάση υπάρχοντα περιστατικά και όχι ενδεχόμενα, ο έλεγχος των οποίων προϋποθέτει κηρυχθείσα ήδη πτώχευση.

Ειδική και ρητή περίπτωση εννόμου συμφέροντος προβλέπει η διάταξη του άρθρου 27 § 21 του Νόμου 3632/1923 «περί χρηματιστηρίων αξιών», σύμφωνα με την οποία εκείνος που έχει αξίωση κατά χρηματιστή, ανεκπλήρωτη από χρηματιστηριακή συναλλαγή, μπορεί να ζητήσει την κήρυξή του σε πτώχευση¹⁰⁴.

102. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 176, 177

103. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Λεωνίδα Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 86

104. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 177, 178

4.3.2. Παραίτηση του πιστωτή

Γεννήθηκε ζήτημα εκ των προτέρων εάν πρέπει να επιτρέπεται να παραιτείται συμβατικά ο πιστωτής από το δικαίωμα να ζητήσει την κήρυξη της πτώχευσης. Κατά την γαλλική γνώμη, τέτοια παραίτηση δεν είναι δυνατή, γιατί το δικαίωμα αυτό εξυπηρετεί το κοινό συμφέρον όλων των πιστωτών και αναφέρεται στη δημόσια τάξη και το εμπορικό επάγγελμα το οποίο και προστατεύει. Στο δίκαιο μας γίνεται δεκτή αυτή η παραίτηση γιατί κάθε πιστωτής με το προαναφερθέν αυτοτελές δικαίωμα του προστατεύει, κατά πρώτον τα δικά του συμφέροντα, ενώ η δημόσια τάξη προστατεύεται με τη δυνατότητα που έχει το δικαστήριο να κηρύξει αυτεπάγγελτα την πτώχευση.

Ο πιστωτής μπορεί επίσης να παραιτηθεί από το δικόγραφο της αίτησής του και να την επαναφέρει χωρίς να τηρηθεί κάποια προθεσμία. Ωστόσο παραίτηση από το δικόγραφο που κοινοποιήθηκε θα πρέπει, κατ' εφαρμογή ανάλογη των κανόνων της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας, να γίνει δεκτή από τον καθού. Ομοίως ο αιτών πιστωτής της πτώχευσης μπορεί να παραιτηθεί από το δικόγραφο της αίτησης του κατά τη συζήτηση της έφεσης, οπότε αν η παραίτηση γίνει δεκτή από τον εφεσεύοντα πτωχό, καταργείται η δίκη. Εάν η αίτηση απορριφθεί, ο πιστωτής μπορεί να επανυποβάλλει νέα αίτηση, που να στηρίζεται σε νέα πραγματικά περιστατικά ή σε παλιά περιστατικά τα οποία δεν αναφέρθηκαν στη παλιά αίτηση. Ο πιστωτής δεν εμποδίζεται να υποβάλλει αίτηση η οποία στηρίζεται στα ίδια περιστατικά, στα οποία στηρίχθηκε αίτηση άλλου πιστωτή, η οποία απορρίφθηκε¹⁰⁵.

Οι πιστωτές οργανώνονται σε ομάδα στην οποία μετέχουν όλοι. Στις συνελεύσεις όμως των πιστωτών μετέχουν μόνο εκείνοι οι πιστωτές οι απαιτήσεις των οποίων υποβλήθηκαν στη διαδικασία της επαληθεύσεως και έγιναν έστω προσωρινά δεκτές, ενώ για τη συμμετοχή στις διανομές οι απαιτήσεις πρέπει να έγιναν οριστικά δεκτές¹⁰⁶

4.4. Αναγγελία απαιτήσεων από το Δημόσιο

Από τον συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 55, 61 και 62 του ν. δ. 356/1974 προκύπτει ότι το Δημόσιο μπορεί και όταν δεν είναι ενυπόθηκος ή ειδικός προνομιούχος πιστωτής του οφειλέτη που κηρύχθηκε σε κατάσταση πτωχεύσεως, δηλαδή και όταν είναι γενικός προνομιούχος πιστωτής, να προβαίνει στην αναγκαστική εκτέλεση της περιουσίας του πτωχέυσαντος είτε αυτή είναι πτωχευτική είτε μεταπτωχευτική, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των αρθ. 533,534 και 655 του Εμπ. Ν. το Δημόσιο δεν κατατάσσεται ατομικώς

από τον υπάλληλο του πλειστηριασμού κατά τη σύνταξη του πίνακα κατατάξεως, αλλά ως περιλαμβανόμενο στην ομάδα των πιστωτών, μαζί με τους λοιπούς πτωχευτικούς πιστωτές, θα καταταγεί δια του συνδίκου.

105. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 178, 179
106. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 31
107. Περιοδικά Επιθ. Εμπ. Δικ. 2005

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ

Γενικά

Οι πιστωτές που έχουν αξιώσεις εναντίον του εμπόρου που πτώχευσε διακρίνονται σε προνομιούχους, σε ενέγγυους ανάλογα με το εάν έχουν εγγύηση, ομαδικούς και σε μεταπτώχευτικούς, ανάλογα με το εάν σύμφωνα με το νόμο η ικανοποίηση τους μπορεί να πραγματοποιηθεί από την πτωχευτική περιουσία ή από την περιουσία που απέκτησε ο πτωχεύσας μετά την κήρυξη του σε πτώχευση.

Στην περίπτωση που ο οφειλέτης έμπορος αρνηθεί τα εμπορικά του χρέη, ο νόμος, με τις ανάλογες διατάξεις της Πολ. Δικ., παρέχει την δυνατότητα στον δανειστή να επιδιώξει δικαστικά την ικανοποίησή του με την αναγκαστική εκτέλεση στην περιουσία του οφειλέτη.

Είναι προφανές ότι όταν τα χρέη είναι αστικά, η ικανοποίηση ενός δανειστή εξαρτάται απόλυτα από την ετοιμότητά του, το προσωπικό ενδιαφέρον και η δραστηριότητα του. Είναι δυνατόν δηλαδή να υπάρχουν περισσότεροι από ένα δανειστές, από τους οποίους να ικανοποιηθεί μόνο ένας ή ορισμένοι κατά τρόπο άνισο, ενώ μπορεί άλλοι να μην ικανοποιηθούν καθόλου, εφόσον δεν κίνησαν ή κίνησαν πολύ αργά τη σχετική διαδικασία.

5.1. Νομική θέση των πιστωτών

Η νομική θέση των πιστωτών του πτωχεύσαντος οφειλέτη αλλοιώνεται με την κήρυξη της πτώχευσης. Από τον σκοπό της πτώχευσης, ο οποίος είναι η σύμμετρη ικανοποίηση όλων των πτωχευτικών πιστωτών, συνάγεται ότι οι πτωχευτικοί πιστωτές δεν μπορούν να ασκήσουν μετά την κήρυξη της πτώχευσης τα ατομικά καταδιωκτικά μέτρα για την ικανοποίηση των απαιτήσεων τους κατά τον Κ. Πολ. Δικ. (αρχή της αναστολής των ατομικών διώξεων). Αυτό δεν ισοδυναμεί με απώλεια της απαίτησης, απλώς η ενάσκησή της επιτρέπεται μόνο με τον τρόπο που προβλέπει η πτωχευτική νομοθεσία, δηλαδή με αναγγελία της απαίτησης, η οποία τους δίνει το δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν εκκαθάρισεως της πτωχευτικής περιουσίας. Συνεπώς ο μόνος τρόπος ικανοποίησης των πτωχευτικών πιστωτών είναι μέσω της πτωχευτικής διαδικασίας. Ικανοποίηση τους από τη μεταπτώχευτική περιουσία δηλαδή εκτός πτωχευτικής διαδικασίας, ή μετά τη περάτωση της πτώχευσης της πτώχευσης αποκλείεται (χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι ο οφειλέτης έμπορος στερείται

την δυνατότητα να ικανοποιήσει ορισμένους πτωχευτικούς πιστωτές από τη μεταπτωχευτική περιουσία).

Για λόγους πρακτικής σκοπιμότητας δικαίωμα συμμετοχής στις εργασίες της πτωχεύσεως έχουν και οι πιστωτές, οι απαιτήσεις των οποίων δεν είχαν λήξει κατά τον χρόνο κήρυξη της πτώχευσης, σύμφωνα με το άρθρο 535 του Εμπορικού Νόμου, απαιτητό των μη ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων· το ίδιο ισχύει και για τις υπό αίρεση απαιτήσεις¹⁰⁸.

5.2. Γενικοί προνομιούχοι

Κατά το άρθρο 975 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και οι γενικοί προνομιούχοι είναι πτωχευτικοί πιστωτές, των οποίων η απαίτηση είναι εξοπλισμένη με γενικό προνόμιο επί της κινητής και ακίνητης περιουσίας του πτωχού. Η ικανοποίηση των απαιτήσεων τους γίνεται από την αξία ολόκληρης της πτωχευτικής περιουσίας και προηγείται από αυτές των μη προνομιούχων.

5.3. Ενέγγυοι πιστωτές

Η απαίτηση των ενέγγυων πιστωτών είναι ασφαλισμένη με ενέχυρο ή υποθήκη ή ειδικό προνόμιο πάνω σε αντικείμενα της πτωχευτικής περιουσίας. Οι εμπράγματος ασφαλισμένοι είναι συγχρόνως πτωχευτικοί πιστωτές, η μεν ενοχική τους αξίωση υπάγεται στο ίδιο καθεστώς όπως η αξίωση των εγχειρογράφων, ενώ η εμπράγματη δεν υπόκειται στους περιορισμούς του πτωχευτικού δικαίου. Συνεπώς μπορούν οι ενέγγυοι πιστωτές, δηλαδή οι ενεχυρούχοι, που έχουν νόμιμο ή συμβατικό ενέχυρο¹⁰⁹ σύμφωνα με το άρθρο 541 του Εμπορικού Νόμου όπου:

«Πάσα εκτέλεσις προς πληρωμήν ενοικίων επί των εις το εμπόριον του πτωχεύσαντος υπαγομένων κινητών αναστέλλεται επί τριάκοντα ημερών από της κηρυττούσης πτώχευσιν αποφάσεως, μη παραβλαπτομένου εντεύθεν παντός συντηρητικού μέτρου, και του εις τον ιδιοκτήτην του ενοικιασμένου ακινήτου κεκτημένου τυχόν ήδη δικαιώματος ν' αναλάβη την κατοχήν αυτού. Εν τη τελευταία περιπτώσει παύει αυτοδικαίως υπέρ του ιδιοκτήτου η ανωτέρω οριζομένη αναστολή παντός καταναγκαστικού μέτρου»¹¹⁰.

Οι ενυπόθηκοι και οι ειδικοί προνομιούχοι, μπορούν να ασκήσουν μετά την κήρυξη της πτώχευσης την εμπράγματη αξίωση και να προβούν σε αναγκαστική εκτέλεση προκειμένου

108. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 31, 32

109. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 34

110. Εμπ. Νόμος σελ.1108

να ικανοποιηθούν από την εκποίηση του βεβαρημένου¹¹¹, σύμφωνα με το άρθρο 665 του Εμπορικού Νόμου όπου:

«Από της εκδόσεως της περί της κηρύξεως της πτωχεύσεως αποφάσεως οι πιστωταί δεν δύνανται να προβώσιν εις την αναγκαστική εκποίηση των ακινήτων εφ' ων δε έχουσι προνόμιον ή υποθήκην.

Οι προνομιοῦχοι ή οι ενυπόθηκοι πιστωταί δεν δύνανται να προβώσιν εις την εκποίηση των υπεγγύων αυτοίς ακινήτων, εάν η πίστωσις αυτών δεν κατάστη ληξιπρόθεσμη»¹¹².

Το βεβαρημένο καλύπτει και τους τόκους που δημιουργούνται μετά την κήρυξη της πτώχευσης¹¹³ σύμφωνα με το άρθρο 536 του Εμπ. Ν. όπου «Από της κηρυττούσης την πτώχευσιν αποφάσεως οι τόκοι πάσης πιστώσεως μη εξησφαλισμένης διά προνομίου, δι' ενεχύρου, ή δι' υποθήκης παύουσιν ως προς την ομάδα μόνον. Αλλ' οι τόκοι των ούτως εξησφαλισμένων πιστώσεων δε δύνανται να ληφθώσιν ειμή επί των ποσοτήτων των προερχομένων εκ της πωλήσεως των εις το προνόμιον, το ενέχυρο, ή την υποθήκη ενέγγυων πραγμάτων»¹¹⁴.

5.4. Ομαδικοί πιστωτές

Οι ομαδικοί πιστωτές, μονολότι βαρύνουν την πτωχευτική περιουσία δε είναι πτωχευτικοί πιστωτές αλλά ειδική κατηγορία πιστωτών, οι οποίοι ικανοποιούνται πριν από τους πτωχευτικούς πιστωτές και δεν απαιτείται να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους.

Οι ομαδικοί πιστωτές που γεννήθηκαν από τη δράση του συνδίκου πρέπει να γίνει δεκτό ότι μπορούν και κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας να εγείρουν αγωγή κατά του συνδίκου και αποκτώντας τίτλο εκτελεστό, να ικανοποιηθούν από την πτωχευτική περιουσία πριν από τους πτωχευτικούς πιστωτές.

Αντίθετη είναι η κρατούσα γνώμη στη θεωρία και νομολογία, κατά την οποία οι ομαδικοί πιστωτές ικανοποιούνται μετά την περάτωση της πτώχευσης από την εκποίηση

111. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 34

112. Εμπ. Νόμος σελ. 1129

113. Στοιχ. Εμπ. Δικ. σελ. 34

114. Εμπ. Νόμος σελ. 1107, 1108

της πτωχευτικής περιουσίας. Η θέση αυτή ευσταθεί για τα έξοδα της πτωχευτικής διαδικασίας.

Πτωχευτικά πιστόματα είναι τα έξοδα της πτωχευτικής διαδικασίας(π.χ, δικαστικά έξοδα, αμοιβή συνδίκου, αλλά και το βοήθημα προς τον πτωχέυσαντα και την οικογένειά του, καθώς και τα χρέη της ομάδας που δημιουργούνται ιδίως από τη δράση του συνδίκου π.χ. συνέχιση της εμπορίας από τον σύνδικο, απαιτήσεις από την εκτέλεση εκκρεμών αμφοτερεβαρών συμβάσεων.

5.5. Μεταπτωχευτικοί πιστωτές

Ούτε οι μετάπτωχευτικοί πιστωτές είναι πτωχευτικοί πιστωτές, σε αντίθεση όμως με τους ομαδικούς, δεν βαρύνουν την πτωχευτική περιουσία. Δημιουργούνται από την Μεταπτωχευτική δράση του πτωχού, όχι του συνδίκου και ικανοποιούνται και κατά τη διάρκεια της πτώχευσης από τη Μεταπτωχευτική περιουσία, όχι και την πτωχευτική περιουσία, με τα μέσα του Κ Πολ Δικ. Μετά την περάτωση της πτώχευσης , οπότε παύει η διάκριση πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας, συντρέχουν με τους πρώην πτωχευτικούς πιστωτές¹¹⁵.

Σύμφωνα με το άρθ. 536 του Εμπ. Ν., από τη δημοσίευση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση παύουν οι τόκοι οποιασδήποτε πιστώσεως που δεν είναι ασφαλισμένη με ενέχυρο ή υποθήκη ως προς την ομάδα των πιστωτών. Δεν παύουν όμως να τρέχουν οι τόκοι ως προς τον πτωχέυσαντα, τους εγγυητές ή τους συνοφειλέτες και κατά συνέπεια οι πιστωτές διατηρούν το δικαίωμά τους για του τόκους που παράγονται μετά την κήρυξη της πτώχευσης (ΑΠ521/2002). Το ποσό του εκπλειστηριάσματος μετά την ικανοποίηση των προνομιούχων πιστωτών κατανέμεται σύμμετρα στους ενεχειρόγραφους δανειστές. Σύμμετρη ικανοποίηση σημαίνει ικανοποίηση ανάλογη με το μέγεθος της απαίτησης κάθε δανειστή¹¹⁶.

115. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 37

116. Περιοδικό Επιθ. Εμπ. Δικ. 2005 Αρειος Πάγος 99/2004 σελ. 111, 112

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6. Η ΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Γενικά

Η σπουδαιότητα της πτώχευσης για τις συναλλαγές γενικά αιτιολογεί την αυτεπάγγελτη κήρυξη της κατά παράβαση της βασικής δικονομικής αρχής "μη δικάζειν αυτεπαγγέλτως".

Είναι δυνατόν να γίνει μετά από πληροφορίες των οποίων έλαβε γνώση το δικαστήριο με οποιονδήποτε τρόπο, είτε μετά από πληροφορίες που ανακοινώνονται σ' αυτό από τον εισαγγελέα με έγγραφο. Είναι δυνατόν να είναι αποτέλεσμα τόσο της συνεννόησης των πιστωτών με τον οφειλέτη, ώστε να μην ζητήσουν την κήρυξη της πτώχευσης παρά τη γενικά γνωστή παύση των πληρωμών του, όσο και της απουσίας των πιστωτών που νομιμοποιούνται να υποβάλλουν αίτηση. Πάντως, στην πράξη δεν είναι συχνή η αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης.

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά για την δικαστική απόφαση, τη νομική της φύση, για το ουσιαστικό περιεχόμενο της πτωχευτικής απόφασης, το οποίο διακρίνεται σε διαπιστωτικό, διαπλαστικό και οργανωτικό περιεχόμενο. Ακόμα γίνεται αναφορά και για τα ειδικά ένδικα μέσα. Όλα αυτά θα εξηγηθούν αναλυτικά στις επόμενες σελίδες.

6.1. Αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης

Η κήρυξη της πτώχευσης μπορεί να προκληθεί και μετά από αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου, το οποίο έχει την εξουσία να κηρύξει πτώχευση όταν υπάρχει παύση πληρωμών του εμπόρου, έστω εάν ούτε ο δανειστής του εμπόρου έχει ζητήσει την κήρυξη, ούτε ο έμπορος έχει εκπληρώσει την υποχρέωση υποβολής δηλώσεως αναστολής πληρωμών¹¹⁷. Ο νομοθέτης, προκειμένου να προστατεύσει τη δημόσια τάξη από τις διάφορες δόλιες πράξεις των εμπορευόμενων, ιδιαιτέρως εξ αιτίας του ενδεχομένου της φυγής του οφειλέτη ή της συμπαιγνίας ορισμένων πιστωτών και οφειλέτη, αναγνώρισε στο δικαστήριο την ικανότητα να κηρύξει αυτεπάγγελτα την πτώχευση, σύμφωνα με το άρθρο 528 του Εμπ. Ν. Το δικαστήριο μπορεί να κηρύξει εξ επαγγέλματος την πτώχευση, εφόσον συντρέχουν οι ίδιες προϋποθέσεις με την κήρυξη της πτώχευσης κατόπιν αίτηση των πιστωτών. Ακόμα είναι δυνατή η αυτεπάγγελτη κήρυξη και μετά από την παραίτηση ή το θάνατο του εμπόρου¹¹⁸.

Η εξουσία αυτή του δικαστηρίου είναι εξαιρετικά σημαντική, αν και δεν χρησιμοποιείται στα δικά μας δικαστήρια γιατί είναι δύσκολο για το δικαστήριο να πληροφορηθεί εάν οι προϋποθέσεις για την κήρυξη της πτώχευσης συντρέχουν στο πρόσωπο του οφειλέτη εμπόρου¹¹⁹.

6.2. Η νομική φύση της δικαστικής απόφασης

Ο χαρακτήρας της απόφασης που κηρύσσει το δικαστήριο είναι ιδιόρρυθμος και δεν υπάγεται στις διακρίσεις κατανηφιστικές, διαπλαστικές και αναγνωριστικές δικαστικές αποφάσεις.

Με αυτή βεβαιώνεται και δηλώνεται η αδυναμία του πτωχού να πληρώσει τα εμπορικά του χρέη. Συγχρόνως η δικαστική απόφαση αφορά την προσωπικότητα του πτωχού, γιατί με αυτήν μεταβάλλεται η νομική του κατάσταση, με τρόπο ώστε αφενός να υφίσταται ορισμένες

117. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 184

118. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 184

119. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 110

προσωπικές κυρώσεις και αφετέρου να ανοίγεται η διαδικασία της πτώχευσης που αποτελεί συλλογική αναγκαστική εκτέλεση κατά της περιουσίας του πτωχού. Με την δικαστική αυτή υπόθεση δημιουργείται νομική κατάσταση που ισχύει έναντι πάντως. Επομένως ο νομικός χαρακτήρας της απόφαση είναι δηλωτικός και δημιουργικός¹²⁰.

6.2.1. Το ουσιαστικό περιεχόμενο της πτωχευτικής απόφασης

Υποχρεωτικό ή προαιρετικό το περιεχόμενο της πτωχευτικής απόφασης μπορεί να διακριθεί, με κριτήριο την φύση του, σε τρεις κατηγορίες, που είναι και οι εξουσίες του πτωχευτικού δικαστηρίου.

Πρώτον, είναι το διαπιστωτικό περιεχόμενο όπου η πτωχευτική απόφαση διαπιστώνει την αφερεγγυότητα του εμπόρου, άρα και τον χρόνο παύσης πληρωμών. Η διαπίστωση δεν είναι απλή κρίση ότι αποδεικνύονται οι προϋποθέσεις της πτώχευσης, αλλά και ο καθορισμός του χρόνου έναρξης της ύποπτης περιόδου. Ως προς τον καθορισμό αυτό, το διαπιστωτικό τμήμα τη απόφασης είναι και διαπλαστικό.

Δεύτερον, είναι το διαπλαστικό περιεχόμενο που κηρύσσει τον έμπορο σε κατάσταση πτώχευσης ή απλά σε πτώχευση. Χωρίς την διαπλαστική αυτή διάταξη στο διατακτικό της, η απόφαση δεν είναι πτωχευτική.

Τρίτον, είναι το οργανωτικό περιεχόμενο, όπου η πτωχευτική απόφαση καθορίζει τα όργανα (δηλαδή τον εισηγητή δικαστή και τον σύνδικο), και την πρώτη λειτουργία (δηλαδή την επίθεση σφραγίδων, συνέλευση δανειστών για εκλογή οριστικού συνδίκου), της πτώχευσης ως διαδικασίας. Το περιεχόμενο αυτό είναι διαπλαστικό ως προς τον πτωχό και ως προς τα όργανα, επιπλέον προς τα όργανα έχει και χαρακτήρα δικαστικές εντολής¹²¹.

6.2.2. Αντικείμενο της απόδειξης

Αντικείμενο απόδειξης στην πτωχευτική διαδικασία αποτελεί η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων κήρυξη της πτώχευσης. Πιο συγκεκριμένα εκείνος που ζητεί την κήρυξη της πτώχευσης είναι υποχρεωμένος να αποδείξει την ουσιαστική νομιμοποίηση του ως πιστωτής

120. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 185

121. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτώχευση & Εξυγίανση σελ. 94, 95

δηλαδή την απαίτησή του κατά του οφειλέτη εμπόρου και ότι συντρέχουν στο πρόσωπο του οφειλέτη εμπόρου οι ουσιαστικές προϋποθέσεις δηλαδή η εμπορική ιδιότητα και η παύση των πληρωμών του οφειλέτη εμπόρου ή η προηγούμενη παύση πληρωμών των εμπορικών χρεών σε περίπτωση πτώχευσης εμπόρου που πέθανε ή παραιτήθηκε. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι δημοσίας τάξεως και το δικαστήριο υποχρεούται να τις ερευνήσει και αυτεπάγγελτα. Και πάλι αν ο έμπορος ομολογεί την εμπορική του ιδιότητα, το δικαστήριο υποχρεούται να πειστεί γι' αυτό.

Το δικαστήριο, αν δεν πεισθεί ως προς την ύπαρξη της απαίτησης του πιστωτή, δεν απαιτείται να προχωρήσει περαιτέρω σε διαπίστωση της παύσης των πληρωμών, εκτός αν θελήσει να κηρύξει την πτώχευση αυτεπαγγέλτως. Ο οφειλέτης έμπορος δεν μπορεί να αμφισβητήσει απαίτηση που έχει τελεσιδικώς επιδικασθεί στον πιστωτή, χωρίς όμως ν' αποκλείεται στην περίπτωση αυτή η προβολή π.χ. της ένστασης άφεσης χρέους ή συμψηφισμού σε ανταπαίτησή του¹²².

Η απόφαση αυτή, είναι από το νόμο προσωρινά εκτελεστή, επειδή υπάρχει ανάγκη να ληφθούν επείγοντα μέτρα για να διαφυλαχθεί το ενεργητικό της πτώχευσης. Υπόκειται όμως σε ένδικα μέσα και συγκεκριμένα σε ανακοπή, έφεση και ανάκληση. Τα αποτελέσματά της αρχίζουν από το πρωί της δημοσίευσης της στο ακροατήριο και δημιουργεί τόσο την νομική κατάσταση της πτώχευσης όσο και την ομάδα των πιστωτών. Η απόφαση εκτός από τις αιτιολογίες που φέρει κάθε δικαστική απόφαση, πρέπει να ορίζει τα πρόσωπα στα οποία ανατίθεται η εκπροσώπηση, η συνδρομή και ο έλεγχος του πτωχού κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας. Το δικαστήριο στην απόφασή του ορίζει ως εισηγητή δικαστή ένα από τους πρωτοδίκες, μέλη του δικαστηρίου, να διατάσσει την επίθεση των σφραγίδων, να διορίζει ένα προσωρινό σύνδικο, να ορίζει τον τόπο, την ημέρα και την ώρα όπου μέσα σε είκοσι μέρες από την έκδοση της απόφασης θα πρέπει να συγκαλέσει την συνέλευση των πιστωτών με την παρουσία του εισηγητή δικαστή για να εκλέξουν τον οριστικό σύνδικο¹²³.

122. Πτωχ. Δίκαιο. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 188

123. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Αντωνία Παπούλα – Ευθυμιάτου σελ. 320, 321

Η κήρυξη της πτώχευσης δημιουργεί κατάσταση που προβάλλεται έναντι παντός. Είναι λοιπόν ανάγκη να γνωρίζουν οι τρίτοι αυτήν την κατάσταση και ειδικότερα ότι εκείνος που πτώχευσε δεν έχει πλέον το δικαίωμα να διοικεί την περιουσία του. Γι' αυτό περίληψη της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση υποβάλλεται σε μεγάλη δημοσιότητα. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4 του ν. 11189/1938, η απόφαση δημοσιεύεται στο "Δελτίο του Ταμείου Συντάξεων Νομικών". Στη συνέχεια, το όνομα του πτωχού καταχωρείται στο "μητρώο πτωχευσάντων". Απόσπασμα της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση περί σφραγίσεως της περιουσίας και περιέχει τις κυριότερες διατάξεις της, διαβιβάζεται μέσα σε εικοσιτέσσερις ώρες (24) από το γραμματέα του πτωχευτικού δικαστηρίου προς τον εισαγγελέα, τον εισηγητή δικαστή και τον προσωρινό σύνδικο σύμφωνα με το άρθρο 531 του Εμπορικού Νόμου.

Η τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας δεν έχει σημασία για την είσοδο των αποτελεσμάτων της πτώχευσης, επειδή αυτά αρχίζουν από το πρωί της δημοσίευσής της στο ακροατήριο¹²⁴. Από τις διατάξεις των άρθρων 300, 304, 305 του Κ Πολ Δικ όπου «η απόφαση εκδίδεται μόνο από τον δικαστή που έλαβε μέρος στη σύνθεση του δικαστηρίου κατά τη συζήτηση ύστερα από την οποία εκδίδεται, και στα πολυμελή δικαστήρια ύστερα από διάσκεψη και ψηφοφορία όλων των δικαστών που έλαβαν μέρος στη συζήτηση» «αφού περατωθεί η ψηφοφορία, ο εισηγητής δικαστής συντάσσει το σχέδιο της απόφασης που περιέχει το αιτιολογικό και το διατακτικό της, το οποίο χρονολογεί ο πρόεδρος και το υπογράφει αυτός και ο εισηγητής και θα δημοσιευτεί από το σχέδιο σε δημόσια συνεδρίαση. Μετά τη δημοσίευση κάθε διάδικος δικαιούται να λάβει απλό φωτοτυπικό αντίγραφο του σχεδίου προκειμένου να μεριμνήσει για να καθαρογραφεί με συμπληρωμένα τα στοιχεία που πρέπει να αναφέρει το πρωτότυπο της απόφασης. Ο εισηγητής ή δικαστής οφείλει να θεωρήσει ενυπογράφως το ταχύτερο δυνατόν το πρωτότυπο.

Το πρωτότυπο πρέπει να αναφέρει:

- 1) τη σύνθεση του δικαστηρίου και αν πρόκειται για πολυμελή δικαστήρια, το όνομα του εισηγητή δικαστή.
- 2) το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και την κατοικία των διαδίκων, των νομίμων αντιπροσώπων και των δικαστικών πληρεξουσίων τους και αναφέρεται αν αυτοί έχουν παραστεί και αν υπέβαλαν προτάσεις.
- 3) σύντομη περίληψη του αντικειμένου και της πορείας της δίκης

4) το αιτιολογικό και το διατακτικό της απόφασης

5) ότι η απόφαση δημοσιεύτηκε»¹²².

Εξ άλλου η κοινοποίηση της απόφασης έχει σημασία για την έναρξη της προθεσμίας της έφεσης. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5^α ν.1089/1980 "περί εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων" ο γραμματέας του πρωτοδικείου της περιφέρειας κάθε επιμελητηρίου υποχρεούται να αποστέλλει σ' αυτό μέσα στο πρώτο δεκαπενθήμερο κάθε μήνα θεωρημένα αντίγραφα των πτωχευτικών αποφάσεων. Ομοίως σύμφωνα με το άρθρο 12α§7 ν. δ. 400/70*, όπου ο γραμματέας του δικαστηρίου που κηρύσσει την πτώχευση ασφαλιστικής επιχείρησης κοινοποιεί απόσπασμα της σχετικής απόφασης στο Υπουργείο Ανάπτυξης. Κατά το άρθρο 528 § 1 εδ. 2 του Εμπορικού Νόμου, όπου η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση ορίζει και την εφημερίδα στην οποία γίνονται οι κατά τον πτωχευτικό νόμο κοινοποιήσεις και δημοσιεύσεις¹²³.

6.3. Ειδικά ένδικα μέσα

Η πτωχευτική νομοθεσία προβλέπει ειδικά ένδικα μέσα κατά της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, τα οποία δεν καταργήθηκαν με την Εισαγωγή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Εφαρμόζονται και οι διατάξεις του Κ. Πολ. Δικ. προς κάλυψη κενών της πτωχευτικής νομοθεσίας, βασικά ως προς την τηρητέα διαδικασία. Λόγω της άμεσης εκτελεστικότητας της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, η προθεσμία άσκησης των ένδικων μέσων δεν επιφέρει αναστολή των αποτελεσμάτων της πτώχευσης. Ούτε μπορεί να ζητηθεί με ασφαλιστικά μέτρα αναστολή της κήρυξης της πτώχευσης.

Προβλέπονται τα εξής ένδικα μέσα:

Α) η πτωχευτική ανακοπή, η οποία όταν ασκείται από τον πτωχό έχει χαρακτήρα ανακοπής ερημοδικίας, ενώ όταν ασκείται από τρίτο ενδιαφερόμενο, ο οποίος δεν κλήθηκε ή δεν μετείχε στη δίκη και έχει έννομο συμφέρον για τη μη κήρυξη της πτώχευσης¹²⁴, χαρακτήρα τριτανακοπής.

124. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 17

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 583 του Κ Πολ Δικ:

« Αν κάποιος δεν έλαβε μέρος ή δεν προσκλήθηκε σε δικαστική ή εξώδικη πράξη που του προκαλεί βλάβη ή θέτει σε κίνδυνο τα έννομα συμφέροντα του, μπορεί να ασκήσει ανακοπή της πράξης αυτής»¹²⁵, όπως π.χ. οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές ή οι ατομικοί δανειστές εταιρου ομόρρυθμης εταιρείας που κηρύχθηκε σε πτώχευση, έχει χαρακτήρα τριτανακοπή¹²⁶ της οποίας όμως η προθεσμία άσκησης περιορίστηκε από το νόμο σε τριάντα ημέρες, αντί της προθεσμίας του κοινού δικονομικού δικαίου των είκοσι ετών. Τρίτος ενδιαφερόμενος μπορεί να είναι κάθε πτωχευτικός πιστωτής που στερείται του δικαιώματος να διώξει ατομικά τον πτωχό ή τρίτος που συναλλάχθηκε με τον πτωχό κατά την ύποπτη περίοδο¹²⁷.

Η ανακοπή που ασκείται είτε από τον πτωχό είτε από τρίτο ενδιαφερόμενο στέφεται πάντοτε κατά του συνδίκου και απευθύνεται ενώπιον του δικαστηρίου που εξέδωσε την ανακοπτόμενη απόφαση. Εάν η πτώχευση κηρύχθηκε από το εφετείο, συνέπεια έφεσης κατ' απορριπτικής απόφασης του πρωτοδικείου, αρμόδιο θα είναι το εφετείο που εξέδωσε την απόφαση¹²⁸.

Η πτωχευτική ανακοπή ασκείται μέσα σε προθεσμία 30 ημερών, η οποία αρχίζει από την επόμενη της ημέρας που δημοσιεύθηκε η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση στο Δελτίο του Ταμείου Συντάξεων Νομικών. Η προθεσμία αυτή είναι δημοσίας τάξεως και η μη τήρησή της λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελα από το δικαστήριο¹²⁹. Αν η ανακοπή γίνει τελεσίδικα δεκτή, η πτώχευση θεωρείται ότι δεν κηρύχθηκε ποτέ¹³⁰.

Το δικόγραφο της ανακοπής πρέπει να περιέχει τα στοιχεία κάθε δικογράφου καθώς και τους λόγους της ανακοπής. Με την πτωχευτική ανακοπή, η οποία απευθύνεται κατά του συνδίκου, αμφισβητείται η συνδρομή των ουσιαστικών προϋποθέσεων της κήρυξης της πτώχευσης δηλαδή η εμπορική ιδιότητα και η παύση των πληρωμών του οφειλέτη εμπόρου. Σε περίπτωση κήρυξη της πτώχευσης μετά από δήλωση του οφειλέτη εμπόρου υποστηρίζεται ότι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί το γεγονός της παύσης των πληρωμών παρά μόνο η εμπορική ιδιότητα. Υπάρχει μία άλλη άποψη που υποστηρίζει ότι δεν μπορεί μεν ν' αμφισβητηθεί η εξωτερίκευση της πραγματικής αδυναμίας προς πληρωμή,

125. Κ. Πολ. Δικ. σελ. 428

126. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 17

127. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 201

128. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 202

129. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 201

130. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 17

αλλά αυτό μπορεί να συμβεί σχετικά μα τα στοιχεία του κατάχρεου ή της πραγματικής αδυναμίας του οφειλέτη εμπόρου να πληρώσει τα χρέη του. Συνεπώς μπορεί, στη περίπτωση αυτή, να αμφισβητηθεί η αδυναμία πληρωμής των χρεών του εμπόρου, ενώ η εξωτερίκευση αυτής της αδυναμίας δεν μπορεί να αμφισβητηθεί¹³¹.

Β) Η έφεση, είναι το δεύτερο ένδικο μέσο και ρυθμίζεται από το άρθρο 676 του Εμπ. Ν, κατά της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση ασκείται βασικά από τον πτωχό, ενώ η έφεση κατά της απόφασης που απέρριψε την αίτηση για κήρυξη της πτώχευσης ασκείται βασικά από τον πιστωτή που την υπέβαλε. Κατά τη νομολογία η έφεση κατά της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση πρέπει να απευθύνεται όχι μόνο κατά του πιστωτή που υπέβαλε την αίτηση αλλά και κατά του συνδίκου¹³².

Κατά κανόνα η έφεση επιτρέπεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 676 του Εμπ. Ν όπου «Η έφεσις κατά των επί της πτωχεύσεως εκδιδόμενων αποφάσεων» συνεπώς τόσο κατά της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση όσο και κατά της απορριπτικής της σχετικής αίτησης απόφασης¹³³.

Σύμφωνα με το άρθρο 676 « ... εκδιδόμενων αποφάσεων γίνεται εντός δεκαπέντε ημερών από της νομίμου επιδόσεως, τηρουμένων των διατάξεων περί αποστάσεως»¹³⁴.

Ορθότερο όμως είναι να γίνει δεκτό ότι η εφαρμογή της γενικότερης νεότερης διάταξης του άρθρου 518 του Κ Πολ. Δικ όπου « Αν ο εκκελών διαμένει στην Ελλάδα η προθεσμία της έφεσης είναι τριάντα ημέρες· αν διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη, εξήντα ημέρες· και στις δύο περιπτώσεις η προθεσμία αρχίζει από την επίδοση της απόφασης που περατώνει τη δίκη.

Αν δεν επιδοθεί η απόφαση, η προθεσμία της έφεσης είναι τριάντα χρόνια, που αρχίζουν από τη δημοσίευση της απόφασης που περατώνει τη δίκη.

Αν ο διάδικος που δικαιούται να ασκήσει έφεση πέθανε, η προθεσμία της έφεσης αρχίζει από την επίδοση της απόφασης που περατώνει τη δίκη στους καθολικούς διαδόχους ή τους κληροδόχων τους»¹³⁵.

131. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 201 ,202

132. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόκας σελ 17

133. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 202

134. Εμπ. Νόμος σελ. 1131

135. Κ. Πολ. Δικ. σελ. 408

Το άρθρο 676 του Εμπ. Ν. δεν ορίζει το πρόσωπο κατά του οποίου πρέπει να απευθύνεται η έφεση. Με εφαρμογή της γενικής διάταξης του άρθρου 517 του Κ Πολ. Δικ. όπου «Η έφεση απευθύνεται κατά εκείνων που ήταν διάδικοι στην πρωτόδικη δίκη ή των καθολικών διαδόχων ή των κληροδόχων τους. Αν υπάρχει αναγκαστική ομοδικία, η έφεση πρέπει να απευθύνεται κατά όλων των ομοδίκων, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη»¹³⁶.

Ο πτωχός νομιμοποιείται εφόσον κηρύχθηκε σε πτώχευση αυτεπάγγελα ή με αίτηση πιστωτή ή εφόσον η δήλωσή του για αναστολή των πληρωμών του απορρίφθηκε επειδή π.χ. το δικαστήριο δεν αποδέχθηκε την εμπορική ιδιότητα του. Επίσης, νομιμοποιείται ο πιστωτής του οποίου απορρίφθηκε η αίτηση και ο προσθέτως παρέμβασης πρωτοδικώς εφόσον απορρίφθηκε η παρέμβασή του. Πιστωτές και υπόλοιποι ενδιαφερόμενοι εφόσον δεν υπήρξαν διάδικοι έχουν δικαίωμα μόνον ανακοπής όχι έφεσης. Ο σύνδικος, επειδή δεν είναι διάδικος κατά τη συζήτηση επί της οποίας η απόφαση, δεν έχει δικαίωμα έφεσης¹³⁷.

Γ) Αίτηση ανάκλησης. Η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση μπορεί να ανακληθεί με την άσκηση του ένδικου μέσου¹³⁸ που προβλέπεται στο άρθρο 13 του α. ν. 635/1937 όπου « Η απόφαση η κηρύξασα την πτώχευση δύναται να ανακληθή υπό του δικαστηρίου του κηρύξαντος αυτή, αιτήσει του πτωχεύσαντος.

Η απόφασις εκδίδεται κλητευομένου του συνδίκου και επί τη εκθέσει του εισηγητού, εάν ικανοποιήθησαν ή συναινώσιν εις ταύτην πάντες οι πιστωταί α) οι λαβόντες μέρος εις την δίκην περί κηρύξεως της πτωχεύσεως και β) οι εμφανιόμενοι εκ του παρά τω πρωτοδικείω φακέλου αυτής. Η ικανοποίησις και η συναίνεσις αποδεικνύεται μόνον εγγράφως.

Η απόφασις δημοσιευομένη εν τω δελτίω υπόκειται μόνον εις ανακοπήν , έφεσιν και τρατανακοπήν.

Από τις τελεσεδικίας της ανακαλούσης την πτώχευσιν αποφάσεως η πτώχευσις θεωρείται ως μηδέποτε κηρυχθείσα.

Αι κατά την διάρκειαν της πτωχεύσεως μέχρι της τελεσεδικίας της ανακαλούσης την

136. Κ. Πολ. Δικ. σελ. 408

137. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 203

138. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 206

πτώχευσιν αποφάσεω εγκύρωσ ενεργηθείσαι πράξεις δεν θίγονται υπό της διατάξεως του προηγουμένου εδαφίου»¹³⁹.

Η αίτηση ανάκλησης της απόφασης είναι ιδιόρρυθμο ένδικο μέσο, λόγω της φύσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση ως δημιουργικής νέας προσωπικής κατάστασης για τον πτωχό¹⁴⁰. Η αίτηση ανακλήσεως ασκείται από τον πτωχέυσαντα, το δε δικαστήριο κάνει δεκτή την αίτηση εφόσον ο πτωχέυσας ικανοποιήσει είτε όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές, οι οποίοι εμφανίζονται στο φάκελο της πτώχευσης ή έλαβαν μέρος στη δίκη σχετικά με την πτώχευση είτε οι πιστωτές συναινούν στην ανάκληση, αλλά και εφόσον δεν εμφανιστεί κανένας ή μόνο ένας πιστωτής. Συναίνεση δίδεται ιδιαίτερα όταν επιτεύχθηκε εξώδικος συμβιβασμός. Δεν προβλέπεται προθεσμία, γι' αυτό η αίτηση ανακλήσεως μπορεί να ασκηθεί μέχρι να περατωθεί η πτώχευση και ότι η υποβολή της αίτησης ανάκλησης είναι παραδεκτή όσο διαρκεί η πτωχευτική διαδικασία.. Εφόσον η αίτηση γίνει τελεσίδικα δεκτή, θεωρείται ότι ουδέποτε κηρύχθηκε η πτώχευση, χωρίς όμως να θίγεται το κύρος των πράξεων που έγιναν στο μεταξύ¹⁴¹.

Η αίτηση ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που αναφέρονται στα άρθρα 118 και 747 § 2 του Κ Πολ Δικ, όσο και στο άρθρο 13 § 2 α. ν. 635/1937, το περιεχόμενο των οποίων έχουμε αναφέρει παραπάνω.

Αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης ανάκλησης κατά το γράμμα του νόμου είναι " το κήρυξαν πτώχευσιν". Κατά το νόμο αρμόδιο είναι πάντοτε το πτωχευτικό δικαστήριο, δηλαδή το πολυμελές πρωτοδικείο, έστω κι αν η πτώχευση κηρύχθηκε από το εφετείο. Αυτή η έννοια συνάγεται από τη δυνατότητα της έφεσης που παρέχεται από το νόμο σύμφωνα με το άρθρο 13 § 3 α. ν. 635/1937, η οποία δυνατότητα διαφορετικά θα ματαιωνόταν. Το δικαστήριο αποφασίζει μετά από έκθεση του εισηγητή δικαστή με τη συνδρομή των προϋποθέσεων ανάκλησης.

Η απόφαση σχετικά με την ανάκληση δημοσιεύεται στο Δελτίο του Ταμείου Συντάξεων Νομικών και υπόκειται στα ένδικα μέσα της ανακοπής, έφεσης και τριτανακοπής (άρθρο 13 § 3 α. ν. 635/1937). Ως τριτανακοπή θεωρείται η πτωχευτική ανακοπή του άρθρου 2 του α. ν. 1189/1983, η προθεσμία της οποίας είναι τριάντα ημέρες.

139. Εμπ. Νόμος σελ.1136

140. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 206

141. Στοιχ. Πτωχ. Δικ. Νίκος Κ. Ρόικας σελ. 17, 18

Αποτέλεσμα της ανάκλησης είναι ότι η πτώχευση θεωρείται αναδρομικά σαν να μην κηρύχθηκε ποτέ. Εκείνος που πτώχευσε αναλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας του και οι προσωπικές κυρώσεις θεωρούνται ότι δεν επήλθαν ποτέ. Σε περίπτωση ανάκλησης της πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας, ως συνέπεια του πλάσματος "θεωρείται ως μηδέποτε κηρυχθείσα" (άρθρο 13 § 4 α. ν. 635) θα είναι και η αυτοδίκαιη ανάκληση των πτωχέσεων των παραλλήλως πτωχευσάντων ομόρρυθμων εταίρων δεδομένου ότι στην πτώχευση της προσωπικής εταιρείας, η πτωχευτική ικανότητα τους είναι παράγωγη. Εξάλλου δεν θα μπορούσε να νοείται Ο.Ε. ή Ε.Ε. μη πτωχευμένη με μέλη της σε πτώχευση¹⁴².

142. Πτωχ. Δικ. Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 206, 208, 209, 210

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

7. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΗΡΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Γενικά

Το κεφάλαιο αυτό είναι αφιερωμένο αποκλειστικά στον σύνδικο . Καταρχήν θα επεξηγηθεί η έννοια του Συνδίκου. Μέσα σε λίγες γραμμές Σύνδικος θεωρείται ο νόμιμος αντιπρόσωπος του πτωχέυσαντος και αναλαμβάνει την διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας. Θα γνωρίσουμε λεπτομερέστερα τα είδη συνδίκων, τα καθήκοντα, τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα τους, το λειτούργημα τους και την αντιμισθία τους. Ακόμα θα δούμε πως ο σύνδικος διοικεί την πτωχευτική περιουσία, πρέπει να παρευρίσκεται στη σφράγιση, ότι όλες οι δίκες που άσκησε ο πτωχέυσας κινούνται πλέον από τον σύνδικο και άλλα.

Ο ΣΥΝΔΙΚΟΣ

7.1. Τι είναι σύνδικος

Ο σύνδικος πρώτα από όλα είναι υποχρεωτικά δικηγόρος με τριετή υπηρεσία¹⁴². Με το άρθρο 2 § 2 του Νόμου 4507/1966, όπως ερμηνεύτηκε και από τη νομολογία, μόνο δικηγόροι μπορούν να διορισθούν Σύνδικοι. Με το άρθρο αυτό ορίζεται ότι δεν μπορεί να διορισθεί σύνδικος πάνω από μια πτώχευση ο ίδιος δικηγόρος, και μάλιστα βάζει την προϋπόθεση να έχει τριετή υπηρεσία. Έτσι, αν δεν βρίσκει το πρωτοδικείο, σε πτωχεύσεις φαντάσματα, σύνδικο, φορτώνει 2-3 από αυτές σε όποιον δικηγόρο βρει εύκολο, με κίνδυνο να τιμωρηθεί από το Πειθαρχικό του Συμβουλίου, με προσωρινή παύση τουλάχιστον τριών μηνών. Στο σύνδικο ανατίθεται η διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας. Είναι υπεύθυνος.

Ο σύνδικος διορίζεται από το δικαστήριο της πτώχευσης, με την ίδια απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση (άρθρο 528 του Εμπ. Ν.). Ίσως γι' αυτό μια θεωρία θέλει το σύνδικο εντολοδόχο του δικαστηρίου. Άλλοι λένε πως εκπροσωπεί τον πτωχέυσαντα, ως προς την πτωχευτική περιουσία, στις δίκες που τον αφορούν κλπ., άλλοι τους πιστωτές σαν ομάδα,

άλλοι όμως λένε πως εκπροσωπεί, εναλλακτικά και χωρίς αυτό να αποτελεί αντίθεση, είτε τον πτωχεύσαντα είτε την ομάδα.

Με τη θεωρία του λειτουργήματος ή αξιώματος ο σύνδικος έχει δημόσιο λειτούργημα και δεν εκπροσωπεί κανένα. Με τη θεωρία αυτή υπάρχει μια αόριστη αφηρημένη οργανική εκπροσώπηση της πτώχευσης, δοσμένης από το νόμο¹⁴³.

Ο σύνδικος αποτελεί την κεντρική μορφή της πτώχευσης αφού αναλαμβάνει τη διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας. Αρχικά, στο δίκαιο μας, ο αριθμός των συνδίκων μπορούσε να είναι μέχρι τρεις, ικανός να ορισθεί σύνδικος ήταν κάθε ικανός προς δικαιοπραξία. Σήμερα ο αριθμός συνδίκων περιορίστηκε μόνο σε ένα, διορίζεται ως σύνδικος αναγκαίος μόνο δικηγόρος¹⁴⁴. Σύμφωνα με το νόμο, άρθρο 551, όπου « σύνδικος δύναται κατ' εξαίρεσιν ένεκα σπουδαίων λόγων να εκλεχθή και πρόσωπον ξένον της ομάδας των πιστωτών, ουχί δε συγγενής ή κηδεστής του πτωχεύσαντος μέχρι του τέταρτου βαθμού και αυτού. Ο σύνδικος, πιστωτής, ή μη, αφού δώσει λόγον της διαχείρισεως αυτού, δύναται να λάβη αντιμισθίαν, ής το ποσόν ορίζει το δικαστήριο επί τη εκθέσει του εισηγητού. Το τε ποσόν της αντιμισθίας ταύτης ως και τα δικηγορικά δικαιώματα του πληρεξουσίου του συνδίκου δικηγόρου δύναται να προσδιορίζη κατά υποχρεωτικήν διατίμησιν Β.Δ. , εκδιδόμενων μετά γνωμοδότησιν των δικηγορικών συλλόγων και των εν τω Κράτει εμπορικών επιμελητηρίων και συλλόγων. Εν πάσις τοις αρθροις του τρίτου βιβλίου του ΕΝ, εν οίς περίπλειόνων του ενός συνδίκων γίνεται μνεία, θα θεωρήται του λοιπού γενομένη τοιαύτη περί ενός μόνου». Συνεπώς, δεν επιτρέπεται να διορισθεί σύνδικος συγγενής ή κηδεστής του πτωχού μέχρι του τέταρτου βαθμού. Επίσης, σύνδικος αποκλείεται να διορισθεί εκείνος που πτώχευσε (άρθρο 1 α. ν. 635/1937, « ο πτωχέυσας από τη κηρύξεως της πτωχέυσεως στερείται των δικαιωμάτων:α)του ασκείν δημόσιον λειτούργημα, οίον του επιτρόπου, κηδεμόνος, ενόρκου, συνδίκου, δικηγόρου ...»)¹⁴⁵.

Σύνδικος πτωχέυσεως μπορεί να διορισθεί μόνο δικηγόρος από το κατάλογο που

142. Χρηματοδοτήσεις, Καθυστερήσεις Μιχάλης Ε. Αγγελάκης σελ. 242

143. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ. 19, 20

144. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 459, 460

145. Εμπορικός Νόμος σελ. 1111

συντάσσεται από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο κάθε έτος από δικηγόρους που επιθυμούν να ασκήσουν τα καθήκοντα του συνδίκου. Ο σύνδικος που άσκησε καθήκοντα μια φορά κωλύεται να επαναδιοριστεί σε άλλη πτώχευση μέχρι να εξαντληθεί ο κατάλογος. Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης τηρείται ειδικό βιβλίο στο οποίο καταχωρίζονται οι διορισμοί των συνδίκων και ενημερώνεται με ευθύνη του αρμόδιου γραμματέα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 § 18 εδ. Κ. ν. 2479/1997, όπου τρίτο βιβλίο του ΕΝ)¹⁴⁶.

7.1.1. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των συνδίκων

Ο σύνδικος έχει κάποια καθήκοντα και υποχρεώσεις, σε όλη τη διάρκεια της πτώχευσης. Το μόνο ουσιαστικό δικαίωμα του είναι η αντιμισθία του. Στο 11^ο Συνέδριο των Δικηγορικών Συλλόγων του Κράτους, στη Θεσσαλονίκη, ενώ συντάσσεται από τον οικείο δικηγορικό σύλλογο κάθε έτος από δικηγόρους που επιθυμούν να ασκήσουν τα καθήκοντα του συνδίκου. Ο σύνδικος που άσκησε καθήκοντα μια φορά κωλύεται να επαναδιοριστεί σε άλλη πτώχευση μέχρι να εξαντληθεί ο κατάλογος. Και όταν γίνεται λόγος γι' αυτά στο δικαστή, σαν επιμέλεια, εργασία που δεν μπορεί να αποδειχθεί, ο δικαστής φοβάται, και ίσως ως ένα βαθμό εύλογα, να επιδικάσει αμοιβή. Αλλά και για τις εργασίες που αποδεικνύονται από έγγραφα κι ιδίως τις δικαστηριακές, η αμοιβή του συνδίκου είναι ελάχιστη.

Αν ο σύνδικος λόγω αρμοδιότητας υποχρεωθεί να αναθέσει μια δικαστική ενέργεια σε Δικηγόρο άλλου Πρωτοδικείου, θα τον πληρώσει υποχρεωτικά, σύμφωνα με το Κώδικα περί Δικηγόρων, ενώ αν έκανε την ίδια εργασία ο ίδιος, θα έπαιρνε μια συμβολική αμοιβή.

Επειδή, ο σύνδικος πληρώνεται, αλλά και κατά τις γενικές διατάξεις (άρθρο 303, 714

146. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 460

Α. Κ., 473 Κ. Πολ. Δικ.) και κατά τον Εμπ. Ν. (612,625, 632) ευθύνεται για κάθε πταίσμα και λογοδοτεί, είτε στο νέο σύνδικο, είτε στον πτωχεύσαντα, είτε στους πιστωτές, ανάλογα με τις περιστάσεις παρουσία και του Εισηγητή Δικαστή.

Προς τον πτωχεύσαντα, την ομάδα των πιστωτών και τους τρίτους ευθύνεται αστικά, για κάθε πράξη ή παράλειψη του κατά την άσκηση του λειτουργήματός του. Ειδικότερα για τον πτωχεύσαντα και την ομάδα των πιστωτών έχει αστική ευθύνη του, κατά τις διατάξεις του περί εντολής, για κάθε πταίσμα του, σύμφωνα με το άρθρο 714 του Αστικού Κώδικα όπου «ο εντολοδόχος ευθύνεται για κάθε πταίσμα»¹⁴⁷.

Μετά την περάτωση της πτώχευσης ευθύνη του συνδίκου υπάρχει για οποιαδήποτε ζημιά του πτωχού ιδίως λόγω ελάττωση της πτωχευτικής του περιουσίας. Και για τους τρίτους η ευθύνη του είναι κατά τις διατάξεις του άρθρου 914 του Αστ. Κ όπου «Οποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει»¹⁴⁸.

Τη σχετική αγωγή, όσο διαρκεί η συνδικία, για τον πτωχεύσαντα κάνει ο ίδιος, εφ' όσον βλάφτηκε στην προσωπικότητα και την τιμή του. Ο σύνδικος, πρέπει να προσέχει μερικές περιπτώσεις, όπου η ευθύνη του δύσκολα μπορεί να αποπεισθεί. Π.χ. πρέπει αμέσως να παρακαταθέτει τα χρήματα της πτώχευσης, από όπου κι αν προέρχονται, όπως λέει ο νόμος, και να κάνει αναλήψεις μόνον με την άδεια του Εισηγητή Δικαστή (αστική ευθύνη)¹⁴⁹.

Η ευθύνη του συνδίκου είναι υποκειμενική. Απαιτείται η υπαιτιότητά του. Η ευθύνη του όμως εκτείνεται λόγω πρόσθησης και για υπαίτιες πράξεις των συνεργατών που χρησιμοποίησε. Εάν όμως πρόκειται για ανεξάρτητους συνεργάτες, η ευθύνη του εξαντλείται στην ευθύνη ως προς την επιλογή τους. Ο σύνδικος έχει ευθύνη ποινική σύμφωνα με το άρθρο 690 του Εμπ. Ν. Εξάλλου ο εισηγητής δικαστής έχει δικαίωμα να τιμωρεί πειθαρχικά το σύνδικο με πρόστιμο με κάθε απώλεια χρόνου.

Γενικά ο σύνδικος πρέπει να είναι νομικά και οικονομικά ανεξάρτητος από τον πτωχεύσαντα. Ο σύνδικος υποχρεούται αμέσως να καταστήσει γνωστά περιστατικά που δημιουργούν σύγκρουση συμφερόντων με την ιδιότητα του ως σύνδικος. Η αρχή αυτή

147. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του. Ζαφείρης Μέκος σελ. 27, 28, 30

148. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 465

149. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ. 30, 31

αποδίδει μια γενική υποχρέωση του συνδίκου. Η υποχρέωση αυτή της γνωστοποίησης μπορεί να θεμελιωθεί και στις περί εντολή διατάξεις (εφαρμογή άρθρου 717, 718 του Ασπ. Κ). Ο σύνδικος σε σχέση με τη διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας είναι εντολοδόχος¹⁵⁰.

7.1.2. Το λειτούργημα του Συνδίκου

Η συνδικία, κατά το άρθρο 1 περ. γ α.ν. 635, χαρακτηρίζεται δημόσιο λείτουργημα. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο σύνδικος δεν ασκεί δημόσια υπηρεσία. Δεν είναι δημόσιος υπάλληλος, δεν ασκεί διοίκηση, δεν είναι όργανο του Δημοσίου ούτε και όταν συνεχίζει την εμπορία του πτωχού. Με τη λέξη «δημόσιο λείτουργημα» δηλώνεται ότι ο σύνδικος έλκει τη νομιμοποίηση της δραστηριότητάς του από το δικαστικό διορισμό του και κατά την άσκηση της δραστηριότητάς του υπόκειται στην εποπτεία και την πειθαρχική εξουσία των δικαστικών οργάνων της πτώχευσης πρόκειται μόνο για «κρατικώς συνδεδεμένη δραστηριότητα» γι' αυτό και δικαιολογείται η ατομική αστική ευθύνη του συνδίκου απέναντι σε όλους που συμμετέχουν στην πτώχευση.

7.1.3. Νομική θέση του συνδίκου

Έχουν διατυπωθεί τρεις θεωρίες για το νομικό χαρακτήρα του λειτουργήματος του συνδίκου.

Σύμφωνα με τη θεωρία της αντιπροσώπευσης, ο σύνδικος θεωρείται νόμιμος αντιπρόσωπος του πτωχού ως προς την πτωχευτική περιουσία. Η θεωρία αυτή διασπάται σε διάφορες κατευθύνσεις έτσι, ώστε ο σύνδικος να θεωρείται αντιπρόσωπος ή καθενός πιστωτή ή όλων των πιστωτών από κοινού ή του πτωχού και των πιστωτών από κοινού.

Κατά τη θεωρία του λειτουργήματος ο σύνδικος είναι φορέας δημοσίου λειτουργήματος και δεν εκπροσωπεί κανέναν. Ασκεί ιδίως ονόματι δυνάμει της εξουσίας την οποίαν ο νόμος του απονέμει, τη δραστηριότητά του επί της ξένης περιουσίας υφισταμένης απλώς οργανικής εκπροσώπησης της πτώχευσης αφηρημένος και αορίστως.

150. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 466

Σύμφωνα με την οργανική θεωρία, ο σύνδικος είναι όργανο νομικού προσώπου της πτωχευτικής περιουσίας. Η οργανική θεωρία θέλει την πτωχευτική περιουσία ως οιονεί νομικό πρόσωπο, που διοικείται από τον σύνδικο¹⁵¹.

7.2. Είδη συνδίκων

Ο κώδικας μας αναγνωρίζει τρία είδη συνδίκων και με κάποιες λεπτομέρειες ορίζει τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις τους. Εμείς θα αναφέρουμε τα δύο είδη συνδίκων.

7.2.1. Προσωρινός σύνδικος

Ο προσωρινός σύνδικος διορίζεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο με την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση. Λόγω της προσωρινότητας της συνδικίας αυτής, ο σύνδικος περιορίζεται σε πράξεις επείγουσας φύσης όπως σε κατασχέσεις, διακοπή παραγραφής, σύνταξη απογραφής της πτωχευτικής περιουσίας εφόσον κατά την κρίση του εισηγητή μπορεί να γίνει μέσα σε μια ημέρα, σύνταξη του καταλόγου των εικαζομένων πιστωτών¹⁵².

Με το άρθρο 552 του Εμπ. Ν. όπου «ο προσωρινό ή οριστικός σύνδικος ειδοποιείται αμέσως περί του διορισμού αυτού παρά του γραμματέως του δικαστηρίου. Ο μη δεχόμενος τον διορισμόν οφείλει να υποβάλη την αποποίησης αυτού εις το δικαστήριο εντός εκοσιτεσσάρων ωρών από της κοινοποιήσεως. Και μετά την αποδοχή των καθηκόντων τούτων δύναται να ζητήσει παρά του δικαστηρίου την απαλλαγήν αυτού ένεκα ουσιωδών λόγων, αλλά δεν τω επιτρέπεται να παύση των εργασιών αυτού πριν ή αντικατασταθή δι' άλλου»¹⁵³. Αν ως οριστικός σύνδικος ορίστηκε ο προτεινόμενος από την συνέλευση των πιστωτών ο προσωρινός αυτός δεν μπορεί να αποποιηθεί εκτός αν έχει αντιλέξει κατά τη συνέλευση¹⁵⁴.

Ο προσωρινός σύνδικος ετοιμάζει δύο μεγάλους φακέλους, έναν γι' αυτόν και έναν για τον εισηγητή δικαστή. Σε αυτούς τους φακέλους θα περιέχει σε υποφακέλλους τα έγγραφα που έχουν σχέση με την πτώχευση ή τον οριστικό σύνδικο ή τον Εισηγητή. Πρέπει να φροντίσει να δημοσιεύσει τη περίληψη της απόφασης στο Δελτίο Δικαστικών

151. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 470, 471, 472

152. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 461

153. Εμπορικός Νόμος σελ. 1111

154. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 462

Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 528, 529 του Εμπορικού Νόμου. Ακόμα ο προσωρινός σύνδικος πρέπει να κοινοποιήσει την απόφαση στον πτωχεύσαντα, για να τρέχουν οι προθεσμίες ενδίκων μέσων, αν και η απόφαση αυτή είναι προσωρινά εκτελεστή (άρθρο 528 του Εμπορικού Νόμου)¹⁵⁵.

7.2.2 Οριστικός Σύνδικος

Ο οριστικός σύνδικος διορίζεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο, κατά την εκούσια δικαιοδοσία, μετά από εισήγηση του Εισηγητή Δικαστή και αφού πρώτα εκφέρουν τη γνώμη τους οι πιστωτές. Ο οριστικός Σύνδικος έχει προθεσμία εικοσιτεσσέρων ωρών να αποποιηθεί το διορισμό του, χωρίς καμία αιτιολογία. Σύμφωνα με το άρθρο 569 του Εμπ. Ν έχει υποχρέωση ο οριστικός Σύνδικος, να ζητήσει με αίτηση του στον Ειρηνοδίκη της περιοχής, την αποσφράγιση της περιουσίας, για να αρχίσει, αμέσως μετά, την απογραφή των στοιχείων της. Δεν μπορεί να γίνει έγκυρα η αποσφράγιση και η απογραφή, αν δεν είναι παρόν ο πτωχεύσας, ή τουλάχιστον δεν έχει κλητευθεί νόμιμα¹⁵⁶.

7.3. Σφράγιση

Με το άρθρο 544 του Εμπ. Ν., ο Ειρηνοδίκης είναι υποχρεωμένος, μέσα σε εικοσιτέσσερις ώρες από τότε που θα του γνωστοποιηθεί η απόφαση για σφράγιση (άρθρο 528, 531 Εμπ. Ν.) να σφραγίσει το κατάστημα, αποθήκες κλπ. του πτωχεύσαντα. Ο προσωρινός σύνδικος έχει την υποχρέωση να παραβρίσκεται στη σφράγιση και να το αναφέρει αυτό στην έκθεση του. Αν στο κατάστημα ή στα γραφεία της επιχείρησης υπάρχουν εμπορικά βιβλία, ο οριστικός σύνδικος μπορεί να ζητήσει από τον Εισηγητή να μην τα σφραγίσει ο Ειρηνοδίκης και αφού τα θεωρήσει και τα κλείσει ο Ειρηνοδίκης να τα παραλάβει αυτός. Το ίδιο ισχύει κι αν υπάρχουν ληξιπρόθεσμα γραμμάτια κλπ., που χρειάζονται άμεση ενέργεια. Αν τα εμπορικά βιβλία του τα παραδώσει ο πτωχός, ο οριστικός σύνδικος κάνει το κλείσιμο των εγγραφών, με τη παρουσία του πτωχού, ο οποίος πρέπει να τα προσυπογράψει.

Αν δεν υπάρχουν και δεν προσκομισθούν εμπορικά βιβλία, να γίνει μνεία στο

155. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ. 34

156. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του. Ζαφείρης Μέκος σελ. 55

υπόμνημα του οριστικού συνδίκου, γιατί αυτό είναι στοιχείο χρεοκοπίας. Ανεξάρτητα με το ποιος έκλεισε τα εμπορικά βιβλία, ο σύνδικος καλεί τον πτωχέυσαντα (άρθρο 565 του Εμπ. Ν.) για την μπροστά του εξέταση των βιβλίων, κλείσιμο λογαριασμών, βεβαίωση της κατάστασής τους κλπ. Αν δεν υπακούσει, κλητεύετε να εμφανιστεί σε σαράντα οχτώ ώρες. Επειδή, σπάνια υπακούει στην κλήτευση αυτή ο πτωχός, ο σύνδικος ζητάει την προσωπική του κράτηση, σε εφαρμογή του άρθρου 530 του Εμπ. Ν., σαν αστυνομικό, προσωρινό μέτρο, που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση της διοίκησης της πτώχευσης. Επίσης, μπορεί να ζητήσει προπεμπτήριο, με σεβαστή εγγύηση, σύμφωνα με το άρθρο 562 του Εμπ. Ν.

Παράλληλα ο σύνδικος ελέγχει τον ισολογισμό του πτωχού και τον διορθώνει ή κάνει τις παρατηρήσεις του (566 Εμπ. Ν.). Και αν δεν έχει κατατεθεί ισολογισμός, τότε συντάσσεται από το προσωρινό σύνδικο, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο¹⁵⁷.

Ο προσωρινός σύνδικος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 549 του Εμπ. Ν., προσκαλεί τους εικαζόμενους πιστωτές σε συνέλευση σε τόπο και χρόνο που έχει ορίσει η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση προκειμένου να δώσουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τη σύνταξη καταλόγου εικαζόμενων πιστωτών και διορισμό του οριστικού συνδίκου. Αν, κατά την ελεύθερη κρίση του εισηγητή δικαστή, ο προσωρινός σύνδικος βραδύνει να δημοσιεύσει την πρόσκληση αυτή, μπορεί σε αυτή να προβεί ο εισηγητής. Σε περίπτωση ματαίωσης της συνέλευσης, η επόμενη συνέλευση ορίζεται με απλή πράξη του εισηγητή δικαστή χωρίς δημοσίευση πρόσκληση¹⁵⁸.

7.4. Διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας από τον σύνδικο

Μετά την αποσφράγιση και απογραφή ο σύνδικος αναλαμβάνει την διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας. Ο νόμος καθορίζει ορισμένες πράξεις που ή πρέπει να ενεργούνται από τον σύνδικο. Ο σύνδικος κατά την άσκηση των εξουσιών διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας, δεσμεύεται μόνο από τους περιορισμούς του νόμου. Αν ο σύνδικος ενεργήσει καθ' υπέρβαση των εξουσιών του ή αν δεν τηρήσει τις διατυπώσεις του νόμου, η ακυρότητα μπορεί να προταθεί από τον πτωχό και από την ομάδα των

157. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ. 34, 35

158. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ 461

πιστωτών υπέρ των οποίων τέθηκαν οι περιορισμοί στο νόμο.

Ο σύνδικος υποχρεούται να επιδιώξει την είσπραξη των απαιτήσεων του πτωχού 575 άρθρο, υπό την επιτήρηση του εισηγητή. Σε εξοφλημένες απαιτήσεις που είναι βεβαρημένες σε εμπράγματη ασφάλεια σε βάρος τρίτων, ο σύνδικος έχει την εξουσία να συναινεί στην εξάλειψη των βαρών. Ο σύνδικος διώκει τους οφειλότες του πτωχού με όποιο τρόπο ήταν αυτοί υπόχρεοι απέναντι στον πτωχό και οι απαιτήσεις κατά αυτών ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία.

Από τα χρήματα τα οποία προέρχονται από τις εισπράξεις ή τις πωλήσεις ποσό, το οποίο καθορίζεται από τον εισηγητή δικαστή, κρατάει ο σύνδικος για να καλύψει δικαστικά έξοδα και διαχειριστικές δαπάνες. Τα χρήματα κατατίθενται από σύνδικο αποκλειστικά σε πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα. Μέσα σε προθεσμία τριών ημερών από την κατάθεση, ο σύνδικος υποβάλλει στον εισηγητή δικαστή σχετική απόδειξη (άρθρο 6 § 18 ν. 2479/1997). Αν ο σύνδικος αναβάλλει να καταθέσει, οφείλει τόκο διπλάσιο του νομίμου των χρημάτων που δεν κατατέθηκαν(574 και 579 Ε. Ν.)¹⁵⁹.

7.5. Δίκες

Όλες τυχόν οι αγωγές που άσκησε ο πτωχέυσας κι όσες στρέφονται εναντίον του, στο εξής κινούνται από τον σύνδικο ή κατ' αυτού, αφού ο πτωχέυσας στερήθηκε αυτοδίκαια, τη διοίκηση (διάθεση και διαχείριση) της περιουσίας του, αυτής δηλαδή που είχε μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης (άρθρο 2 Ν. 635/1937). Όσα αποκτά μετά τη μέρα αυτή δεν περιλαμβάνονται στην απαγόρευση της διοίκησης, ενώ κάθε δικαιοπραξία για την πτωχευτική περιουσία, που έγινε από τον πτωχέυσαντα ή προς αυτόν, είναι αυτοδίκαια άκυρη, ως προς την ομάδα των πιστωτών (ΑΠ 553/1973). Οι δίκες που είχαν είδη αρχίσει συνεχίζονται κατά και από τον Σύνδικο (534 Εμπ. Ν.)¹⁶⁰.

Πάντα, σε δίκες που αφορούν την πτωχευτική περιουσία νομιμοποιείται ενεργητικώς και παθητικώς, που μπορεί να παρεμβαίνει ο πτωχέυσας, σύμφωνα με το άρθρο 534 του Εμπ. Ν., κατά την κρίση του δικαστηρίου. Έχει το δικαίωμα να ασκήσει κάθε ένδικο μέσο, τακτικό ή έκτακτο, και να εκτελέσει κάθε πράξη για την είσπραξη των απαιτήσεων

159. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 500, 501, 502

160. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ. 37, 38

της πτωχευτικής περιουσίας. Δικαιούται να συμμετάσχει στις εργασίες άλλης πτώχευσης, σχετικά με την αποκάλυψη του ενεργητικού, να ασκεί την πτωχευτική ανάκληση των πράξεων που διενεργήθηκαν κατά την ύποπτη περίοδο, να προβαίνει σε διανομή ακινήτου συγκυριότητας του πτωχού με άλλους, να προσβάλλει την εγκυρότητα κάποιας εμπράγματης ασφάλειας¹⁶¹.

7.6. Γενικά καθήκοντα του Συνδίκου

Μια άλλη βασική φροντίδα του Συνδίκου, μόλις αναλάβει τα καθήκοντά του, είναι σύμφωνα με το άρθρο 581 του Εμπ. Ν., να κάνει ότι χρειάζεται για τη διατήρηση των δικαιωμάτων του πτωχεύσαντα κατά των οφειλετών του. Παρομοίως, απαραίτητες ενέργειες του Συνδίκου είναι η είσπραξη των απαιτήσεων του πτωχεύσαντα, η διακοπή της παραγραφής, κατά τον Αστικό Κώδικα ή την Πολιτική Δικονομία, η εκτέλεση αποφάσεων, η σύνταξη διαμαρτυρικών, η έκδοση Διαταγών Πληρωμής, η άσκηση αγωγών κλπ.

Αν κρίνει αναγκαίο ή χρήσιμο, μπορεί ο Σύνδικος να συμβιβαστεί για κάθε αξίωση, ενοχική ή εμπράγματη, υπέρ ή κατά της πτώχευσης, σύμφωνα με το άρθρο 577 του Εμπ. Ν., που ορίζει και τη διαδικασία:

Η διάταξη είναι γενική στην αρχή, για να δώσει ελευθερία κινήσεων στο Σύνδικο, που ενεργεί χωρίς την άδεια του Εισηγητή ή του Δικαστηρίου¹⁶².

7.7. Η αντιμισθία του συνδίκου

Ο σύνδικος μετά τη λογοδοσία του, έχει δικαίωμα αντιμισθίας, σύμφωνα με άρθρο 551 του Εμπ. Ν. Η απαίτηση της αντιμισθίας του συνδίκου, ως αναγόμενη στα έξοδα διαχείρισης, έχει χαρακτήρα ομαδικού πιστόματος, το οποίο ικανοποιείται πριν από τους ανέγγυους και γενικώς τους προνομιούχους πιστωτές. Η αντιμισθία δεν μπορεί να παρακρατηθεί από το σύνδικο από χρήματα που προέρχονται από πωλήσεις ή εισπράξεις, αλλά επιδιώκεται μετά τη λογοδοσία. Η αντιμισθία του συνδίκου υπολογίζεται σε κάθε

161. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 502

162. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ 42

περίπτωση κατά την κρίση του δικαστηρίου ανάλογα με τη σοβαρότητα της πτώχευσης, τη φύση των εργασιών που εκτελέστηκαν και τη χρονική διάρκεια απασχόλησης του συνδίκου¹⁶³.

163. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 468, 469, 470

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

8. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Κατά τη κρατούσα γνώμη στο δίκαιο μας, η πτωχευτική διαδικασία είναι διαδικασία εκτέλεσης. Εφόσον αναφέρεται στη διαδικαστική φάση της επαλήθευσης ή εξέλεξης των απαιτήσεων έχει διαγνωστικό χαρακτήρα. Η πτωχευτική διαδικασία, όπως προαναφέραμε, είναι αμφισβητούμενη δικαιοδοσία και αυτό δικαιολογεί τόσο ο χαρακτήρας της ως αναγκαστικής εκτέλεσης όσο και η ύπαρξη στην πτώχευση, λόγω της φύσης του πράγματος, σύγκρουσης πολλαπλών συμφερόντων μεταξύ οφειλέτη και πιστωτών¹⁶⁴. Παρακάτω γίνεται αναφορά για το πτωχευτικό δικαστήριο, τον εισηγητή δικαστή, την πτωχευτική δίκη και τον εισαγγελέα.

8.1. Πτωχευτικό δικαστήριο

Καταρχήν, πτωχευτικό δικαστήριο είναι το αρμόδιο για την κήρυξη της πτώχευσης πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το πολυμελές πρωτοδικείο ή το ειρηνοδικείο επί αστικού συνεταιρισμού, το οποίο είναι και το ανώτατο όργανο της εκκαθαριστικής διαδικασίας¹⁶⁵, στην έδρα του οποίου έχει ο έμπορος που πτώχευσε το κύριο εμπορικό του κατάστημα¹⁶⁶.

Σε μεγάλες πτωχεύσεις ανώνυμων εταιρειών ως πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να ορισθεί το εφετείο¹⁶⁷. Το δικαστήριο αυτό ασκεί την ανώτατη εποπτεία της πτώχευσης αφ' ενός και αφ' ετέρου την ευρύτερη αρμοδιότητα για την επίλυση ερίδων που αναφύονται ως συνέπεια της πτώχευσης. Το πτωχευτικό δικαστήριο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, επιλαμβάνεται δε ύστερα από δήλωση του ίδιου του εμπόρου, που βρίσκεται σε κατάσταση παύσης πληρωμών, (ο έμπορος είναι υποχρεωμένος να το δηλώσει αυθημερόν στο γραμματέα του πρωτοδικείου) ή ύστερα από αίτηση πιστωτή του οφειλέτη εμπόρου, ο οποίος θα πρέπει να αποδείξει την εμπορική ιδιότητα και την παύση των πληρωμών του εμπόρου ή και αυτεπαγγέλτως.

Η πρόβλεψη από το νόμο της δυνατότητας αυτεπάγγελτης κήρυξη της πτώχευσης υπογραμμίζει τον χαρακτήρα της πτώχευσης ως θεσμού που ενδιαφέρει το δημόσιο

164. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 454

165,167. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδα Γεωργακόπουλος σελ. 110

166. Χρηματοδοτήσεις, καθυστερήσεις Νομικές εφαρμογές, Μιχάλης Ε. Αγγελάκης σελ. 241

συμφέρον. Υποστηρίζεται πάντως ότι η πτωχευτική διαδικασία έχει χαρακτήρα αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας¹⁶⁸.

8.2. Το πτωχευτικό δικαστήριο ασκεί την ανώτατη εποπτεία

Το πτωχευτικό δικαστήριο (πολυμελής πρωτοδικείο) δεν κηρύσσει μόνο την πτώχευση του οφειλέτη εμπόρου, αλλά ασκεί και την εποπτεία στις εργασίες της πτώχευσης και επιλύει τις αναφύομενες διενέξεις (πτωχευτικές δίκες)¹⁶⁹.

Η λειτουργία του πολυμελούς πρωτοδικείου ως ασκούντος την εποπτεία επί της πτώχευσης διακρίνεται σε τέσσερις τομείς: α) στον προσδιορισμό των άλλων οργάνων της πτώχευσης, δηλαδή το διορισμό, την ανάκληση και την αντικατάσταση του εισηγητή δικαστή και του συνδίκου. β) στη διενέργεια σοβαρών πράξεων για την πτώχευση, όπως επίθεση σφραγίδων για να διασφαλιστεί η πτωχευτική περιουσία, διάταξη για προσωπική κράτηση του πτωχού, προσδιορισμό της αντιμισθίας του συνδίκου, προσδιορισμό των αναγκαίων χρημάτων για διατροφή του πτωχού και της οικογένειάς του, γ) σε αποφασιστική συμμετοχή κατά τα διάφορα στάδια της πτώχευσης, δηλαδή κήρυξη και ανάκληση, κήρυξης παύσης εργασιών της πτώχευσης, επικύρωση του πτωχευτικού συμβιβασμού και δ) στην εκδίκαση των προσφυγών κατά των πράξεων του εισηγητή δικαστή¹⁷⁰.

8.3. Έννοια της πτωχευτικής δίκης

Σύμφωνα με τον ορισμό που δόθηκε από το Γαλλικό Ακυρωτικό ήδη από το έτος 1888, πτωχευτικές δίκες είναι εκείνες που γεννώνται από την πτώχευση, ως και εκείνες στις οποίες η πτώχευση επιδρά νομικώς. Δίκες που προήλθαν από την πτώχευση είναι εκείνες που έχουν την πηγή τους στην ιδιαίτερη ρύθμιση της πτώχευσης, α) εκείνες που συνδέονται με την ομαλή διαδικασία της πτώχευσης, όπως επίθεση σφραγίδων, προσφυγή κατά των πράξεων του εισηγητή δικαστή, και β) εκείνες που δεν συνδέονται με την εξέλιξη της διαδικασίας, αλλά που θίγουν εμμέσως το συμφέρον όλων των πιστωτών χωρίς να μπορούν να παραπεμφθούν σε εξωπτωχευτική διαδικασία, όπως δίκες σχετικά

168. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 447

169. Στοιχεία Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 18

170. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ 447, 448

με την ανάκληση πράξεων που διενεργήθηκαν μέσα στην ύποπτη περίοδος, δίκες πτωχευτικής διεκδίκησης, επικύρωσης του πτωχευτικού συμβιβασμού

Δίκες επί των οποίων η πτώχευση επιδρά νομικώς είναι εκείνες οι οποίες δεν θα δημιουργούνταν αν δεν πτώχευε ο οφειλέτης έμπορος, δίκες που αφορούν την νομική δραστηριότητα του και την επανασύσταση της πτωχευτικής περιουσίας, όπως αγωγή για καταβολή δανειστών που ασκείται από τον σύνδικο προς διάρρηξη απαλλοτριώσεων που διενεργήθηκαν πριν την ύποπτη περίοδος.

Αντίθετα, δίκες που δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων δεν έχουν την εσωτερική φύση της πτωχευτικής δίκης, όπως φορολογικές ή διοικητικής φύσης του πτωχού, ως και οι δίκες που δεν βρίσκονται σε συνάφεια με την κήρυξη της πτώχευσης, όπως οι δίκες κατά των οφειλετών του πτωχού, δίκες από ομαδικές απαιτήσεις, τα ασφαλιστικά μέτρα για τη διασφάλιση δικαιωμάτων του πτωχού¹⁷¹.

8.4. Εισηγητής δικαστής

Η πτώχευση απαιτεί την ύπαρξη προσώπου που να έχει επιφορτιστεί ειδικά με τη συνεχή επίβλεψη των εργασιών της και την επιτάχυνση της εκκαθάρισής της. Το πρόσωπο αυτό είναι ο εισηγητής δικαστής, ο οποίος και αποφαινεται σε θέματα της αρμοδιότητάς του με τις λεγόμενες διατάξεις του. Ο εισηγητής δικαστής είναι ένα από τα τακτικά μέλη του δικαστηρίου, ο οποίος διορίζεται και αντικαθίσταται από τα τακτικά μέλη του πτωχευτικού δικαστηρίου¹⁷², το οποίο και αντιπροσωπεύει στην διεξαγωγή τόσο των εποπτικών όσο και των εκδικαστικών του καθηκόντων, όπου ορίζει ο νόμος¹⁷³. Σύμφωνα με το άρθρο 542 του Εμπ. Ν., « καθήκον του εισηγητή δικαστού είναι να επιτηρή τας εργασίας της πτωχεύσεως και την διαχείρισιν αυτής, επιταχύνων την εκκαθάρισιν· οφείλει να υποβάλλη εις το εμποροδικεϊον, δημόσια συνεδριάζον, έκθεσιν περί όλων των εκ της πτωχεύσεως αναφουομένων διενέξεων της αρμοδιότητος αυτού, διατάσσει τα προς εξασφάλισιν και συντήρισιν της περιουσίας της ομάδος κατεπείγοντα μέτρα, και προεδρεύει των συνελεύσεων των πιστωτών του πτωχεύσαντος. Κατά των διατάξεων του εισηγητού δεν επιτρέπεται ένδικον μέσον, εκτός των υπό Νόμου οριζιμένων περιπτώσεων προσφυγής εις το εμποροδικεϊον. Κατά τριμηνίαν ο εισηγητής συντάσσει έκθεσιν της καταστάσεως της

171. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 449, 450

172. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 455

173. Στοιχ. Εμπ. Δικαίου Αντωνία Παπούλα- Ευθυμιάτου σελ. 323

πτωχεύσεως και των εργασιών αυτού και πέμπει αυτήν εις τους εφετάς δια του εισαγγελέως των εφετών· εάν δε οι εφεταί ευρίσκοσιν ολιγωρίαν, ραθυμίαν, ή αμέλειαν, τιμωρούσιν αυτόν πειθαρχικώς»¹⁷⁴. Ο εισηγητής δικαστής είναι πρωτοδίκης εκτός αν πρόκειται για μεγάλη ανώνυμη εταιρεία και είναι διαρκές όργανο¹⁷⁵.

Η διάταξη του εισηγητή δικαστή είναι πράξη δικαστική, και ως τέτοια υπόκειται σε ένδικα μέσα και παράγει ισχύ δεδικασμένου. Τα καθήκοντα του εισηγητή δικαστή μπορούν να διακριθούν σε καθήκοντα δικαστικά, όπως η απόφαση για τη μη επίθεση σφραγίδων σε ορισμένα αντικείμενα της πτωχευτικής περιουσίας, η προσωρινή αποδοχή αμφισβητούμενων πιστωμάτων, η άδεια πώλησης ορισμένων αντικειμένων και καθήκοντα διοικητικά, όπως η άσκηση πειθαρχικής εξουσίας στον σύνδικο, η σύγκληση και η προεδρία της συνέλευσης των πιστωτών. Πάντως κατά των δικαστικών διατάξεων του εισηγητή δικαστή επιτρέπεται προσφυγή μόνο όπου ορίζει ο νόμος (άρθρο 542 του Εμπ. Ν.)¹⁷⁶.

Η νεότερη νομοθεσία εισήγαγε το θεσμό του ειδικού εισηγητή δικαστή αποκλειστικά για πτωχεύσεις ανώνυμων εταιρειών με πολύ μεγάλο παθητικό και εξαιρετικά ευρύ κύκλο πιστωτών, με αξιόλογη πτωχευτική περιουσία. Σε περίπτωση που οριστεί ειδικός εισηγητής δικαστής ως πτωχευτικό δικαστήριο νοείται το Εφετείο. Τον ειδικό δικαστή διορίζει το Εφετείο στο οποίο υπάγεται το πτωχευτικό δικαστήριο (πολυμελές πρωτοδικείο), δικάζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας και αποφασίζοντας αμετάκλητα το Εφετείο επιλαμβάνεται κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή της πτώχευσης, που απευθύνει ή στο συμβούλιο που διευθύνει το Εφετείο ή στον πρόεδρο εφετών που διευθύνει το εφετείο. Το συμβούλιο ή ο πρόεδρος, αν συμφωνεί εισάγει την υπόθεση στο Εφετείο¹⁷⁷. Σε ορισμένες περιπτώσεις ο εισηγητής δικαστής αναπληρώνει τον σύνδικο, αν αυτός αμελεί¹⁷⁸.

Η συμμετοχή του εισηγητή δικαστή στην πτωχευτική διαδικασία συνίσταται πρώτον στην εποπτεία επί του συνδίκου. Π. χ. ζητάει την ανάκληση του συνδίκου από το δικαστήριο, σε αυτόν υποβάλλεται η έκθεση παρατηρήσεων των πιστωτών σχετικά με την ανάγκη αντικατάστασης του συνδίκου, σε αυτόν υποβάλλεται το υπόμνημα από το σύνδικο ή ο συνοπτικός λογαριασμός της κατάστασης της πτώχευσης, τα ποσά που κατέθεσε ο σύνδικος ή άλλος για λογαριασμό της πτώχευσης αναλαμβάνονται μόνο με την άδεια του εισηγητή δικαστή.

174. Εμπορικός Νόμος σελ 1109

175. Στοιχ. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 456

176. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 19

177. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 455

178. Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 111

Ο εισηγητής δικαστής ασκεί την πειθαρχική εξουσία επί του συνδίκου. Δεύτερον, στην αποφασιστική θέση του κατά τη διαδικασία της επαλήθευσης, π.χ. έχει δικαίωμα να διατάξει την προσαγωγή των βιβλίων του πιστωτή ή ακριβούς αποσπάσμάτος τους, αποφασίζει την προσωρινή παραδοχή ή τη μη παραδοχή της απαίτησης του πιστόματος που αμφισβητείται (άρθρο 11 του νόμου 635/1937), υπογράφει την έκθεση επαλήθευσης και τρίτον στην εξασφάλιση ορισμένων εργασιών επ' ωφέλεια των πιστωτών π.χ. συγκαλεί εξ επαγγέλματος τη συμβιβαστική συνέλευση των πιστωτών, προεδρεύει αυτής της συνέλευσης, συντάσσει έκθεση σχετικά με όσα λέχθηκαν και αποφασίστηκαν σε αυτή τη συνέλευση.

Ο εισηγητής δικαστής χωρίς την ανάγκη παρεμβολής του πτωχευτικού δικαστηρίου (πολυμελές πρωτοδικείου), έχει και άλλες αρμοδιότητες. Ο εισηγητής επιτρέπει τη μη επίθεση σφραγίδων σε υποκείμενα σε φθορά ή σε υποτίμηση πράγματα ή αν κρίνει ότι η απογραφή μπορεί να γίνει εντός μίας ημέρας, επιτρέπει την πώληση των σε προσεχή φθορά ή υποτίμηση υποκείμενων πραγμάτων ή όσων η διατήρηση είναι δαπανηρή, αποφασίζει σχετικά με τις αντιρρήσεις του συνδίκου για τα εξωπτωχευτικά στοιχεία του πτωχού¹⁷⁹.

8.5. Ο εισαγγελέας

Όπως το πτωχευτικό δικαστήριο και ο εισηγητής δικαστής, έτσι και ο εισαγγελέας αποτελεί όργανο της δικαστικής εποπτείας της πτώχευσης. Έχει δηλαδή το δικαίωμα παρακολούθησης και ελέγχου της πτώχευσης. Ο εισαγγελέας, πρωτοδικών, σύμφωνα με το άρθρο 573 Εμπ. Κ., μπορεί να μεταβεί στην κατοικία του εμπόρου που πτώχευσε και να παρευρεθεί στην απογραφή. Έχει επίσης το δικαίωμα να παρευρίσκεται πάντα σε κάθε άλλη εργασία της πτώχευσης και να λαμβάνει γνώση των βιβλίων και των υπόλοιπων εγγράφων που αφορούν την πτώχευση. Τέλος να ζητεί από τον σύνδικο κάθε διασάφηση και πληροφορία. Πάντως, ο εισαγγελέας έχει τη δυνατότητα να προβεί στις παραπάνω εργασίες δικαστικής εποπτείας αλλά δεν υποχρεούται σ' αυτό.

Το σπουδαιότερο έργο του εισαγγελέα στο οποίο, στην πράξη ουσιαστικά έχει περιοριστεί ουσιαστικά η ανάμιξή του στην πτώχευση, είναι η δίωξη για χρεοκοπία του εμπόρου που πτώχευσε, εφόσον συντρέχουν οι λόγοι.

179. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 455,456

180. Στοιχ. Εμπ. Δικ. Αντωνία Πουλάκου –Ευθυμιάτου 323,324

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

9. ΠΟΤΕ ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΔΙΩΚΕΤΑΙ Ο ΠΤΩΧΟΣ

Γενικά

Τόσο ο Ποινικός Κώδικας όσο και ο Εμπορικός Νόμος δεν δίνουν γενικό ορισμό του εγκλήματος της χρεοκοπίας. Ο Εμπορικός Νόμος περιορίζεται να απαριθμήσει εκείνες τις πράξεις που συνιστούν το έγκλημα της απλής ή δόλιας χρεοκοπίας. Δύο είναι οι προϋποθέσεις της έννοιας του εγκλήματος της χρεοκοπίας, τόσο της απλής όσο και της δόλιας.

α) η εμπορική ιδιότητα του εμπόρου

β) η κατάσταση της πτωχεύσεως

Κατά το σύστημα του Εμπορικού Νόμου μόνο ο πτωχεύσας έμπορος μπορεί να διωχθεί για χρεοκοπία.

Παρακάτω γίνεται αναφορά πότε διώκεται και πότε δεν διώκεται ο οφειλέτης έμπορος για απλή ή δόλια χρεοκοπία και ποιες ποινές επιβάλλονται στον πτωχό.

9.1. Πότε δεν διώκεται ο πτωχός

Κατά το άρθρο 637 § 2 του Εμπ. Ν. το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί με την ίδια απόφαση με την οποία κηρύσσει την παύση των εργασιών της πτώχευσης, για ιδιαίτερους λόγους και αφού ακούσει τον σύνδικο να αποφανθεί ότι ο πτωχός είναι συγγνωστός. Χωρίς τέτοια απόφαση ο πτωχός θεωρείται μη συγγνωστός. Η έννοια του συγγνωστού περιέχει την αναγνώριση εκ μέρους της Πολιτείας, ότι ο οφειλέτης δικαιολογημένα πτώχευσε για λόγους που δεν οφείλονται σε δόλο ή βαριά αμέλεια του. Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 635 και 637 του Εμπ. Ν. προκύπτει ότι για την κήρυξη του πτωχού ως συγγνωστού απαιτείται: α) θετικά να συντρέχουν στη συγκεκριμένη περίπτωση "ιδιαίτεροι λόγοι" ώστε να θεμελιώνεται η αναγκαία δικαστική κρίση, λόγοι για τους οποίους ο δικαστής είναι ελεύθερος να εκτιμήσει, όπως είναι ο ανταγωνισμός ομοειδών επιχειρήσεων, απρόβλεπτα περιστατικά ή

οικονομική αστάθεια, σοβαρή βλάβη της υγείας του πτωχού β) αρνητικά να μην έχει καταδικασθεί ο πτωχός για ένα ή περισσότερα αδικήματα του άρθρου 635 του Εμπ. Ν., όπως για «δόλια χρεοκοπία, κλοπή, πλαστογραφία, απάτη, υπεξαίρεση - και να μην έχει μία ή περισσότερες από τις ιδιότητες που τον υποχρεώνουν να δώσει λόγο της διαχείριση του-θεματοφύλακας, επίτροπος, διαχειριστής ή υπόλογος, μέχρι να λογοδοτήσουν και να εξοφλήσουν τα τυχόν όσα οφείλουν». Για να είναι επαρκής η αιτιολογία της δικαστικής απόφασης πρέπει όχι μόνο να επικαλείται γενικά ιδιαίτερους λόγους που δικαιολογούν τον συγγνωστό του πτωχού αλλά και να τους εξειδικεύει. Συνέπεια της κήρυξης του πτωχού ως συγγνωστού είναι η αδυναμία προσωποκράτησης του οφειλέτη από τους πτωχευτικούς πιστωτές για εμπορικά χρέη.

Το συγγνωστό του πτωχού αποφαινεται, όπως είπαμε, η ίδια η απόφαση που κηρύσσει την παύση των εργασιών της πτώχευσης. Μεταγενέστερη αίτηση είναι απαράδεκτη. Την αδυναμία υποβολής από τον πτωχό μεταγενέστερης αίτησης υποκαθιστά η δυνατότητα του για άσκηση έφεσης. Ωστόσο, για να μην χάσει ο πτωχός την δυνατότητα να κηρυχθεί συγγνωστός, σκόπιμο είναι ο δικαστής να διατάζει την κλήτευσή του για να παραστεί κατά τη συζήτηση της αίτησης για κήρυξη της παύσης των εργασιών¹⁸⁰ (άρθρο 748 §2 του Κ. Πολ. Δικ. « αντίγραφο της αίτησης με τη σημείωση για τον προσδιορισμό της δικασίμου πρέπει να κοινοποιείται στον εισαγγελέα πρωτοδικών της περιφέρειας του δικαστηρίου...»¹⁸¹. Εάν κηρύχθηκε παύση των εργασιών και ο πτωχός συγγνωστός, οι πιστωτές δεν μπορούν να ασκήσουν τριτανακοπή, σύμφωνα με τις εφαρμοζόμενες διατάξεις των άρθρων 741 και 773 του Κ. Πολ. Δικ.

Το δικαστήριο έχει διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει αν ο πτωχεύσας είναι συγγνωστός. Με την απόφαση που κηρύσσει την παύση των εργασιών μπορεί να αποφασίσει και ότι ο πτωχεύσας δεν είναι συγγνωστός, αφού και χωρίς τέτοια απόφαση, ο πτωχεύσας θεωρείται μη συγγνωστός¹⁸².

Σύμφωνα με άρθρο 530 του Εμπ. Ν. « το δικαστήριο δύναται εν πάση κατάστασει πτωχεύσεως, και δι' αυτής της κηρύττουσης την πτώχευσιν αποφάσεως, εάν ο πτωχεύσας δεν διατελή ήδη σε προσωπική κράτησιν, να διατάξη την κράτησιν ή την φύλαξιν αυτού κατά τις περιστάσεις, ιδίως εν περίπτωσει καθ' ήν απεκρύβη ο πτωχεύσας ή δεν προσήγαγε τον ισολογισμό αυτού. Εν τοιαύτη καταστάσει ευρισκομένου του πτωχεύσαντος εν συγχωρείται κατ' αυτού κράτησις ουδ' αίτησις περί παραστάσεως κρατήσεως Ένεκεν ουοιουδήποτε χρέους.

Η περί προσωπικής κρατήσεως απόφασις εκτελείται επιμελεία των προσωρινών συνδίκων, ή του εισαγγελέως ή του εισηγητού»¹⁸³.

Η προσωπική κράτηση του πτωχέσαντος, ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης είναι άσκοπο από τη κήρυξη της πτωχέσεως, γιατί ολόκληρη η περιουσία του πτωχού περιέρχεται στους πιστωτές του από την πτώχευση. Νέα προσωπική κράτηση του οφειλέτη εμπόρου μετά από αίτηση του πιστωτή ή του συνδίκου δεν επιτρέπεται.

Το δικαστήριο είτε από απόφαση της κήρυξης της πτώχευσης, είτε από μετά από μεταγενέστερη απόφαση σε κάθε κατάσταση της πτωχέσεως μπορεί να διατάξει την κράτηση ή την φύλαξη του πτωχέσαντος¹⁸⁴.

Για την τέλεση του ποινικού αδικήματος της απλής χρεοκοπίας απαιτείται δόλος. Χρόνος τέλεσης του ποινικού αυτού αδικήματος δεν είναι η ημερομηνία παύσης των πληρωμών που ορίζει η πτωχευτική απόφαση, αλλά η ημερομηνία δήλωσης αναστολής των πληρωμών. Από την ημερομηνία αυτή αρχίζει να τρέχει ο οικείος χρόνος παραγραφής. Από τον συνδυασμό των διατάξεων του Εμπ. Ν. των άρθρων 679 § 5 και 682 § 2β, υπαίτιος απλής χρεοκοπίας πλην άλλων είναι και εκείνος ο έμπορος όντας κατοίκων στην έδρα του Πρωτοδικείου, ως κατηγορούμενος, δεν δήλωσε αυθημερόν με αίτησή του ενώπιον του γραμματέα Πρωτοδικών την αναστολή των πληρωμών του και συγχρόνως με την δήλωση παύσης των πληρωμών δεν κατέθεσε τον ισολογισμό της επιχείρησής του, αφενός, και εντός 15νθήμερου τα εμπορικά του βιβλία. Τελεσμένο θεωρείται το έγκλημα από την ημεροχρονολογία της παύσης πληρωμών, την οποία ήδη καθόρισε αμετακλήτως το Πολιτικό δικαστήριο με την απόφαση του οποίου ο έμπορος κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης, βάση της ως άνω ημερομηνίας άρχεται η παραγραφή του¹⁸⁵.

180. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 482-485

181. Κ. Πολ. Δικονομία Πολυκώδικας σελ. 473

182. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 486

183. Εμπορικός Νόμος σελ. 1107

184. Πτωχευτικό Δίκαιο Αριστείδης Γεωργίου Ροδόπουλος σελ 1114

185. Περιοδικά Επιθ. Εμπ. Δικ. Συμβ. Πλημμελειοδικών Πειραιώς 47/2001 σελ. 771, 772

9.2. ΠΟΤΕ ΔΙΩΚΕΤΑΙ Ο ΠΤΩΧΟΣ

Η πτώχευση από μόνη της δεν αποτελεί έγκλημα. Είναι δυνατόν να οφείλεται σε τυχαία αιτία ή σε ελαφριά πταίσματα. Ωστόσο, όμως, όταν η πτώχευση συνοδεύεται από βαριά πταίσματα ή από δολιότητες του οφειλέτη εμπόρου¹⁸⁵, ο νόμος χαρακτηρίζει την κατάσταση αυτή ως χρεοκοπία και την διακρίνει σε απλή, όταν είναι συνέπεια άτακτης κι απερίσκεπτης διαγωγής του εμπόρου, οπότε πρόκειται για πλημμέλημα και δόλια όταν είναι συνέπεια δόλιας διαγωγής του πτωχεύσαντα οπότε πρόκειται για κακούργημα¹⁸⁶.

Τόσο η απλή όσο και δόλια χρεοκοπία δεν είναι αναγκαία εγκλήματα. Αποτελούν το κοινό όνομα πολλών κοινών διαφορετικών αξιόποινων πράξεων, ως υπαλλακτικών αντικειμενικών υποστάσεων αφ' ενός της απλής χρεοκοπίας, που είναι πλημμέλημα με ανώτατη ποινή φυλάκισης δύο ετών, και αφ' ετέρου δόλιας χρεοκοπίας, που είναι πλημμέλημα τιμωρούμενο με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και το πολύ πέντε έτη, κατά τον Ποινικό Κ. άρθρο 398 και 53, και σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις η επιβολή φυλάκισης ενός έτους ή μεγαλύτερης, αν συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του νόμου, οδηγεί στη παρεπόμενη ποινή της στέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων ενός έως πέντε ετών, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Ποινικού Κώδικα.

Άλλη παρεπόμενη ποινή που μπορεί να επιβληθεί, εάν η ποινή της απλής ή δαλίας χρεοκοπίας υπερβαίνει τους τρεις μήνες, είναι η απαγγελία από το ποινικό δικαστήριο της ανικανότητας για άσκηση του επαγγέλματος του εμπόρου κατά το άρθρο 67 του Ποινικού Κώδικα. Και αυτή η διάταξη μπορεί να αντικαταστήσει την εμπορική ανικανότητα του πτωχεύσαντος, νόμος 635/1937, που σήμερα στερεί στους μεταπτωχευτικούς δανειστές του εμπόρου από την προσωποκράτηση ως μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης για εμπορικά μεταπτωχευτικά χρέη και από τις άλλες συνέπειες της εμπορικής ιδιότητας του οφειλέτη τους.

Οι αποφάσεις καταδίκης για απλή ή δαλία χρεοκοπία δημοσιεύονται στο Δελτίο

185. Πτωχ. Δίκαιον Κων/νος Ρόκας σελ. 1115, 1116

186. Εμπορικών Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 271

Ταμείο Συντάξεων Νομικών, επειδή έχουν τις εξεταζόμενες παρεπόμενες συνέπειες τους στις οικίες θέσεις ως προς την επικύρωση του πτωχευτικού συμβιβασμού, σύμφωνα με το άρθρο 693 του Εμπορικού Νόμου¹⁸⁷.

Για την ύπαρξη απλής ή δόλιας χρεοκοπίας απαιτείται:

α) Ο αυτουργός των πράξεων να είναι έμπορος. Κατά συνέπεια η έγγαμη γυναίκα ή ο ανήλικος, οι οποίοι δεν έχουν την άδεια να μετέρχονται εμπορικές πράξεις (σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 4 του Εμπ. Κ.) δεν μπορούν να καταδικασθούν ως χρεοκόποι¹⁸⁸.

Το δίκαιο για λόγους ευπρέπειας και ηθικής και για λόγους δημόσιας τάξεως απαγόρευσε σε ορισμένα επαγγέλματα την άσκηση της εμπορίας. Έτσι, απαγορεύεται στους δημοσίους υπαλλήλους, δικηγόρου, κληρικούς κλπ. να ενεργούν εμπορικές πράξεις¹⁸⁹.

Όμως, τα πρόσωπα εκείνα στα οποία απαγορεύεται να ασκούν την εμπορία, είναι παρόλα αυτά έμποροι, όταν παραβιάζουν την απαγόρευση αυτή, μπορούν να κηρυχθούν σε κατάσταση πτώχευσης και αν ασκούν την εμπορία κατά σύνηθες επάγγελμα, μπορούν να καταστούν και ένοχοι χρεοκοπίας¹⁹⁰.

β) Ο κατάδικος να έχει κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως ή σε κατάσταση δικαστικής εκκαθάρισεως από το εμποροδικείο ή το Εφετείο που να βεβαιώνει την κατάσταση παύσης πληρωμών του οφειλέτη εμπόρου. Κατά το νόμο, το πλημμελειοδικείο ή το κακουργιοδικείο μπορεί για κάθε κήρυξη της πτώχευσης από το εμποροδικείο να αναγνωρίσει ότι η κατάσταση πτωχεύσεως υφίσταται ως της παύσεως των πληρωμών και να απαγγείλει κατά συνέπεια τις ποινές της χρεοκοπίας. Μπορεί να καταδιωχθεί για χρεοκοπία ο έμπορος και πριν κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως από το πολιτικό δικαστήριο. Η νομολογία παραδέχεται ότι η ποινική δικαιοδοσία είναι ανεξάρτητη από την εμπορική, ώστε αναγνωρίζει ότι επιτρέπεται να γίνει καταδίκηση και αν ακόμα το εμποροδικείο ή το Εφετείο αποποιηθεί να κηρύξει την πτώχευση στηριζόμενο ότι δεν υπάρχει παύση πληρωμών και ότι το πτωχός δεν είναι έμπορος. Αντιστρόφως, παρά την απόφαση της κήρυξης της πτώχευσης, η ποινική δικαιοδοσία μπορεί να αποφασίσει ότι δεν εφαρμόζονται οι ποινές της χρεοκοπίας επειδή δεν υπάρχει πτώχευση¹⁹¹.

187. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 166, 167

188,190. Εμπορικών Δίκαιο Τόμος 8. Σελ. 274, 275

189. Πτωχευτικόν Δίκαιον Αριστείδου Ροδόπουλος σελ. 87

191. Εμπορικών Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 275

Το εμποροδικείο και το Εφετείο είναι τα μόνα αρμόδια όργανα για να κηρύξουν την παύση των πληρωμών και την πτώχευση του οφειλέτη εμπόρου. Αρμόδιο δικαστήριο για την απλή χρεοκοπία είναι το πλημμελειοδικείο υπό την έγκληση του συνδίκου ή κάποιος από τους πιστωτές του πτωχού ή αυτεπαγγέλτως τη δίωξη του εισαγγελέως¹⁹².

Το έγκλημα της χρεοκοπίας ρυθμίζεται από τα άρθρα 405 και 406 του Ποιν. Ν. και από τα άρθρα 678 έως 686 του Εμπ. Ν. Τα σχετικά άρθρα του Ποινικού Νόμου έχουν ως εξής:

Άρθρο 405 « Έμποροι, τραπεζίτες ή εργοστασιάρχες οίτινες, κατά τους όρους του Εμπορικού Νόμου, λογίζονται ένοχοι ή συναίτιοι δόλιας χρεοκοπίας, τιμωρούνται με ειρικήν, κατά την απλή χρεοκοπία με φυλάκιση ενός μηνός μέχρι δύο έτη». Και το άρθρο 406 «κολυμβισταί, μεσίτες πραγματιών, μεσίτες οδηγοί πλοίων και άλλοι μεσίτες επί απλή χρεοκοπία τιμωρούνται με ειρικήν, επί δόλια με δεσμά πρόσκαιρα». Ο ποινικός νόμος δηλαδή με το άρθρο 405 αναγράφει τις επιβαλλόμενες ποινές για τη απλή και δόλια χρεοκοπία, τον καθορισμό των συστατικών στοιχείων της έννοιας του εγκλήματος της χρεοκοπίας παραπέμπει στον Εμπορικό Νόμο. Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόστηκαν αλλά χρησιμοποιούνται μόνο ως απειλή κατά των κολυμβιστών και των προνομιούχων μεσιτών¹⁹³.

9.2.1. Γεγονότα συστατικά της απλής χρεοκοπίας

Οι περιπτώσεις της απλής χρεοκοπίας κατατάσσονται από τον κώδικα σε δύο διακεκριμένες κατηγορίες. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο πτωχός καταδικάζεται αναγκαίως ως απλός χρεοκόπος, μόνο όταν ο δικαστής έχει βεβαιώσει την ύπαρξη γεγονότων προβλεπόμενων από το νόμο (άρθρο 585). Υπάρχουν, αντιθέτως, και άλλες περιπτώσεις όπου ο δικαστής μπορεί, κατά την εκτίμηση του, να αναγνωρίσει την ύπαρξη γεγονότων αυτής της φύσεως και να απαγγείλει ή όχι τις ποινές της απλής χρεοκοπίας. Το δικαστήριο μπορεί να μην εφαρμόσει τις ποινές αυτές, χωρίς να υποχρεούται να αιτιολογήσει την απόφασή του ως προς αυτό¹⁹⁴.

192. Πτωχευτικόν Δίκαιο Αριστείδου Γεωργίου Ροδόπουλος σελ. 1116

193. Πτωχευτικόν Δίκαιον Κωνσταντίνος Ν. Ρόκας σελ. 78

194. Πτωχευτικόν Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 276, 277

9.2.2. Περιπτώσεις απλής υποχρεωτικής χρεοκοπίας.

Οι περιπτώσεις αυτής της κατηγορίας είναι τέσσερις. Σύμφωνα με το άρθρο 585 του Εμπ. Κώδικα, κηρύσσεται απλός χρεοκόπος κάθε πτωχέυσας έμπορος, ο οποίος ήθελε να βρεθεί σε μία από της ακόλουθες περιπτώσεις:

α) αν οι προσωπικές ή οι οικιακές του δαπάνες κρίνονται υπερβολικές. Αυτό αποδεικνύει την χρησιμότητα της αναγραφής των δαπανών αυτών στο ημερολόγιο και στον ισολογισμό, τα οποία καταθέτονται από τον πτωχό¹⁹⁵. Ο δικαστής θα κρίνει το χαρακτήρα των δαπανών, και αν κατά πόσο αυτές είναι υπερβολικές, λαμβάνοντας υπόψη τη κοινωνική θέση, τη περιουσία και το είδος της εμπορίας του πτωχού. Ως υπερβολικές δαπάνες μπορούν να θεωρηθούν εκείνες που αφορούν μεγάλα έξοδα όπως, έξοδα για ενοίκιο πολυτελής οικίας, διατήρηση πολυμελούς υπηρετικού προσωπικού, δεξιώσεις κλπ. Προσωπικές θεωρούνται εκείνες οι δαπάνες για την αγορά ακριβών και περιττών ενδυμάτων, επισκέψεις κέντρων διασκέδασης,

β) αν ο πτωχός δαπάνησε μεγάλα χρηματικά ποσά για παιχνίδια ή σε επιχειρήσεις, σε εικονικές συναλλαγές του χρηματιστηρίου ή εμπορευμάτων. Και εδώ ο ποινικός δικαστής θα κρίνει κυριαρχικά για το μέγεθος των δαπανών αυτών.

Εικονικές συναλλαγές εννοούνται αυτές που εμφανίζονται με τη μορφή αγοραπωλησίας αξιόγραφων ή εμπορευμάτων υπό προθεσμία ή αγοραπωλησίες υπό παράδοση, δεν πρόκειται, κατά τη κοινή πρόθεση διαφορετικών ημερών, να καταλήξουν στη πραγματική παράδοση, αλλά αντιθέτως σε μια απλή πληρωμή της διαφοράς ανάλογα με την άνοδο ή την πτώση των τιμών του χρηματιστηρίου,

γ) εάν ο πτωχός σκόπιμα ανέβαλε την κήρυξη της πτωχεύσεώς του και αγόρασε για να μεταπωλήσει εμπορεύματα σε κατώτερη από την αγοραία αξία ή σύναψε δάνεια, έθεσε σε κυκλοφορία γραμμάτια ή κατέφυγε σε άλλα επιζήμια (καταστρεπτικά) μέσα για την ανεύρεση χρημάτων.

Οι επιζήμιες αυτές πράξεις του πτωχού για να θεμελιώσουν το έγκλημα της απλής χρεοκοπίας πρέπει να εκτελεσθούν για το σκοπό της αναβολής της κήρυξης της πτώχευσης.

Αν ο πτωχέυσας έμπορος πώλησε τα εμπορεύματα σε τιμή κατώτερη από την αγοραία αξία είτε για λόγους συμφέροντος επειδή τα εμπορεύματα υφίσταται φθορά είτε γιατί έλπιζε ο έμπορος να χρησιμοποιήσει τα κεφάλαια αυτά επικερδέστερα σε άλλες επιχει-

195. Πτωχευτικόν Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 277

-ρήσεις.

Στην περίπτωση αυτή ο πτωχός δεν διαπράττει έγκλημα εφόσον αποδεικνύεται ότι ο οφειλέτης δεν ενέργησε με σκοπό να αναβάλλει την κήρυξη της πτώχευσης.

δ) εάν μετά την παύση των πληρωμών ο πτωχέυσας πλήρωσε πιστωτή για βλάβη της ομάδας.

ε) εάν ήθελε να παραλείψει την επιβαλλόμενη δήλωση του άρθρου 526¹⁹⁶.

9.2.3. Περιπτώσεις δυνητικής απλής χρεοκοπίας

Μπορεί να καταδιωχθεί για απλή χρεοκοπία κάθε πτωχέυσας έμπορος που ενέργησε τις εξής περιπτώσεις:

α) εάν ο πτωχέυσας σύναψε χρηματικές υποχρεώσεις χωρίς αντίτιμο, οι οποίες είναι υπερβολικές ως προς την κατάσταση στην οποία βρίσκεται ο πτωχός¹⁹⁷. Η διάταξη αυτή αφορά τα γραμμάτια και τις συναλλαγματικές, τα οποία εκδόθηκαν από τον πτωχό όχι για τις ανάγκες του εμπορίου του, αλλά για λογαριασμό και εξυπηρέτηση τρίτου. Επίσης υπάγεται η αποδοχή του πτωχού συναλλαγματικής, που εκδόθηκε από αυτόν, η οποία δεν ανταποκρίνεται στην περιουσία του, η οπισθογράφηση της χωρίς εγγύηση ή ασφάλεια εκ μέρους προσώπων, για τους οποίους υπέγραψε.

Επίσης, οι εκχωρήσεις κεφαλαίων ή αφέσεις χρεών, οι οποίες συνομολογήθηκαν από τον πτωχό χωρίς αντάλλαγμα, δεν αντιστοιχούν στην περιουσία του πτωχού, μπορούν να θεωρηθούν ως πράξεις γενναιοδωρίας.

β) αν ο πτωχός κηρύχθηκε σε νέα κατάσταση πτώχευσης, πριν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προηγούμενου συμβιβασμού. Είναι αδιάφορο αν οι υποχρεώσεις του προηγούμενου συμβιβασμού είναι ληξιπρόθεσμες ή δεν έχουν λήξει κατά το χρόνο της νέας πτώχευσης. Επίσης, είναι αδιάφορο αν δεν επήλθε η εκτέλεση του συμβιβασμού ή δεν πληρώθηκαν τα μεταγενέστερα χρέη από το συμβιβασμό. Ακόμα περιλαμβάνεται και η περίπτωση κατά την οποία επήλθε διάρρηξη του γενόμενου συμβιβασμού, γιατί η διάρρηξη ισοδυναμεί με τη κήρυξη της δεύτερης πτώχευσης, όχι όμως και η περίπτωση που ο συμβιβασμός ακυρώθηκε, εφόσον η ακύρωση οφείλεται σε προγενέστερη αιτία.

196. Πτωχευτικόν Δίκαιον Κωνσταντίνος Ν. Ρόκας σελ. 106,107,108,109,110

197. Πτωχευτικόν Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 279

γ) εάν κατά το άρθρο 526 του Εμπ. Ν. η επιβαλλόμενη δήλωση δεν περιλαμβάνει τα ονόματα των αλληλέγγυων συνεταίρων ή αν δεν κατέθεσε εντός του δεκαπενθήμερου, που ορίζει το άρθρο, τα έγγραφα και τα εμπορικά βιβλία, που αναφέρονται στο άρθρο 527.

δ) εάν χωρίς κάποιο νόμιμο κώλυμα δεν εμφανίζεται αυτοπροσώπως ενώπιον των συνδίκων κατά τις οριζόμενες περιπτώσεις και προθεσμίες ή αν τυχόν προπεμπτηρίου, δεν υπάκουσε στη διαταγή να εμφανιστεί. Η διάταξη αυτή έχει σκοπό ο πτωχός να βρίσκεται πάντοτε στη διάθεση της δικαιοσύνης και των πιστωτών του. Αν, όμως, ο πτωχός δεν έτυχε προπεμπτήριο, οφείλει, από την ποινική κύρωση να χαρακτηριστεί ως απλός χρεοκόπος, να παρουσιασθεί στους πιστωτές του, δηλαδή στον σύνδικο, αλλά δεν μπορεί να καταδικασθεί από το δικαστήριο ως απλός χρεοκόπος με μόνο το λόγο ότι δεν εμφανίστηκε ενώπιον του.

ε) εάν δεν τήρησε τα διαγραφόμενα βιβλία του και δεν σύνταξε εγκαίρως ακριβή απογραφή της περιουσίας του (κινητών και ακίνητων πραγμάτων, της περιουσίας και των χρεών του) ή τα βιβλία του και η απογραφή του είναι ατελή και άτακτη ή το ημερολόγιο και το βιβλίο των απογραφών δεν είναι μονογραφημένα, όπως ορίζει το άρθρο 10 του Εμπορικού Νόμου¹⁹⁸. Όλα τα βιβλία πρέπει να συντάσσονται κατά χρονολογική σειρά, χωρίς άγραφα διαστήματα και παραπομπές στα περιθώρια ή δεν παρουσιάζει την ενεργητική και παθητική του κατάσταση¹⁹⁹.

9.2.4. Τα έξοδα της απλής χρεοκοπίας

Σύμφωνα με το άρθρο 683 του Εμπ. Ν., τα έξοδα της απλής χρεοκοπίας καταδιώξεως βαραίνουν το Δημόσιο. Εάν, όμως, η καταδίωξη γίνει για την ιδιωτική κατηγορία των συνδίκων, τα έξοδα μπορούν να κατανηφισθούν κατά της ομάδας, σε περίπτωση αθώωσης του πτωχού. Η απόληψη της απαίτησης των εξόδων κατά του πτωχού μπορεί να επιδιωχθεί από το δημόσιο προς βλάβη της ομάδας²⁰⁰.

198. Πτωχευτικόν Δίκαιον Κωνσταντίνος Ν. Ρόκας σελ. 112-115

199. Πτωχευτικό Δίκαιο Τόμος 8 σελ. 281

200. Πτωχευτικόν Δίκαιον Αριστείδου Γεωργίου Ροδόπουλος σελ. 1135

9.3. Δόλια χρεοκοπία

Κατά το άρθρο 684 του Εμπορικού Νόμου κηρύσσεται δόλιος χρεοκόπος και τιμωρείται κατά τους ορισμούς του Ποινικού Νόμου κάθε πτωχός έμπορος όπου:

α) ήθελε να αποκρύψει τα εμπορικά υποχρεωτικά βιβλία του
β) δολίως αφαίρεσε, διέγραψε ή αλλοίωσε το περιεχόμενο των βιβλίων, ώστε να μην παρέχουν ακριβή εικόνα της περιουσίας του πτωχού.

γ) υπεξείρεσε ή απόκρυψε μέρος του ενεργητικού και η ψευδή καταχώριση ανύπαρκτου παθητικού του

δ) στα βιβλία ή στις εγγραφές του, δημόσια ή ιδιωτικά, ή στον ισολογισμό του, ήθελε δολίως να παραστήσει ποσά μη οφειλόμενα²⁰¹.

Ακόμα, σύμφωνα με το άρθρο 685 του Εμπ. Ν., σε περίπτωση πτώχευσης εταιρείας, καταδιώκονται για δόλια χρεοκοπία και τιμωρούνται κατά τους όρους του ποινικού νόμου οι διαχειριστές αυτής όταν:

α) δόλια παράβαση υποχρεωτικών εμπορικών βιβλίων. Κατεξοχήν, παράβαση είναι η παράλειψη καταχώρισης²⁰² δηλαδή απόκρυψη του ενεργητικού και εξόγκωση του παθητικού της εταιρείας. Η απόκρυψη ή η αλλοίωση των εμπορικών βιβλίων αποτελεί απόδειξη ότι ο πτωχέυσας έμπορος θέλει να διαπράξει μία από τις παραπάνω δολιότητες²⁰³.

β) η δόλια παράλειψη δημοσίευσης καταστατικού Α. Ε., Ε.Π.Ε., συνεταιρισμού, που κηρύχθηκε σε πτώχευση, αποτελεί δόλια χρεοκοπία των αρμόδιων οργάνων. Δεν περιλαμβάνεται στην αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος η δόλια παράλειψη δημοσίευσης διορισμών οργάνου και η δόλια παράλειψη υποβολής στοιχείων σε εποπτεύουσα αρχή.

γ) ψευδής δήλωση του εταιρικού κεφαλαίου. Η δόλια δήλωση κεφαλαίου Α.Ε., Ε.Π.Ε. αλλά και εισφορών Ο.Ε., Ε.Ε. ή συνεταιρισμού, αποτελεί δόλια χρεοκοπία του αρμόδιου οργάνου, είτε η δήλωση περιέχει βεβαίωση αναλήψεως υποχρεωτικής καταβολής του κεφαλαίου είτε περιέχει βεβαίωση καταβολής. Στη περίπτωση αυτή εμπίπτει κάθε δήλωση, του περιεχομένου αυτού, είτε η δήλωση γίνεται προς αρχή είτε γίνεται προς ιδιώτη. Δήλωση προοπτικής αναμενόμενης υπόσχεσης ή αναμενόμενης καταβολής κεφαλαίου δεν είναι αξιόποινη.

201. Πτωχευτικόν Δίκαιον Αριστείδης Γεωργίου Ροδόπουλος σελ. 1136

202. Εγχει. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ.170

203. Πτωχευτικόν Δίκαιον Αριστείδης Γεωργίου Ροδόπουλος σελ. 1137

δ) διανομή εικονικών κερδών. Καταβολή εικονικών κερδών κεφαλαιουχικής εταιρείας, καθώς και προσωπικών εταιριών, που έχουν νομική προσωπικότητα, είναι δόλια χρεοκοπία του καταβάλλοντος, είτε η καταβολή έχει αποφασισθεί από τον ίδιο ή από άλλο όργανο.

ε) δόλια αποδοχή εταιρικών παροχών. Ο εταίρος ή μέτοχος και το όργανο της πτωχέουσας εταιρείας, που δεχθεί να λάβει παροχή της εταιρείας προς αυτό, μη επιτρεπόμενη από το καταστατικό της ή την εταιρική σύμβαση, όπως συμπληρώνονται αυτά από το νόμο, διαπράττει δόλια χρεοκοπία, έστω αν υπάρχει απόφαση διανομής, εφόσον η απόφαση αυτή δεν είναι νόμιμη.

ζ) η σημαντικότερη από τις περιπτώσεις της δόλιας χρεοκοπίας είναι εάν δήλωσε αφορμή της πτώχευσης εταιρείας από δόλο ή συνέπεια δολίων πράξεων. Κατά την οποία η δόλια πρόκληση της πτώχευσης νομικού προσώπου αποτελεί δόλια χρεοκοπία του υπαίτιου είτε αυτός είναι όργανο είτε αυτός είναι κάποιος τρίτος δημιουργεί με άμεσο ή ενδεχόμενο δόλο παύση πληρωμών, είτε άμεση είτε εμφανιζόμενη αργότερα²⁰⁴.

Εάν επιβεβαιωθεί η ύπαρξη των παραπάνω στοιχείων με βάση το ποινικό δίκαιο, που θεμελιώνουν το έγκλημα της δόλιας χρεοκοπίας, τότε ο πτωχός καταδικάζεται ως δόλιος χρεοκόπος. Ο νόμος δεν διακρίνει τη δόλια χρεοκοπία σε υποχρεωτική ή δυναμική, όπως συμβαίνει με την απλή χρεοκοπία²⁰⁵.

9.4. Ποινές απλής και δόλιας χρεοκοπίας

Η ποινή που επιβάλλεται στη δόλια χρεοκοπία στο αρχαίο δίκαιο ήταν ο θάνατος. Σήμερα η ποινή που επιβάλλεται είναι των πρόσκαιρων δεσμών, σύμφωνα με το άρθρο 591 του Εμπορικού Κώδικα και το άρθρο 402 του Ποινικού Κώδικα²⁰⁶. Κατά την διάταξη του άρθρου 398 του Ποινικού Κώδικα με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους τιμωρείται ο υπαίτιος δόλιας χρεοκοπίας κατά τους όρους του Εμπορικού Νόμου. Με φυλάκιση το πολύ δύο ετών τιμωρείται ο υπαίτιος της απλής χρεοκοπίας. Σύμφωνα με τη διάταξη των εδ. α', δ' και ε' του άρθρου 57 του νόμου 2190/1920 για ανώνυμες εταιρείες, τιμωρείται με φυλάκιση με τη καταβολή χρηματικής ποινής μέχρι 80.000 δραχμών ή 235,50 ευρώ²⁰⁷.

204. Εγχει. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ 170, 171

205. Πτωχευτικό Δίκαιο Τόμος 8 σελ. 281

206. Πτωχευτικόν Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 282

207. Πτωχευτικόν Δίκαιον Αριστείδης Γεωργίου Ροδόπουλος σελ. 1147, 1148

Η καταδίκη της δόλιας χρεοκοπίας συνεπάγεται διάφορες σοβαρές συνέπειες:

1) ο πτωχός που καταδικάστηκε ως δόλιος χρεοκόπος δεν μπορεί να έχει εμπορική αποκατάσταση (άρθρο 612 του Εμπορικού Κώδικα και άρθρο 634 εφ 2 του Ποινικού Κώδικα).

2) ο δόλιος χρεοκόπος δεν μπορεί να τύχη συμβιβασμό (άρθρο 510 του Εμπ. Κ.), εάν επιτευχθεί προς τη καταδίκη του μπορεί να ακυρωθεί (άρθρο 520 του Εμπ. Κ.). Αλλά η ακύρωση αυτή μπορεί να γίνει όταν υπάρχουν συστατικά της δόλιας χρεοκοπίας και δεν απαγγέλθηκε καταδίκη.

Αρμόδια δικαστήρια για την εκδίκαση των περιπτώσεων της απλής και δόλιας χρεοκοπίας κατά τους γενικούς κανόνες του δικαστικού οργανισμού είναι το πλημμελειοδικείο για την απλή χρεοκοπία και το κακουργιοδικείο για την δόλια χρεοκοπία.

Το πλημμελειοδικείο μπορεί να επιληφθεί την εκδίκαση της υποθέσεως κάποιου είτε με απευθείας κλήσης της εισαγγελικής αρχής του παθόντος είτε με παραπεμπτική διαταγή του ανακριτή ή βουλεύματος παραπεμπτικού του δικαστικού συμβούλου και ότι ο παθόν μπορεί να παρασταθεί πολιτικός ενάγων αν δεν ενέργησε με απευθείας κλήσεως δηλαδή οι σύνδικοι ή πλείονες ατομικώς (άρθρο 584 του Εμπ. Κ.). Πάντως οι σύνδικοι δεν μπορούν να ενεργήσουν εν ονόματι της ομάδας.

Το κακουργιοδικείο δεν μπορεί να επιληφθεί την εκδίκαση υποθέσεως κάποιου με απευθείας κλήση. Οι υποθέσεις εισάγονται ενώπιον του κακουργιοδικείου, καταρχήν με βούλευμα του συμβουλίου. Μπορούν, όμως, οι σύνδικοι εν ονόματι της ομάδας είτε οι περισσότεροι πιστωτές να παρασταθούν ως πολιτικοί ενάγοντες. Ο νόμος δεν απαιτεί [ποσώ] για την απλή χρεοκοπία να λαμβάνουν οι σύνδικοι για κάθε ενέργεια την άδεια της συνέλευσης των πιστωτών. Αυτό οφείλεται, στην δόλια χρεοκοπία, ένεκα των ισχυόντων ως προς τα έξοδα κανόνων (άρθρο 592 του Εμπ. Κ.) η αγωγή των συνδίκων δεν μπορεί να βλάψει την ομάδα.

Κατά την νομολογία η κήρυξη της πτώχευσης από το εμποροδικείο δεν αποτελεί ουσιώδη προαπαιτούμενο όρο κάθε καταδίωξης για χρεοκοπία, πρέπει να υποβληθεί στους ενόρκους το ζήτημα, αν ο κατηγορούμενος είναι πτωχεύσας έμπορος. Επειδή, η ιδιότητα αυτή είναι στοιχείο του εγκλήματος και όχι περίσταση επιβαρυντική, δεν αποτελεί αυτή αντικείμενο ιδιαίτερου ζητήματος, αλλά περιλαμβάνεται στα κύρια ζητήματα²⁰⁸.

9.5. Παραγραφή της απλής και δόλιας χρεοκοπίας

Επειδή, η απλή και δόλια χρεοκοπία ανήκουν στην κατηγορία των αυτεπαγγέλτως διωκόμενων πλημμελημάτων και κακουργημάτων, η απλή χρεοκοπία παραγράφεται μετά την παρέλευση τριετίας και η δόλια χρεοκοπία παραγράφεται μετά την παρέλευση επταετίας. Κατά τη νομολογία η παραγραφή ισχύει από τη χρονική στιγμή της παύσης των πληρωμών, αλλά η αφετηρία της απωθείται μέχρι τη χρονολογία των γεγονότων της χρεοκοπίας²⁰⁹.

209. Πτωχευτικόν Δίκαιον Τόμος 8 σελ. 287, 288

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

10. ΠΑΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Η παύση των εργασιών της πτώχευσης προϋποθέτει την έλλειψη των αναγκαίων κεφαλαίων για την εξακολούθηση της διαδικασίας της πτώχευσης. Το άρθρο 637 του Εμπ. Ν. αναφέρει «έλλειψη περιουσίας». Το άρθρο 638 του Εμπ. Ν. αναφέρει «έλλειψη περιουσίας» σχετικά περί ανάκληση της παύσης των εργασιών, εφόσον υπάρχουν ικανά χρήματα για να αποπερατωθούν οι εργασίες της πτώχευσης. Αυτό σημαίνει έλλειψη ή αδυναμία εξεύρεσης των αναγκαίων χρημάτων για τη συνέχιση των εργασιών της πτώχευσης, χρημάτων που προέρχονται από την πτωχευτική περιουσία ή μπορούν να προέλθουν από τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας. Πρέπει να τονίσουμε ότι δεν σημαίνει έλλειψη ενεργητικού η έλλειψη περιουσίας. Αδυναμία εξεύρεσης χρημάτων, που δικαιολογεί την κήρυξη της παύσης των εργασιών, θεωρούνται και οι καταβολές από τον πτωχό ή τρίτο χρημάτων μη προερχόμενων από την πτωχευτική περιουσία, ακόμα ύπαρξη περιουσίας του πτωχού η οποία δεν μπορεί ή δύσκολα μπορεί να ρευστοποιηθεί, όπως π.χ. δασική έκταση, νησίδα, διεκδικούμενα πράγματα. Παύση εργασιών δεν μπορεί να δικαιολογήσει η αδυναμία διανομής πτωχευτικού μερίσματος στους πιστωτές.

Η παύση των εργασιών κηρύσσεται με βάση την έκθεση του εισηγητή δικαστή έπειτα από ακρόαση του συνδίκου, με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 637 του Εμπ. Ν. Το δικαστήριο έχει διακριτική εξουσία να αποφασίσει σχετικά με την παύση των εργασιών. Γι' αυτό η παύση των εργασιών είναι δυνητική.

Η παύση των εργασιών της πτώχευσης μπορεί να κηρυχθεί σε οποιαδήποτε στάδιο της πτωχευτικής διαδικασίας προκαλούμενη και εξ επαγγέλματος ακόμα και με αίτηση πιστωτή ή συνδίκου. Η παύση των εργασιών δεν μπορεί να κηρυχθεί μετά την περάτωση της πτώχευσης με πτωχευτικό συμβιβασμό ή με αποκατάσταση λόγω ικανοποίησης ή μετά το κλείσιμο της ένωσης των πιστωτών.

Η κήρυξη της παύσης των εργασιών, μετά την εισαγωγή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και του Εισ. Ν. Κ. Πολ. Δικ., (άρθρο 44), υπάγεται στη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 763 η απόφαση που κηρύσσει την παύση των εργασιών είναι προσωρινώς εκτελεστή, αλλά το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση μπορεί να αναστείλει την ισχύ της αυτεπαγγέλτως.

Σε έφεση έχουν δικαίωμα ο πτωχός και οι διάδοχοι και οι νομικώς ταυτιζόμενοι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοι αυτών καθώς και ο εισαγγελέας πρωτοδικών και μάλιστα ανεξάρτητα αν αυτός παρέστη ή όχι στη πρώτη δίκη. Οι πιστωτές δεν νομιμοποιούνται ατομικώς σε έφεση, γιατί την ομάδα εκπροσωπεί ενεργητικώς και παθητικώς μόνον ο σύνδικος τόσο σε κάθε δίκη που αφορά την πτωχευτική περιουσία όσο και κατά το άρθρο 637 του Εμπ. Ν., δίκη.

Οι πιστωτές νομιμοποιούνται υπό την εκδοχή ότι η παύση των εργασιών επιφέρει την παύση του λειτουργήματος του συνδίκου και στη δίκη νόμιμα παρεμβαίνει ο πτωχευτικός πιστωτής.

Η έφεση πρέπει να απευθύνεται και κατά του συνδίκου, σύμφωνα με την εφαρμογή του άρθρου 674 § 3 του Εμπ. Ν. Σύμφωνα με τη νομολογία της αρχής της αδράνειας, η έφεση δεν στρέφεται κατά του συνδίκου διότι έχει παύσει το λειτούργημα του.

Η προθεσμία τη έφεσης είναι η γενική των 30 ημερών από την επίδοση της απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 518 του Κ. Πολ. Δικ., ενώ με το άρθρο 676 του Εμπ. Ν., η προθεσμία είναι 15 ημέρες.

Στη δίκη για κήρυξη της παύσης των εργασιών δικαιούται να παρέμβει ο σύνδικος. Η παρέμβασή του, που ασκείται με έγγραφες προτάσεις, θεωρείται πρόσθετη δεδομένου ότι δεν υποβάλλει αυτοτελή αίτηση παροχής ειδικής προστασίας²¹⁰.

10.1. Αποτελέσματα της παύσης εργασιών

Στατιστικώς προκύπτει ότι τα δύο τρίτα των πτωχεύσεων κλείνονται με την παύση των εργασιών λόγω έλλειψης των αναγκαίων χρημάτων προς τη συνέχιση και αποπεράτωση της πτώχευσης. Τα αποτελέσματα της παύσης των εργασιών για αυτό το λόγο είναι σοβαρά. Από αυτά ορισμένα αναφέρονται στο νόμο:

210. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Ε. Κοτσίρης σελ. 474-480

- 1) Η ανάληψη από τους πιστωτές των καταδιωκτικών μέτρων κατά του πτωχού
- 2) Η δυνατότητα κήρυξης του πτωχού συγγνωστού με την ίδια απόφαση που κηρύσσει την παύση των εργασιών. Ως προς τα αποτελέσματα που αφορούν τη νομική φύση των εργασιών υπάρχει διχογνωμία.

10.2. Ανάληψη των καταδιωκτικών μέτρων από τους πιστωτές

Σύμφωνα με το άρθρο 637 § 1, 2 και 4 του Εμπ. Ν. με την παύση των εργασιών της πτώχευσης οι πιστωτές αναλαμβάνουν το δικαίωμα της ατομικής δίωξης του πτωχού, μετά την πάροδο ενός μηνός από τη δημοσίευση της απόφασης, δικαίωμα που έχει ανασταλεί λόγω κήρυξης της πτώχευσης. Το δικαίωμα αυτό αναλαμβάνουν οι πιστωτές ανεξάρτητα από την επαλήθευση ή όχι της απαίτησης τους. Οι πιστωτές δικαιούνται να εγείρουν αγωγές για αναγνωριστούν τα δικαιώματά τους, να προβούν σε αναγκαστική εκτέλεση κατά της περιουσίας του πτωχού, να τον προσωποκρατήσουν εκτός αν το δικαστήριο τον κήρυξε συγγνωστό. Για το συγγνωστό αναφερθήκαμε στο κεφάλαιο όταν δεν διώκεται ο πτωχός²¹¹.

10.3. Ανάκληση της απόφασης για κήρυξη της παύσης των εργασιών

Κατά τη διάταξη του άρθρου 638 του Εμπ. Ν. ο πτωχός και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος δικαιούται να ζητήσει την ανάκληση της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε η παύση των εργασιών της πτώχευσης, αποδεικνύοντας ότι υπάρχουν ικανά χρήματα για την περάτωση της πτώχευσης ή προκαταβάλλοντας την αναγκαία ποσότητα χρημάτων στα χέρια του συνδίκου. Σε κάθε περίπτωση προ πάντων εξοφλούνται τα έξοδα των δικαστικών πράξεων που έγιναν δυνάμει του άρθρου 637. Η ανάκληση επέρχεται με απόφαση του δικαστηρίου, μετά από αίτηση του πτωχού ή του πιστωτή ή του συνδίκου ή και αυτεπαγγέλτως εφόσον βελτιώθηκε η κατάσταση της πτώχευσης με την ανεύρεση περιουσίας του πτωχού που ήταν κρυμμένη ή άλλης, ώστε να υπάρχει δυνατότητα εξεύρεσης χρημάτων με τη ρευστοποίηση των περιουσιακών στοιχείων για την αποπεράτωση των εργασιών της πτώχευσης.

Η ανάκληση δικαιολογείται όταν εκτιμάται ότι τα χρήματα αυτά μπορούν να καλύψουν

211. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 481,

212. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 491, 492

τις χρηματικές ανάγκες της πτωχευτικής διαδικασίας μέχρι το πέρας της.

Με την ανάκληση η διαδικασία επαναρχίζει από το σημείο κατά το οποίο είχε αδρανήσει. Οι πιστωτές χάνουν εκ νέου το δικαίωμα της ατομική δίωξης του πτωχού. Ουσιώδης συνέπεια για τη τήρηση της αρχής της σύμμετρης ικανοποίησης είναι ότι οι πιστωτές κάθε τι το οποίο έλαβαν συνέπεια επιτυχούς ατομικής αναγκαστικής εκτέλεσης είναι υποχρεωμένοι να το εισφέρουν στην ομάδα, το οποίο διανέμεται με τους άλλους.

Η ανάκληση δημιουργεί δικαίωμα επίσης προνομιακής εξόφλησης των πιστωτών του πτωχού για τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν προς ενάσκηση των ατομικών καταδιωκτικών μέτρων κατά τη διάρκεια της παύσης των εργασιών²¹³.

10.4. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

10.4.1. Επίθεση σφραγίδων. (Όπως, επίσης, γίνεται αναφορά στο κεφάλαιο 7 με το Σύνδικο).

Με την απόφαση που κηρύσσει την απόφαση της πτώχευσης διατάσσεται η επίθεση των σφραγίδων (άρθρο 528 Εμπ. Ν.). Αυτό το μέτρο έχει σκοπό να εξασφαλιστεί η πτωχευτική περιουσία από τον κίνδυνο απόκρυψης ή αλλοίωσης της από τον πτωχό ή ακόμα η αφαίρεση αντικειμένων της από τρίτους.

Ο ειρηνοδίκης οφείλει να μεταβεί το ταχύτερο δυνατόν, μέσα σε τρεις μέρες το πολύ από τη γνωστοποίηση και αυτοπροσώπως να διασφαλίσει, με τη σφράγιση, την πτωχευτική περιουσία ειδοποιώντας αν υπάρχει ανάγκη το πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα για την αποτελεσματική φύλαξη (άρθρο 6 § 18 του ν. 2479).

Τις σφραγίδες επιθέτει ο ειρηνοδίκης κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Ο ειρηνοδίκης είναι αρμόδιος να ορίσει και φύλακα. Ο γραμματέας του Πρωτοδικείου γνωστοποιεί σε αυτόν αμέσως τη διάταξη της πτωχευτικής απόφασης σχετικά με την επίθεση των σφραγίδων. Μόλις λάβει γνώση ο ειρηνοδίκης τη διάταξη αυτή οφείλει μέσα σε εικοσιτέσσερις ώρες να επιθέσει τις σφραγίδες είτε ενώπιον του προσωρινού συνδίκου είτε και σε απουσία του (άρθρο 544 του Εμπ. Ν.).

Επίθεση σφραγίδων δεν μπορεί να γίνει αν ο εισηγητής δικαστής φρονεί ότι η απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας μπορεί να γίνει μέσα σε μία ημέρα (άρθρο 547), οπότε και η απογραφή πρέπει να αρχίσει αμέσως και να τελειώσει μέσα στην ίδια ημέρα, ή σε περίπτωση

213. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 494

πτώχευσης του θανόντα εμπόρου, αν οι κληρονόμοι του πριν από την κήρυξη της πτώχευσης αποδέχθηκαν την κληρονομιά επ' ωφέλεια απογραφής και συνέταξαν συμβολαιογραφική απογραφή.

Σε περίπτωση φυγής του οφειλέτη ή απόκρυψη του όλου ή μέρους της ενεργητικής περιουσίας του, ο ειρηνοδίκης μπορεί και πριν από την κήρυξη της πτώχευσης να επιθέσει τις σφραγίδες είτε αυτεπαγγέλτως είτε με αίτηση του πιστωτή²¹⁴.

10.4.2. Αντικείμενα που υπόκεινται σε σφράγιση και μη

Σε σφράγιση υπόκειται μόνο η πτωχευτική περιουσία που βρίσκεται στην κατοχή του πτωχού. Οι σφραγίδες τίθενται στις αποθήκες, τα γραφεία, τα κιβώτια, τα χαρτοφυλάκια, τα βιβλία, τα έγγραφα και γενικά όλα τα κινητά του πτωχού (άρθρο 545 του Εμπ. Ν.). Σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας οι σφραγίδες θέτονται όχι μόνο στο κύριο κατάστημα της εταιρείας αλλά και στα υπόλοιπα καταστήματά της και στην ιδιαίτερη κατοικία των ομόρρυθμων εταίρων. Επίθεση σφραγίδων σε κινητά του πτωχού που βρίσκονται στη νομή τρίτου δεν είναι δυνατή, γιατί τα πράγματα αυτά μπορεί να τα διεκδικήσει ο σύνδικος εγείροντας κατ' αυτού διεκδικητική αγωγή.

Εξαιρούνται από το αυστηρό μέτρο της σφράγισης ορισμένα αντικείμενα για λόγους πρόνοιας προς τον πτωχό ή για λόγους άμεσης διενέργειας κατεπειγουσών πράξεων, τις οποίες θα παρακάλυε η σφράγιση. Έτσι εξαιρούνται υποχρεωτικώς τα πράγματα που είναι απολύτως αναγκαία για τον πτωχό και την οικογένειά του και γενικά τα ακατάσχετα.

Δυνητικός εξαιρούνται από τον ειρηνοδίκη με αίτηση του συνδίκου:

α) τα εμπορικά βιβλία του πτωχού, τα οποία θεωρούνται από τον ειρηνοδίκη και παραδίδονται στο σύνδικο, αφού βεβαιωθεί με συνοπτική έκθεση η κατάστασή τους

β) τα βραχυπρόθεσμα ή χρήζοντα αποδοχής εμπορικά γραμμάτια ή για εκείνα για τα οποία απαιτείται να ενεργηθούν συντηρητικές πράξεις (άρθρο 560 Ε. Ν.)

γ) πράγματα τα οποία υπόκεινται σε προσεχή φθορά ή σε υποτίμηση και εκείνα των οποίων η διατήρηση είναι δαπανηρή (άρθρο 559)

δ) τα πράγματα τα οποία είναι χρήσιμα για την εμπορία του πτωχού, αν αυτή δεν μπορεί να διακοπεί αζημίως (άρθρο 558 § 1).

10.4.3. Αποσφράγιση και απογραφή

Μέσα σε τρεις ημέρες από το διορισμό του, ο οριστικός σύνδικος ζητεί να αποσφραγιστεί η περιουσία και προβαίνει στην απογραφή της. Η απογραφή γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ. Πολ. Δικ. επί παρουσία του πτωχού ή αφού κλητεύθηκε προσηκόντως, και με την παρουσία του ειρηνοδίκη, ο οποίος υπογράφει την απογραφή σε κάθε διακοπή(άρθρο 570).

Σε κάθε περίπτωση θανόντα, εάν δεν συντάχθηκε προηγουμένως απογραφή, αυτή γίνεται με τη παρουσία των κληρονόμων ή εφόσον κλητεύθηκαν προσηκόντως (άρθρο 571)

Μετά την αποπεράτωση της απογραφής, τα εμπορεύματα, τα χρήματα και εν γένει τα αντικείμενα της πτωχευτικής περιουσίας παραδίδονται στο σύνδικο, ο οποίος βεβαιώνει την παραλαβή τους στην έκθεση απογραφής (άρθρο 574). Είναι δυνατόν να διαταχθούν ως ασφαλιστικά μέτρα η αποσφράγιση και η επανασφράγιση με την εκ νέου επίθεση σφραγίδων.

Σε περίπτωση πτώχευσης η σφράγιση, αποσφράγιση και η απογραφή που διατάσσεται από το πτωχευτικό δικαστήριο κατά την εκούσια δικαιοδοσία φέρει χαρακτήρα ρυθμιστικού μέτρου. Όταν η σφράγιση, αποσφράγιση και απογραφή ζητείται πριν από την κήρυξη της πτώχευσης φέρει χαρακτήρα ασφαλιστικού μέτρου, το οποίο επιβάλλεται είτε από τον ειρηνοδίκη για το συμφέρον όλων των πιστωτών και την εξασφάλιση της μέλλουσας πτώχευσης, είτε από το μονομελές πρωτοδικείο για να εξασφαλιστεί ατομικό δικαίωμα κάποιου πιστωτή²¹⁵.

Ο σύνδικος εισπράττει τα οφειλόμενα μετρητά στον πτωχό, που πρέπει να καταθέσει. Τα εισπραττόμενα χρήματα καταθέτονται υποχρεωτικά από το σύνδικο σε δημόσιο ταμείο ή σε ορισμένες τράπεζες, κατά το άρθρο 579 του Εμπ Ν, τα υπάρχοντα από την απογραφή της σφραγισθείσας πτωχευτικής περιουσίας μόνο σε τράπεζα, σύμφωνα με το άρθρο 574 του Εμ. Ν.

Μέτρο προστασίας του ενεργητικού είναι και η συμπλήρωση των δικαιοκτητικών περιστατικών κάθε είδους, όπως η αναγγελία εκχωρήσεων, η μεταγραφή εμπράγματων δικαιωμάτων, η παραβολή ενεχύρων κλπ.

Ο σύνδικος μπορεί να συμβιβασθεί, αλλά ο συμβιβασμός τελεί υπό την αίρεση έγκριση από τον εισηγητή δικαστή ή το πτωχευτικό δικαστήριο, ανάλογα με το ύψος της περιουσίας.

Επιτρέπεται η πώληση κινητών, μετά από άδεια του εισηγητή, που ορίζει και τον τρόπο πώλησης (πλειστηριασμό ή άλλον τρόπο) και υποβάλλεται σε δημοσιότητα²¹⁶.

214. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 495, 496, 497

215. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 499, 500

216. Ο Σύνδικος και τα προβλήματά του Ζαφείρης Μέκος σελ. 52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΕΞΕΛΕΓΞΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

11. Γενικά

Οι πιστωτές που επιθυμούν να λάβουν μέρος στις εργασίες της πτώχευσης και στις διανομές της πτωχευτικής περιουσίας πρέπει (με δική τους πρωτοβουλία) να υποβάλλουν τις απαιτήσεις τους στη διαδικασία της εξέλεξης ή επαλήθευσης των πιστωτών κατά το άρθρο 582 του Εμπ. Ν. Με τη διαδικασία αυτή διαπιστώνεται συγχρόνως το παθητικό της πτώχευσης, ώστε οι πιστωτές να είναι σε θέση να αποφασίσουν τον συμφερότερο γι' αυτούς τρόπο περάτωση της πτώχευσης. Μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτή οι νομιμοποιούμενοι πιστωτές έχουν δικαίωμα αν συμμετέχουν στις εργασίες της πτώχευσης. Δεν υποβάλλονται στη διαδικασία της επαληθεύσεως οι ομαδικοί πιστωτές και οι εμπράγματος ασφαλισμένοι ως προς την εμπράγματη αξίωσή τους, ενώ υποβάλλονται οι πτωχευτικοί πιστωτές, οι γενικοί προνομιούχοι και οι εμπράγματος ασφαλισμένοι εφόσον θέλουν να ασκήσουν την ενοχική τους αξίωση²¹⁷.

Οι πιστωτές του εμπόρου που πτώχευσε, για να συμμετάσχουν στις διαδικασίες της πτώχευσης και να γίνουν «αληθινοί» πιστωτές, πρέπει να ακολουθήσουν τη διαδικασία που προβλέπεται από τη νομοθεσία της εξέλεξης ή της επαλήθευσης των απαιτήσεών τους. Η διαδικασία αυτή δεν επιβάλλεται στους πτωχευτικούς πιστωτές, αλλά αποτελεί τη μόνη οδό συμμετοχής στις εργασίες της και της ικανοποίησή τους από το πτωχευτικό μέρος.

Η διαδικασία αυτή της εξέλεξης ή επαλήθευσης των απαιτήσεων κατά του πτωχού ανατίθεται από το νομοθέτη στο σύνδικο και τον εισηγητή δικαστή και έχει χαρακτήρα διαδικαστικό.

Στη διαδικασία αυτή υπόκεινται οι πάσης φύσεως απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών. Για όσους από αυτούς η πτώχευση έχει συνέπεια την άρση του δικαιώματος της ατομικής δίωξης του πτωχού, η υπαγωγή της απαίτησής τους στη διαδικασία της επαλήθευσης είναι υποχρεωτική γιατί αποτελεί τον μόνο τρόπο ικανοποίησής τους. Οι απαιτήσεις των μεταπτωχευτικών ή ομαδικών πιστωτών δεν υπόκεινται σε αυτή τη διαδικασία²¹⁸.

217. Στοιχ. Πτωχευτ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 56

218. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 510, 512

11.1. Ο τρόπος αναγγελίας των απαιτήσεων και η προσαγωγή των τίτλων

Καταρχήν η αναγγελία των απαιτήσεων διακόπτει την παραγραφή και γίνεται με προσαγωγή των τίτλων είτε στο γραμματέα πριν από την πρόσκληση ή μετά την πρόσκληση στον σύνδικο πριν τη προθεσμία ή με δικόγραφο (ανακοπή) στο πτωχευτικό δικαστήριο μετά την προθεσμία²¹⁹.

Ο νόμος απαιτεί, κατά το άρθρο 582, κατάθεση:

α) των «δικαιογράφων» δηλαδή εκείνων των εγγράφων που αποδεικνύουν την απαίτηση του πιστωτή ως αξιόγραφα, δημόσια ή ιδιωτικά έγγραφα, αποσπάσματα από εμπορικά βιβλία και άλλα,

β) σημείωσης, δηλαδή αίτησης του πτωχευτικού πιστωτή, της οποίας το περιεχόμενο συνίσταται στην αναγραφή των προσαγόμενων τίτλων (δικαιογράφων) του ποσού της απαίτησης και των τόκων μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης και του χαρακτήρα της απαίτησης, αν διασφαλίζεται τυχόν με ειδικό προνόμιο ή με εμπράγματα ασφάλεια ή είναι εξοπλισμένη με ειδικό προνόμιο.

Η αναγγελία μπορεί να γίνει αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο (άρθρο 583). Εκείνος που «στερείται» τίτλων μπορεί να αναγγεληθεί με κατάθεση μόνο σημειώματος που περιέχει το ποσό της απαίτησης.

11.2. Χρόνος αναγγελίας.

Η αναγγελία του πιστωτή με την προσαγωγή των τίτλων με σημείωμα γίνεται δυνατός από την έκδοση της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση. Η προσαγωγή των τίτλων γίνεται στο δικαστικό γραφείο δηλαδή στον γραμματέα πτωχεύσεων, ο οποίος δίνει απόδειξη ότι τους παρέλαβε (άρθρο 582). Μετά τον διορισμό του συνδίκου η παράδοση των τίτλων μπορεί να γίνει είτε στο σύνδικο είτε στο γραμματέα.

Η αναγγελία γίνεται υποχρεωτικώς εντός της προθεσμίας των είκοσι ημερών από τη δημοσίευση και όχι από τη λήψη της σχετικής επιστολής, όπως ορίζει ο νόμος.

Η εικοσαήμερη προθεσμία είναι ανατρεπτική. Κατά το άρθρο 583 οι πιστωτές που δεν αναγγέλθηκαν προσκαλούνται, εντός τριών ημερών από το διορισμό του οριστικού συνδίκου να καταθέσουν τους τίτλους του με σημείωμα. Οι πιστωτές προσκαλούνται με επιστολές και

219. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 56

με συλλογική ειδοποίηση προς όλους γενικά μαζί, δηλαδή με δημοσίευσή της στο Δελτίο του Ταμείου Συντάξεων Νομικών.

Οι πιστωτές που απώλεσαν την παραπάνω προθεσμία προς αναγγελία αποκλείονται από τις διαδικασίες της πτώχευσης και τις διανομές που θα γίνουν. Ωστόσο, οι πιστωτές που δεν μετείχαν στην επαλήθευση είτε γιατί αμέλησαν είτε γιατί δεν τους ήταν δυνατόν για οποιοδήποτε λόγο, διατηρούν το δικαίωμα της ανακοπής με δαπάνες τους. Οι πιστωτές που απώλεσαν την προθεσμία αναγγελίας και δεν άσκησαν ανακοπή αποκλείονται από κάθε δικαίωμα κατά τη διάρκεια της πτώχευσης. Αυτοί οι πιστωτές μπορούν να στραφούν κατά του πτωχού και να ασκήσουν καταδιωκτικά μέσα μετά την περάτωση της πτώχευσης. Η ανακοπή δεν αναστέλλει τις διανομές που διατάχθηκαν από τον εισηγητή και στρέφεται κατά του συνδίκου και εισάγεται στο καθ' ύλη αρμόδιο δικαστήριο και δικάζεται κατά την αμφισβητούμενη ή την τακτική ή την ιδρυόμενη ειδική δικαιοδοσία. Αν όμως, διατάχθηκαν νέες διανομές πριν από την εκδίκαση της ανακοπής ο πιστωτής που ανακόπτει περιλαμβάνεται σε αυτές για το ποσό που ορίζεται προσωρινώς από το δικαστήριο. Η άσκηση της ανακοπής δεν έχει ρητή προθεσμία, αλλά είναι παραδεκτή μέχρι την τελευταία διανομή²²⁰.

11.3. Εξέλεγχξη των απαιτήσεων

Η εξέλεγχξη των απαιτήσεων ονομάζεται η διαδικασία που είναι αναγκαία, αλλά και επαρκής, ώστε ένας ορισμένος πιστωτής για ορισμένη απαίτησή του να μπορεί να μετέχει στις διανομές του προϊόντος εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και στην ψηφοφορία ψήφισης του πτωχευτικού συμβιβασμού από την συνέλευση.

Εξέλεγχξη δηλαδή η εξέταση των αποδείξεων (εμπορικών βιβλίων του πτωχού και των δανειστών) αρχόμενη μέσα σε τρεις ημέρες μετά την εκπνοή της προηγούμενης προθεσμίας για αναγγελία, σε οριζόμενη συνεδρίαση, δημοσιευόμενη και να μπορεί να διακοπεί και να συνεχιστεί καταλήγοντας είτε πρώτον, στην ομόφωνη παραδοχή, με αντίστοιχη σημείωση κάτω από την αναγγελία, είτε δεύτερον, σε διατύπωση αντίρρησης, που κρίνεται προσωρινά από τον εισηγητή δικαστή και οριστικά από το πτωχευτικό δικαστήριο.

220. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 515, 516

Αποστολή της εξέλεγχης είναι να οδηγεί αλλά και να καθυστερεί την απόπειρα συμβιβασμού όσο διαρκεί η εξέλεγχη²²¹.

Η εξέλεγχη των απαιτήσεων αρχίζει εντός τριών ημερών από τη λήξη της προθεσμίας προς αναγγελία των πιστώσεων και διεξάγεται σε τόπο και χρόνο που ορίζεται από τον εισηγητή δικαστή (άρθρο 584). Ο εισηγητής αν κρίνει αναγκαίο, μπορεί να συγκαλέσει εκ νέου τους πιστωτές με επιστολές ή δημοσιεύσεις εντός οκτώ ημερών από τη λήξη της πρώτης προθεσμίας, με τη χορήγηση σε αυτούς νέας προθεσμίας τριάντα ημερών²²².

Η ορκωμοσία του δανειστή, εφόσον η απαίτησή του είναι βάσιμη και άδολη, γίνεται μέσα σε οκτώ ημέρες από την αποδοχή της²²³.

221. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση. Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 120

222. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 521

223. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτώχευση & Εξυγίανση. Λεωνίδας Γεωργακόπουλος σελ. 121

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

12. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΤΩΧΟ

Η θέση του πτωχού ως βασικού συντελεστή της πτωχευτικής διαδικασίας και κεντρικού προσώπου στο θεσμό έχει κάποιες συνέπειες για αυτόν²²⁵.

Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει σοβαρές ηθικές μειώσεις για τον πτωχό. Οι συνέπειες που επέρχονται στον πτωχό είναι προσωπικής, περιουσιακής και δικονομικής φύσεως.

12.1. Προσωπικής φύσεως συνέπειες

Ο κυρωτικός χαρακτήρας της πτώχευσης, ανεξάρτητα υπαιτιότητας του πτωχού, οφείλεται σε ιστορικούς κυρίως λόγους. Η πτώχευση δεν επηρεάζει μεν τη δικαιοπρακτική ικανότητα του πτωχού, επιφέρει όμως περιορισμούς σε ορισμένα δικαιώματά του και στην προσωπική του ελευθερία. Οι περιορισμοί της προσωπικής ελευθερίας του πτωχού, από την ημερομηνία κήρυξης της πτώχευσης, αναφέρονται μόνο σε φυσικά πρόσωπα και είναι οι ακόλουθοι:

- 1) να εκλέγει και να εκλέγεται (η διάταξη όμως αυτή καταργήθηκε με νεότερους νόμους).
- 2) να ασκεί λειτούργημα δημοσίου δημοτικού ή κοινοτικού υπαλλήλου²²⁶.
- 3) να ασκεί δημόσιο λειτούργημα, όπως επιτρόπου, συνδίκου, δικηγόρου, του ενόρκου, του κηδεμόνα κτλ.
- 4) να ασκεί επάγγελμα υπαλλήλου Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου²²⁷
- 5) τη διοίκηση της περιουσίας των παιδιών του
- 6) το απόρρητο των επιστολών του, εφόσον αυτές έχουν σχέση με την επαγγελματική του δραστηριότητα²²⁸
- 7) να ασκεί το εμπορικό επάγγελμα

225. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 21, 22

226. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 21, 22

227. Στοιχ. Εμπ. Δικαίου Βησσαρίωνας Π. Παπασπύρου σελ. 133

228. Χρηματοδοτήσεις. Καθυστερήσεις Μιχάλης Ε. Αγγελάκης σελ. 224

8) το όνομα αυτού που πτώχευσε (σε εταιρία ή επωνυμία της) γράφεται σε δημόσιο βιβλίο, το μητρώο αυτών που πτώχευσαν, το οποίο τηρείται σε κάθε Πρωτοδικείο. Η εγγραφή αυτή έχει σκοπό να κάνει γνωστή στο κοινό την κήρυξη της πτώχευσης.

Επίσης ο έμπορος που πτώχευσε υφίσταται περιορισμούς που αναφέρονται στη προσωπική του ελευθερία. Έτσι:

Αυτός που πτώχευσε οφείλει να μην απομακρύνεται από την έδρα του δικαστηρίου και να εμφανίζεται έγκαιρα, όταν καλείται από τον σύνδικο ή τον εισηγητή δικαστή²²⁹ ιδιαίτερα για εξέταση και κλείσιμο των βιβλίων, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 565 του Εμπ. Ν., ή σχετικά με την εξέλεξη ή τη σύνταξη του ισολογισμού²³⁰.

Οι επιστολές που απευθύνονται σε αυτόν που πτώχευσε παραδίδονται στον σύνδικο και αποσφραγίζονται από αυτόν²³¹ (άρθρο 561 του Εμπ. Ν.). Αν ο πτωχός είναι παρών παρευρίσκεται στην αποσφράγιση. Ο σύνδικος επιβάλλεται να είναι εχέμυθος και παραδίδει στον πτωχό τις ξένες προς την εμπορική δραστηριότητα του επιστολές.

Επίσης, το πτωχευτικό δικαστήριο, όπως προβλέπεται από το νόμο, μπορεί να διατάξει την προσωπική κράτηση του πτωχού, είτε με την απόφαση που κηρύσσει τη πτώχευση είτε με τη μεταγενέστερη απόφαση του, ιδιαίτερα όταν αυτός κρύφτηκε ή δεν κατάθεσε τον ισολογισμό²³². Το μέτρο αυτό δεν είναι μέσο αναγκαστικής εκτέλεσης και δεν συνιστά ποινική κύρωση. Αλλά έχει σκοπό την εξυπηρέτηση όλης της πτωχευτικής διαδικασίας, εξασφαλίζοντας την παρουσία του πτωχού κάθε φορά που χρειάζεται, για την συνδρομή του συνδίκου, όσο και η παρεμπόδιση του πτωχού να αποφύγει τυχόν δίωξη του. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη προσωπική κράτηση του πτωχού όχι μόνο στις περιπτώσεις που αναφέρονται τις διατάξεις του άρθρου 530 του Εμπ. Ν., αλλά και σε κάθε περίπτωση που κρίνεται αναγκαίο. Ο Άρειος Πάγος δέχτηκε ότι η κύρωση του άρθρου 530 Εμπ. Ν. εφαρμόζεται μόνο σε πτώχευση φυσικών προσώπων²³³.

229. Στοιχ. Εμπ. Δικαίου Βησσαρίωνας Π. Παπασπύρου σελ. 133

230. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 219

231. Στοιχ. Εμπ. Δικαίου Βησσαρίωνας Π. Παπασπύρου σελ. 133

232. Στοιχ. Εμπ. Δικαίου Αντωνία Πουλάκου- Ευθυμιάτου σελ. 334

233. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 218

12.2. Επίδραση στις σχέσεις προς τέκνα και σύζυγο

Κύριο χαρακτηριστικό της νεότερης ρύθμισης με το νόμο 1329/1983, σχέσεις γονέων και τέκνων, είναι η αντικατάσταση του θεσμού της πατρικής εξουσίας με εκείνον της «γονικής μέριμνας», θεσμός που ενσωματώνει την υποχρέωση και το δικαίωμα και των δύο γονέων να φροντίζουν τα τέκνα τους και έχει ως περιεχόμενο την επιμέλεια του προσώπου, τη διαχείριση της περιουσίας και την υποχρέωση του ανήλικου τέκνου (άρθρο 2518-1530 Αστικός Κώδικας). Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση του νόμου 1329, εάν κάποιος από τους γονείς ή και οι δύο πτωχεύσουν, εξακολουθούν να ασκούν τη γονική μέριμνα του τέκνου τους.

Παρόλα αυτά η πτώχευση είναι δυνατόν να αποτελέσει λόγο δικαστικής αφαίρεσης της «γονικής μέριμνας» από το γονέα που πτώχευσε εάν λόγω της πτώχευσης, συντρέχει κακή άσκηση της «γονικής μέριμνας»²³⁴, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 1532 του Αστ. Κ., όπου ο πτωχός παραβαίνει τα καθήκοντα που του επιβάλλει το λειτούργημα του για την επιμέλεια του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκεί αυτό το λειτούργημα καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε αυτό²³⁵, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσει ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Το δικαστήριο μπορεί ιδίως να αφαιρέσει από τον γονέα που πτώχευσε την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και να την αναθέσει στον άλλο γονέα ή σε τρίτο ή και να διορίσει επίτροπο²³⁶. Ακόμα, σύμφωνα με το άρθρο 1536 του Αστ. Κ., αν από τότε που εκδόθηκε η δικαστική απόφαση για τη γονική μέριμνα, μεταβλήθηκαν οι συνθήκες, το δικαστήριο οφείλει, ύστερα από αίτηση ενός ή και των δύο γονέων, των πλησιέστερων συγγενών ή του εισαγγελέα, να προσαρμόσει την απόφασή του στις νέες συνθήκες ανακαλώντας ή μεταρρυθμίζοντάς την, σύμφωνα με το συμφέρον του τέκνου και να αποδώσει στους γονείς την άσκηση της γονικής μέριμνας που του είχε αφαιρεθεί²³⁷.

Εάν, λόγω, της πτώχευσης συντρέχει νομική ή πραγματική αδυναμία άσκηση της γονικής μέριμνας, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 1510 § 3 του Αστ. Κ., όπως π.χ. φυγή

234. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 220, 221

235. Αστικός Κώδικας Πολυκώδικας σελ 201

236. Αστικός Κώδικας Πολυκώδικας σελ. 202

του πτωχού στο εξωτερικό, φυλάκισή του λόγω δόλιας χρεοκοπίας, οπότε η γονική μέριμνα μπορεί να ανατεθεί στον άλλον γονέα. Πρέπει να σημειώσουμε ότι η πτώχευση δεν αποτελεί λόγο ανικανότητας ή περιορισμένης δικαιοπρακτικής ικανότητας του γονέα που πτώχευσε²³⁷.

12.3. Μη απώλεια της εμπορικής ιδιότητας

Δεν υπάρχει διάταξη του νόμου που να ορίζει σαν συνέπεια της πτώχευσης την απώλεια της εμπορικής ιδιότητας ούτε απώλεια της ικανότητας να είναι έμπορος ο πτωχός, εκ μόνου του λόγου της κήρυξης της πτώχευσης. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 του νόμου 635/1937, εκείνος που πτώχευσε από την κήρυξη της πτώχευσης στερείται το δικαίωμα να ασκεί εμπορικό και βιομηχανικό επάγγελμα²³⁸. Αν ο πτωχός, λόγω νομικής αδυναμίας διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας και άσκησης της επιχείρησης, αδυνατεί να ασκήσει τη συγκεκριμένη δραστηριότητα μέχρι τυχόν ανάκληση της πτώχευσης, αυτό δεν σημαίνει ότι μετά την κήρυξη της πτώχευσης, κάνοντας χρήση της αναμφισβήτητης ικανότητας που έχει να ασκεί τις αντικειμενικώς εμπορικές του πράξεις κατά σύνηθες επάγγελμα, αδυνατεί να είναι έμπορος²³⁹. Αν η πτώχευση επέφερε «απώλεια» της εμπορικής ιδιότητας στα φυσικά πρόσωπα τότε θα έπρεπε να ισχύει αυτό και στις εμπορικές εταιρείες. Ιδιαίτερα οι κεφαλαιουχικές εταιρείες, όπως η Α.Ε. και η Ε.Π.Ε., κατά το τυπικό κριτήριο που λύνονται με τη πτώχευση, διατηρούν την εμπορική τους ιδιότητα και τη νομική τους προσωπικότητα κατά το στάδιο της εκκαθάρισης. Αλλιώς θα έπρεπε να δεχθούμε ότι έχουμε Α.Ε. και Ε.Π.Ε. μη εμπορικές εταιρείες.

Αντίθετα, οι τρίτοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν και να επικαλούνται, καθ' όλη τη διάρκεια της πτώχευσης, την εμπορική ιδιότητα του πτωχού προκειμένου να επέλθουν σε βάρος του όλες γενικά οι συνέπειες, ιδιαίτερα οι δυσμενείς της εμπορικής ιδιότητας για να προσωποκρατήσουν τον πτωχό για χρέη που δημιούργησε μετά την πτώχευση. Έτσι, π.χ. είναι δυνατή η προσωπική κράτηση του πτωχού που τυχόν άσκησε, μετά την πτώχευση, κατά σύνηθες επάγγελμα εμπορικές πράξεις για χρέη που δημιούργησε στην μεταπτωχευτική περιουσία²⁴⁰.

237. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 222

238. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 224

239. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 225

240. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 225, 226

Η πτώχευση ενός από τους συμβαλλόμενους στη σύμβαση πίστωσης με ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό επιφέρει τη λύση της σύμβασης. Επίσης, μετά την κήρυξη της πτώχευσης όλες οι δικαιοπραξίες που γίνονται από ή προς τον πτωχό και αναφέρονται στην πτωχευτική περιουσία είναι άκυρες αλλά μόνο ως προς την ομάδα των πιστωτών, π.χ. η πώληση πραγμάτων, η σύσταση ενεχύρου, η εκχώρηση απαίτησης του πτωχού, η παροχή προσημείωσης ή υποθήκης κτλ²⁴¹.

12.4. Εγγραφή στο μητρώο πτωχευσάντων

Προς το σκοπό κυρίως της δημοσιότητας και προστασίας των τρίτων, το όνομα του πτωχεύσαντα, ή σε περίπτωση πτώχευσης της εμπορικής εταιρείας, η επωνυμία της καταχωρούνται σε δημόσιο βιβλίο, το μητρώο πτωχευσάντων, που τηρείται σε κάθε Πρωτοδικείο της περιφέρειας. Το μητρώο πτωχευσάντων έχει δηλωτική αξία. Στο Πρωτοδικείο Αθηνών τηρείται το γενικό μητρώο, το οποίο περιλαμβάνει τα πτωχεύσαντα πρόσωπα ολόκληρης της Ελλάδας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του νόμου 635/1937 του Εμπορικού Κώδικα.

12.5. Ανικανότητας λόγω πτωχεύσεως

Ορισμένες περιπτώσεις ανικανότητας λόγω πτωχεύσεως προβλέπονται από ειδικές διατάξεις, όπως ιδίως η άσκηση του επαγγέλματος:

1) του ασφαλιστικού πράκτορα, του μεσίτη ασφαλίσεων και του ασφαλιστικού συμβούλου σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου

2) του γενικού διευθυντή ή διευθύνοντα ή εντεταλμένου συμβούλου, αναπληρωτή γενικού διευθυντή, διευθυντή ή μέλους διοικητικού συμβουλίου ελληνικής ασφαλιστικής επιχειρήσεως ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή ειδικού αντιπροσώπου ελληνικής επιχειρήσεως σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή του νομίμου αντιπροσώπου στην Ελλάδα ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών και του αντιπροσώπου στην Ελλάδα μεσιτών Λλόνδης Λονδίνου άρθρο 16 § 2 Ν.Δ. 400/1970.

3) του μέλους του Χρηματιστηρίου Αξιών, σύμφωνα με το άρθρο 9 § 2 3632/28*4

4) του χρηματιστηριακού εκπροσώπου και της ανώνυμης χρηματιστηριακής εταιρείας άρθρο 7§ 3 1806/1988.

12.6. Πρόσθετες υποχρεώσεις του πτωχού

α) Ο πτωχός υποχρεούται να παρέχει πληροφορίες στα όργανα της πτώχευσης σε σχέση με οποιαδήποτε συναλλαγή, ανεξάρτητα αν αυτή η πληροφορία μπορεί να προκαλέσει την ποινική δίωξη του. Παρομοίως την ίδια υποχρέωση έχουν ο νόμιμος αντιπρόσωπος του πτωχού που βρίσκεται σε κατάσταση ανικανότητας, ο νόμιμος εν τοις πράγμασι εκπρόσωπος εμπορικής εταιρείας.

β) Ο πτωχός, επίσης, υποχρεούται να παράσχει πληρεξουσιότητα στον σύνδικο, όσο αφορά τη διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας του στο εξωτερικό.

γ) Ο πτωχός δεν υποχρεούται να συνδράμει το σύνδικο στην διαδικασία της ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Ο σύνδικος μπορεί να συνομολογήσει με τον ίδιο τον πτωχό, φυσικό πρόσωπο ή εταιρεία, σύμβαση μίσθωσης υπηρεσιών με το ως άνω αντικείμενο²⁴².

Η παύση των συνεπειών προσωπικής φύσεως της πτώχευσης επέρχεται με την αποκατάσταση του εμπόρου²⁴³.

12.7. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ

Ο πτωχεύσας εξακολουθεί μεν να παραμένει κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας φορέας της πτωχευτικής περιουσίας, από το πρωί όμως της ημέρας που δημοσιεύτηκε η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση χάνει αυτοδικαίως την εξουσία διαχείρισεως και διαθέσεως της πτωχευτικής περιουσίας του²⁴⁴. Έτσι, λοιπόν, η σπουδαιότερη συνέπεια της κήρυξης της πτώχευσης είναι ότι αφαιρείται από τον πτωχό το δικαίωμα της διοίκησης της πτωχευτικής του περιουσίας. Ο πτωχεύσας εξακολουθεί να θεωρείται ο κύριος της πτωχευτικής περιουσίας, όμως η διοίκηση της περιέρχεται στον σύνδικο²⁴⁵.

242. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 230

243. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 23

244. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ.23, 24

245. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 231

Ο σύνδικος υποχρεούται να πάρει στην κατοχή του την πτωχευτική περιουσία εξαναγκαζόμενος, έτσι έχει το δικαίωμα να διαχειρίζεται και να διαθέτει, σύμφωνα με τους όρους του νόμου, τα στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας²⁴⁵. Ακόμα άκυρη είναι κάθε δικαιοπραξία προς τον πτωχέυσαντα (συμπεριλαμβάνονται οι χρηματικές καταβολές και οι πληρωμές συναλλαγματικών, γραμματίων και επιταγών)²⁴⁶.

Αυτήν την περιουσιακή συνέπεια της κήρυξης της πτώχευσης αποδίδει η νομολογία και η επιστήμη με τους όρους πτωχευτική απαλλοτρίωση ή πτωχευτική δέσμευση ή πτωχευτική κατάσχεση. Η πτωχευτική απαλλοτρίωση είναι ολοκληρωτική με την έννοια ότι εκτός των περιπτώσεων που ο νόμος προβλέπει, δεν μπορούν να αποχωριστούν υπέρ του πτωχού στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας με επίκληση της αρχής της αναλογικότητας.

Τη νομική σημασία της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης αποδίδουν οι διατάξεις²⁴⁷ του άρθρου 2 §2 και 4 του νόμου 635/1937, σε συνδυασμό με το άρθρο 534 του Εμπ. Ν. Στην § 4 ορίζεται ότι «εν τη πτωχευτική περιουσία δεν περιλαμβάνεται η μετά την κήρυξιν της πτωχέσεως αποκτώμενη υπό του πτωχέυσαντος περιουσία» και περαιτέρω στην § 4 ορίζεται ότι από το πρωί της ημέρας που δημοσιεύεται στο δικαστήριο η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση «είναι αυτοδικαίως άκυρος ως προς την ομάδα πάσα δικαιοπραξία γενομένη υπό του πτωχέυσαντος ή προς τον πτωχέυσαντα και αφορώσα εις την πτωχευτικήν περιουσία»²⁴⁸.

Η πτωχευτική απαλλοτρίωση έχει πολλαπλή σημασία: Πρώτον, με αυτήν θεμελιώνεται ο χωρισμός της περιουσίας του πτωχού σε δύο ομάδες και μάλιστα την πτωχευτική, που δεσμεύεται και τη μεταπτωχευτική, που δεν δεσμεύεται, την οποία διοικεί ελεύθερα ο πτωχός²⁴⁹. Δεύτερον, συνέπεια της απώλειας της εξουσίας διαχείρισης και διάθεσης της πτωχευτικής περιουσίας είναι ότι κάθε δικαιοπραξία του πτωχέυσαντος που αναφέρεται στην πτωχευτική περιουσία είναι αυτοδικαίως άκυρη (ορθότερα ανενεργής) ως προς την ομάδα των πιστωτών. Η ακυρότητα αφορά κυρίως δικαιοπραξίες διαθέσεως (μεταβιβάσεις, συστάσεις εμπράγματων δικαιωμάτων, εκχωρήσεις), καταλαμβάνει όμως και υποσχετικές δικαιοπραξίες (οι οποίες όταν επιχειρηθούν από τον πτωχέυσαντα, δεν υποχρεώνουν την πτωχευτική περιουσία) και διαπλαστική δικαιώματα.

245. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 232

246. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 24

247. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 233

248. Εμπορικό Νόμος σελ. 1135

249. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 247

Τρίτον, ότι η πτωχευτική απαλλοτρίωση έχει ως φυσικό επακόλουθο ότι νέες δίκες που αφορούν αντικείμενα της πτωχευτικής περιουσίας μπορούν να διεξαχθούν μόνο από το σύνδικο, ενώ οι τρίτοι πρέπει να στραφούν μόνο κατ' αυτού. Ο πτωχεύσας να μεν δεν χάνει την ικανότητα να παρίσταται στο δικαστήριο, δεν νομιμοποιείται όμως ενεργητικά και παθητικά για την διεξαγωγή δικών που το αντικείμενο τους αναφέρεται στην πτωχευτική περιουσία. Γίνεται δεκτό ότι σε επείγουσες περιπτώσεις μπορεί ο πτωχεύσας να ασκήσει δικαστικές ή εξώδικες πράξεις (ασφαλιστικά μέτρα, διακοπή παραγραφής, σύνταξη διαμαρτυρικού κτλ.). Εκκρεμείς δίκες που αφορούν την πτωχευτική περιουσία διακόπτονται με την κήρυξη της πτώχευσης ενός των διαδίκων (Κ. Πολ. Δικ. άρθρο 286), επαναλαμβάνονται από το σύνδικο, κατά τις διατάξεις του Κ Πολ Δικ., είτε από το σύνδικο είτε από τον πτωχό μετά την κήρυξη της παύσης των εργασιών της πτώχευσης ή την περάτωση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης²⁵⁰.

12.8. Χρονική έκταση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης

Η πτωχευτική απαλλοτρίωση αρχίζει από το πρωί της ημέρας κατά την οποία δημοσιεύεται στο ακροατήριο η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση. Ως «πρωία» εννοείται η πρώτη μεσονύκτια ώρα της ημέρας που αρχίζει. Η πτωχευτική απαλλοτρίωση επέρχεται αυτοδίκαια, δηλαδή η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση δεν απαιτείται να περιέχει σχετική διάταξη με αυτή. Για την έναρξη της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης είναι αδιάφορο αν τηρήθηκαν οι διατυπώσεις δημοσιότητας της απόφασης ή αν ασκήθηκαν κατά της απόφασης ένδικα μέσα της πτωχευτικής ανακοπής ή της έφεσης. Η πτωχευτική απαλλοτρίωση διατηρείται καθόσον χρόνο διατηρείται και η πτώχευση. Σε περίπτωση πτωχευτικού συμβιβασμού με εγκατάλειψη της πτωχευτικής περιουσίας και περάτωση της πτώχευσης με ένωση πιστωτών, η πτωχευτική απαλλοτρίωση ολοκληρώνεται με την εκποίηση των στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας. Σε περίπτωση ανάκλησης της πτώχευσης και μάλιστα από τη δημοσίευση της απόφασης που ανακαλεί την πτώχευση (άρθρο 763 του Κ Πολ Δικ), πτωχευτική απαλλοτρίωση ανατρέπεται. Επίσης, η πτωχευτική απαλλοτρίωση αίρεται σε περιπτώσεις συνήθους πτωχευτικού συμβιβασμού ή αποκατάστασης του πτωχού από την τελεσιδικία της απόφασης. Στις περιπτώσεις αίρεσης ή ανατροπή παύει ο χωρισμός μεταξύ πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας²⁵¹.

250. Στοιχεία Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 24, 25, 26

251. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 233, 234

12.9. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΦΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΤΩΧΕΥΣΑΝΤΑ

12.9.1. Παύση νομιμοποίησης για το πτωχό

Δικονομική συνέπεια της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης είναι ότι ο πτωχός παύει να νομιμοποιείται τόσο παθητικά όσο και ενεργητικά σε δίκες που αφορούν αντικείμενα και γενικά την πτωχευτική περιουσία²⁵². Το άρθρο 534 του Εμπ. Ν. ορίζει ότι «πας κηρύξεως της πτωχεύσεως πάσα κατά του πτωχεύσαντος αγωγή αφορώσα την κινητήν ή ακίνητον αυτού περιουσία και μέτρον εκτελέσεως είτε επί των κινητών είτε επί των ακινήτων αυτού εξακολουθούσι ή επιχειρούνται μόνον κατά των συνδίκων»²⁵³. Ο πτωχέυσας ναι μεν δεν χάνει την ικανότητα να παρίσταται στο δικαστήριο, δεν νομιμοποιείται όμως ενεργητικά και παθητικά για τη διεξαγωγή δικών που το αντικείμενό τους αναφέρεται στην πτωχευτική του περιουσία²⁵⁴. Στις δίκες αυτές νομιμοποιείται μόνο ο σύνδικος ως διοικητής της πτωχευτικής περιουσίας, διεξάγοντας αυτές στο όνομά του, ως μη δικαιούχος ή υπόχρεος διάδικος σε δίκες που δεν καταλαμβάνονται από την άρση των ατομικών διώξεων όπως σε δίκες με ενέγγυους ή ομαδικούς πιστωτές²⁵⁵. Γίνεται δεκτό ότι σε επείγουσες περιπτώσεις μπορεί ο πτωχέυσας να ασκήσει δικαστικές ή εξώδικες πράξεις, όπως ασφαλιστικά μέτρα για θέματα κατεπείγουσας φύσης και επικείμενου κινδύνου εκ της αναβολής, να προβεί σε πράξεις που προασπίζουν την πτωχευτική του περιουσία όπως διακοπή παραγραφής, σύνταξη διαμαρτυρικού κλπ.). Ο πτωχέυσας μπορεί επίσης να ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση αλλά και κύρια κατά τις γενικές διατάξεις²⁵⁶. Αντίθετα, ο πτωχός νομιμοποιείται πλήρως σχετικά με τη μεταπτωχευτική ή εξωπτωχευτική περιουσία του. Νομιμοποιείται αποκλειστικά για τη διεξαγωγή δικών που αφορούν στην οικογενειακή του κατάσταση ιδίως στα δικαιώματά του ως πατέρα, ή επιτρόπου, στις σχέσεις των συζύγων ιδίως επί διαζυγίου ή ακύρωσης γάμου.

252. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 268

253. Εμπορικός Νόμος σελ. 1107

254. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 25

255. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 269

256. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 25

Ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι η αίτηση για κήρυξη σε πτώχευση αφορά την προσωπική κατάσταση του πτωχού και όχι την πτωχευτική περιουσία του και συνεπώς η αίτηση πρέπει να επιδίδεται στον ίδιο ακόμα και στην περίπτωση που βρίσκεται ήδη σε πτώχευση και όχι στον σύνδικο.

Ο πτωχός, φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εταιρεία), δικαιούται να παραστεί για την ηθική βλάβη που υπέστη από διαπραχθέντα αδικήματα σε βάρος του ως πολιτικώς ενάγων σε ποινική δίκη. Ο πτωχός νομιμοποιείται γενικά για υποθέσεις που αφορούν την πτωχευτική περιουσία του μόνον εφόσον αδρανεύει ο σύνδικος και υπάρχει κίνδυνος εκ της αναβολής²⁵⁷.

12.9.2. Βίαια διακοπή της δίκης

Εκκρεμείς δίκες που αφορούν την πτωχευτική περιουσία, κατά τη διάρκεια της πτώχευσης, διακόπτονται με την κήρυξη της πτώχευσης ενός των διαδίκων, σύμφωνα με το²⁵⁸ άρθρο 286 του Κ. Πολ. Δικ. «όπου η δίκη διακόπτεται αν, ωστόσο τελειώσει η προφορική συζήτηση, μετά την οποία εκδίδεται η οριστική απόφαση αν πτωχεύσει κάποιος διάδικος, εφόσον η δίκη αφορά την πτωχευτική περιουσία ή πεθάνει ή αντικατασταθεί ο σύνδικος ή εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για επικύρωση του πτωχευτικού συμβιβασμού ή για αποκατάσταση, εφόσον έχουν ως αποτέλεσμα την ανάληψη της διαχείρισης της περιουσίας από τον πτωχό που συμβιβάσθηκε ή αποκαταστάθηκε, ακόμα αν πεθάνει, απολυθεί, εκπέσει, παραιτηθεί από το λειτούργημα ή χάσει γενικά την ικανότητα για εκπροσώπηση και υπεράσπιση του διαδίκου ο δικαστικός πληρεξούσιος κάποιου διαδίκου ή νόμιμου αντιπροσώπου διαδίκου, εκτός αν ο διάδικος έχει στη δίκη περισσότερους δικαστικούς πληρεξούσιους που έλαβαν μέρος σε αυτήν»²⁵⁹. Οι εκκρεμείς δίκες επαναλαμβάνονται, κατά τις διατάξεις του Κ. Πολ. Δικ., είτε από τον σύνδικο είτε από τον πτωχό μετά την κήρυξη της παύσης των εργασιών της πτώχευσης ή την περάτωση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, εφόσον αντικείμενο της διακοπείσας δίκης ήταν απαίτηση κατά του οφειλέτη εμπόρου, η δίκη δεν μπορεί να επαναληφθεί κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας από τον πτωχευτικό πιστωτή (έστω δηλαδή και αν στρέφεται

257. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 270, 271

258. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 25

259. Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας Πολυκώδικας σελ. 361, 362

κατά του συνδίκου) λόγω της αναστολής των ατομικών διώξεων. Επομένως περίπτωση επανάληψης της δίκης υπάρχει όταν έχει ασκηθεί εμπράγματη αξίωση.

Σε δίκες που αφορούν τη μεταπτώχευτική περιουσία ή αντικείμενα που εξαιρούνται της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης εξακολουθεί να νομιμοποιείται ο πτωχεύσας²⁶⁰.

Η ακυρότητα πράξεων εκποίησης περιουσίας είναι αυτόθροη συνέπεια της πτώχευσης και ανεξάρτητα από τυχόν γνώση ή υπαιτιότητα του αντισυμβαλλόμενου του πτωχού²⁶¹.

Η βιαία διακοπή προϋποθέτει γνωστοποίηση της πτώχευσης στον αντίδικο από τα, κατά νόμο, δικαιούμενα πρόσωπα χωρίς να αρκεί η απλή γνώση του γεγονότος της πτώχευσης από τον αντίδικο. Αμφισβητούμενο είναι το ζήτημα αν η κήρυξη της πτώχευσης από αλλοδαπό δικαστήριο επιφέρει βιαία διακοπή των σχετικών εκκρεμών δικών στην ημεδαπή²⁶².

260. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 26

261. Περιοδικό Επιθ. Εμπ. Δικ. Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών 2004 σελ.157, 158

262. Πτωχ. Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 274, 275

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

14. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ

Γενικά

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός αποτελεί μια σύμβαση μεταξύ του εμπόρου που πτώχευσε και της νόμιμης πλειοψηφίας των πτωχευτικών πιστωτών. Το αντικείμενο της σύμβασης αυτής, είναι συμβατική ικανοποίηση των πιστωτών, ενώ αποτέλεσμα της σύμβασης αυτής είναι η περάτωση της πτώχευσης.

Εφ' όσον δεν γίνει δυνατός ο πτωχευτικός συμβιβασμός, επέρχεται αυτόματα η ένωση των πιστωτών, οι οποίοι καλούνται από τον εισηγητή δικαστή σε συνεδρίαση για να εκφράσουν τη γνώμη τους αρχικά με τη διατήρηση ή την αντικατάσταση του συνδίκου.

13.1. Έννοια και σκοπός του πτωχευτικού συμβιβασμού

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός είναι η επικυρωμένη από το δικαστήριο σύμβαση με την οποία συνάπτεται μεταξύ του πτωχού και της νόμιμης πλειοψηφίας των πτωχευτικών πιστωτών σχετικά με την ικανοποίηση των πιστωτών²⁶³. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός περατώνει την πτώχευση και επικυρώνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 579 του Εμπ. Ν²⁶³. Ο πτωχευτικός συμβιβασμός εκπροσωπεί τους πιστωτές και έχει αναγκαστικό χαρακτήρα, γιατί απαιτεί δικαιοπρακτική δύναμη της νόμιμης πλειοψηφίας που υποχρεώνει όλους τους πτωχευτικούς δανειστές²⁶⁴.

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός διακρίνεται σε τρία είδη ανάλογα με το περιεχόμενό του. Έτσι:

α) τον απλό ή συνήθη συμβιβασμό, κατά τον οποίο η συμβιβαστική ικανοποίηση των πιστωτών συνίσταται στη μείωση των απαιτήσεων των πιστωτών ή στη χορήγηση προθεσμίας προς τον πτωχό²⁶⁵. Το περιεχόμενο της συμφωνίας είναι ότι ο πτωχός ανακτά και διαχειρίζεται την περιουσία και αναλαμβάνει την υποχρέωση εξόφλησης των πτωχευτικών δανειστών σε ορισμένο ποσοστό των απαιτήσεών τους και σε ορισμένο χρόνο, ενιαία ή συνηθέστερα σε δόσεις και ενδεχόμενα με τόκο για συμφωνούμενο χρονικό διάστημα. Ο απλός συμβιβασμός σε σύγκριση με την εγκατάλειψη περιουσίας έχει νομικά και οικονομικά πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Πλεονέκτημα του απλού συμβιβασμού από τον συμβιβασμό της εγκατάλειψης της περιουσίας, είναι ότι ο πτωχός ανακτά την περιουσία του, κυρίως την επιχειρήσει του και μπορεί ως καλύτερος γνώστης της, να την αξιοποιήσει με τα καλύτερα αποτελέσματα, από ότι μπορεί άλλος. Μειονέκτημα είναι ότι η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του πτωχού αποτελεί λόγο ανατροπής (διάρρηξης) του συμβιβασμού, που ενεργεί ως παράγοντας αβεβαιότητας για την έκβασή του. Το μειονέκτημα αυτό μπορεί να αμβλυνθεί αν οι δανειστές παραιτηθούν από το δικαίωμα της διάρρηξης.

Η παραίτηση είναι σύμβαση με το πτωχό, δεν απαγορεύεται, οφείλει και δεσμεύει τους συμβαλλόμενους²⁶⁶

262. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 60

263. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 532

264. Πτώχευσις και Πτωχευτική Αποκατάστασις Μοτσενίγου Σπύρος σελ 265

265. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακοπούλου σελ. 126

266. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακοπούλου σελ. 126

β) το συμβιβασμό με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας, εν όλω ή εν μέρει στους πτωχευτικούς πιστωτές, κατά το οποίο η πτωχευτική περιουσία παραχωρείται, εγκαταλείπεται²⁶⁷. Ο συμβιβασμός αυτός λίγο διαφέρει από την ένωση δανειστών. Τυπικά διαφέρει στην ύπαρξη διαχειριστή αντί συνδίκου στην ένωση. Ουσιαστικά διαφέρει αφ' ενός στην άμεση ενέργεια, χωρίς αναμονή στην εκκαθάριση της περιουσίας, όπως συμβαίνει στην ένωση και αφ' ετέρου στην άφεση χρέους, ως προς το μη καλυπτόμενο από την εκποίηση της περιουσίας τμήμα των χρεών.

Ακόμα ο συμβιβασμός εγκατάλειψη της περιουσίας διαφέρει από τον απλό συμβιβασμό, γιατί δεν καθορίζει ποσοστιαία και χρονικά τις καταβολές προς τους δανειστές. Για το λόγο αυτό ο συμβιβασμός εγκατάλειψης περιουσίας δεν διατρέχει το κίνδυνο διάρρηξης, έχει όμως αβεβαιότητα ως προς το ποσό και το χρόνο καταβολών προς τους δανειστές²⁶⁸.

γ) το μεικτό συμβιβασμό, με τον οποίο παραχωρείται ολόκληρη η πτωχευτική περιουσία στους πτωχευτικούς πιστωτές, και παράλληλα ο πτωχός που συμβιβάστηκε αναλαμβάνει την υποχρέωση, στην περίπτωση που το προϊόν της εκκαθάρισης δεν καλύψει ορισμένο ποσοστό των απαιτήσεων των πιστωτών, να συμπληρώσει αυτό το ποσοστό²⁶⁹.

Και τα δύο πρώτα είδη συμβιβασμού, δηλαδή ο απλός και η εγκατάλειψη περιουσίας, έχουν προϋποθέσεις χωρίς τις οποίες είναι άκυρος:

α) ο πτωχός έχει υποχρέωση να υποβάλει στη συνέλευση πρόταση συμβιβασμού, μία ή περισσότερες, για επιλογή και αποδοχή από τη συνέλευση. Η υποβολή των προτάσεων είναι είτε έγγραφη και γίνεται με κατάθεση στο γραμματέα του δικαστηρίου οκτώ τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνέλευση είτε έγγραφη κατά τη συνέλευση είτε τέλος προφορική κατά τη συνέλευση.

β) η συνέλευση αποτελούμενη από τους οριστικά ή προσωρινά δεκτούς γενόμενος δανειστές (πιστωτές ενέγγυοι, ανέγγυοι, προνομιούχοι) και προεδρευόμενη από τον εισηγητή δικαστή, αφού ακούσει τον σύνδικο και τον πτωχό, αποφασίζει είτε με πλειοψηφία προσώπων είτε με διπλή πλειοψηφία²⁷⁰.

267. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 532

268. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Γεωργακοπούλου σελ 127

269. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 532, 533

270. Εγγ. Εμπ. Δικαίου Πτώχευση & Εξυγίανση Α. Γεωργακοπούλου σελ 127

Ο πτωχός καλείται στη συνέλευση παριστάμενος αυτοπροσώπως εάν απαλλάχθηκε από την προσωπική κράτηση ή εκδόθηκε υπέρ αυτού προπεμπτήριο. Η παράστασή του με πληρεξούσιο επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση σοβαρών λόγων που εγκρίνονται από τον εισηγητή. Χωρίς παράστασης του πτωχού ή πληρεξουσίου του ο συμβιβασμός δεν καταρτίζεται.

Στη συνέλευση προσκαλείται και ο σύνδικος, ο οποίος διαβάζει το υπόμνημα στη συνέλευση, ακούγεται ο πτωχός και ο εισηγητής συντάσσει την έκθεσή του σχετικά με ότι λέχθηκε και αποφασίστηκε²⁷¹.

13.2. Προϋποθέσεις κατάρτισης του συμβιβασμού

Μετά την περάτωση της διαδικασίας της επαλήθευσης των πιστωτών ο εισηγητής δικαστής συγκαλεί τη συνέλευση των πιστωτών για να αποφασίσει αν θα αποδεχθεί τις συμβιβαστικές προτάσεις του πτωχεύσαντα, ο οποίος όμως δεν θα πρέπει να έχει καταδικαστεί για δόλια χρεοκοπία (σε εταιρεία οι εκπρόσωποι τους)²⁷². Η καταδίκη πρέπει να αναφέρεται στην πτώχευση που εκκρεμεί και της οποίας η περάτωση επιδιώκεται με τον πτωχευτικό συμβιβασμό. Το λόγο του ανεπίτρεπτου δικαιολογεί η υπόνοια της αθέμιτης απόκρυψης περιουσιακών στοιχείων και η διακινδύνευση των συμφερόντων των δανειστών. Αν ο πτωχός ανακρίνεται για δόλια χρεοκοπία, οι πιστωτές συγκαλούνται να αποφασίσουν, εάν, σε περίπτωση αθώωσής του, επιφυλάσσονται να διασκεφτούν επί του συμβιβασμού και επομένως να αναβάλουν την απόφασή τους μέχρι το τέλος της ανάκρισης. Εάν ο πτωχός καταδικάστηκε για δόλια χρεοκοπία μετά την επικύρωση του συμβιβασμού, αυτός ακυρώνεται αυτοδικαίως. Η καταδίκη για απλή χρεοκοπία δεν εμποδίζει το συμβιβασμό²⁷³.

Στη συμβιβαστική συνέλευση συμμετέχουν οι πτωχευτικοί πιστωτές, οι απαιτήσεις των οποίων έχουν γίνει οριστικά ή προσωρινά δεκτές, ο πτωχός, ο σύνδικος και ο εισηγητής δικαστής, ο οποίος και προεδρεύει²⁷⁴.

Ο συμβιβασμός πρέπει να ψηφιστεί με διπλή ψηφοφορία και μάλιστα α) με πλειοψηφία των πιστωτών (αριθμητική πλειοψηφία) και β) με πλειοψηφία των πιστώσεων.

271. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 545

272. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 60

273. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 549, 550

274. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 60

Δεν λαμβάνονται υπόψη εκείνοι που στερούνται του δικαιώματος της ψηφοφορίας, όπως η σύζυγος του πτωχού, οι συγγενείς, ενέγγυοι και προνομιούχοι πιστωτές που δεν παραιτήθηκαν από την ασφάλεια ή το προνόμιο τους²⁷⁵.

Η απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών για την αποδοχή των συμβιβαστικών προτάσεων του πτωχού πρέπει να επικυρωθεί από το πτωχευτικό δικαστήριο. Το δικαστήριο δεν ελέγχει αν τηρήθηκαν οι κατά το νόμο διατυπώσεις αλλά εξετάζει τους οικονομικούς όρους του συμβιβασμού και δεν τον επικυρώνει αν οι όροι του είναι αντίθετοι προς τα συμφέροντα του συνόλου των πιστωτών.

Η απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών λαμβάνεται με ειδική διπλή πλειοψηφία πιστωτών και πιστώσεων. Η πλειοψηφία ποικίλλει ανάλογα με το είδος του συμβιβασμού ή και του μεγέθους του προσφερόμενου μερίσματος από το πτωχεύσαντα²⁷⁶.

13.3. Αποτελέσματα πτωχευτικού συμβιβασμού

Μετά την τελεσιδικία της απόφασης που επικύρωσε τον πτωχευτικό συμβιβασμό περατώνεται η πτωχευτική απαλλοτρίωση και ο πτωχός αναλαμβάνει τη διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας του και παύει η διάκριση (σύγχυση) μεταξύ πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας.

Συνεπώς, ο έμπορος (φυσικό πρόσωπο) που αποκαταστάθηκε λόγω του επιτευχθέντος συμβιβασμού μπορεί να συνεχίσει την εμπορική του επιχείρηση, έστω κι αν δεν έχουν εξοφληθεί οι πτωχευτικοί πιστωτές. Το ίδιο ισχύει και για τις κεφαλαιουχικές εταιρείες, εφόσον αναβιώσουν (εάν δεν αναβιώσουν τίθενται σε εκκαθάριση).

Διαλύεται η ομάδα των πιστωτών και δεν έχουν πια την προνομιακή τους θέση και κάθε πιστωτής αναλαμβάνει τις ατομικές του διώξεις κατά του συνόλου της περιουσίας του οφειλέτη.

Ο σύνδικος λογοδοτεί στον πτωχό, του παραδίδει τη περιουσία του και απαλλάσσεται από τα καθήκοντά του. Το ίδιο ισχύει και για τον εισηγητή δικαστή²⁷⁷.

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός δεν επάγεται ανανέωση των χρεών του οφειλέτη. Οι απαιτήσεις των πιστωτών κατ' αυτού για το πτωχευτικό μέρος που συμφωνήθηκε, διατηρούν τη φύση την οποία την είχαν έτσι, ώστε π.χ. αστική απαίτηση παραμένει αστική.

275. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 546

276. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 61

277. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ 61, 62

Με το πτωχευτικό συμβιβασμό οι πιστωτές δεν αποκτούν νέο δικαίωμα ούτε και οι απαιτήσεις τους εξοπλίζονται με νέο τίτλο.

Επίσης, ο πτωχευτικός συμβιβασμός δεν ενέχει άφεση χρέους, γιατί με την άφεση επέρχεται οριστική απόσβεση του χρέους χωρίς να παραμένει και κάποια φυσική ενοχή ως προς το ποσό που αφέθηκε ούτε συνιστά ελευθεριότητα κατά το τμήμα της απαίτησης που συμβιβαστικά αφέθηκε.

Με τη περάτωση της πτώχευσης επέρχεται βίαιη διακοπή των δικών που αναφέρονται στην πτωχευτική περιουσία, ως συνέπεια του πτωχευτικού συμβιβασμού, κατά το άρθρο 286 §1 του Κ. Πολ. Δικ., τις οποίες συνεχίζει πια ο συμβιβασθείς πτωχός νομιμοποιούμενος εφεξής για όλες τις δίκες που αναφέρονται στη πτωχευτική περιουσία²⁷⁸.

13.3.1. Αποτελέσματα του πτωχευτικού συμβιβασμού με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας δεν έχει τα αποτελέσματα του απλού συμβιβασμού. Το βασικό κοινό που έχει με τον απλό συμβιβασμό είναι ή παύση του λειτουργήματος του συνδίκου, ενώ η εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας που παραχωρείται ανατίθεται σε διαχειριστές, σύμφωνα με το άρθρο 614 Εμπ. Ν. αντίθετα δεν διαλύεται η ομάδα των πιστωτών, δεν απαλλάσσεται ο εισηγητής από τα καθήκοντά του πριν από τη περάτωση της εκκαθάρισης, τη λογοδοσία των διαχειριστών και τη σύνταξη έκθεσης και δεν επέρχεται σύγχυση της πτωχευτικής με τη Μεταπτωχευτική περιουσία²⁷⁹.

13.4. Ανατροπή του συμβιβασμού

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός ανατρέπεται με ακύρωση, με γενική διάρρηξη και με κήρυξη του συμβιβασθέντος σε νέα πτώχευση.

α) ο συμβιβασμός ακυρώνεται είτε αυτοδικαίως, εφόσον μετά την επικύρωσή του, ο πτωχός καταδικασθεί σε δόλια χρεοκοπία είτε με μεταγενέστερη απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου λόγω δόλιας αλλοίωσης από το πτωχέυσαντα της περιουσίας του.

277. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 562, 563

278. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 563, 564

β) η γενική διάρρηξη του συμβιβασμού επέρχεται με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου σε περίπτωση που το ζητήσει η νόμιμη πλειοψηφία των πιστωτών (με αποτέλεσμα έναντι όλων) για το λόγο ότι ο πτωχέυσας δεν εκπλήρωσε τους όρους του συμβιβασμού. Αντίθετα η ατομική διάρρηξη μπορεί να ζητηθεί από το δικαστήριο από οποιονδήποτε πιστωτή έναντι του οποίου ο πτωχός δεν εκπληρώνει τους όρους του συμβιβασμού.

γ) ανατροπή του συμβιβασμού επέρχεται και όταν ο πτωχός που συμβιβάστηκε και αποκαταστάθηκε, απέκτησε πάλι την εμπορική ιδιότητα και κηρύχθηκε σε νέα πτώχευση. Εφόσον κατά το χρόνο της κήρυξης της νέας πτώχευσης δεν έχει εκπληρώσει του όρους του συμβιβασμού, ο συμβιβασμός ανατρέπεται, γιατί λόγω της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης ο πτωχός δεν θα είναι σε θέση να εκπληρώσει τους όρους του συμβιβασμού²⁷⁹.

13.5. Κήρυξη νέας πτώχευσης

Ο πτωχός που συμβιβάστηκε είναι δυνατόν, αφού αποκατασταθεί, να απόκτησε τη δυνατότητα εμπορικής δραστηριότητας συνέπεια της οποίας να έφτασε εκ νέου σε παύση των πληρωμών του και αν κηρύχθηκε σε νέα πτώχευση. Αν ο πτωχός δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του από το συμβιβασμό και δεν επήλθε προηγουμένως ακύρωση ή διάρρηξη του συμβιβασμού, τότε η νέα πτώχευση επιφέρει αυτομάτως λύση του πτωχευτικού συμβιβασμού.

Την κήρυξη της νέας πτώχευσης νομιμοποιούνται να ζητήσουν οι πιστωτές του πτωχού μετά την κήρυξη της πρώτης πτώχευσης²⁸⁰.

13.6. ΈΝΩΣΗ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

Αν για οποιοδήποτε λόγο, κυρίως η μη επίτευξη πλειοψηφίας, μη επικύρωση του συμβιβασμού από το δικαστήριο ή λόγω ανατροπής του συμβιβασμού, δεν επιτευχθεί ο πτωχευτικός συμβιβασμός, οι πτωχευτικοί πιστωτές τελούν αυτοδικαίως σε κατάσταση ένωσης (526 Εμπ. Ν) με την έναρξη της οποίας η πτωχευτική διαδικασία κατευθύνεται πλέον προς την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας και τη διανομή του προϊόντος της στους

279. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 63

280. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 576, 577

πιστωτές. Ο σύνδικος της πτώχευσης διορίζεται από το πτωχευτικό δικαστήριο ύστερα από (μη δεσμευτική) γνώμη των πιστωτών.

Ως ένωση των πιστωτών ο νόμος εννοεί την συνέχιση της νομικής οργάνωσης των "εντός της ομάδος" πτωχευτικών πιστωτών, οι οποίοι μετά την αποτυχία του πτωχευτικού συμβιβασμού, προβαίνει στη χρηματοποίηση του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας και στη μεταξύ αυτών διανομής της, αναλογικά αφού βέβαια ικανοποιηθούν οι πιστωτές της ομάδας.

α) παρ' ότι ο σκοπός της ένωσης είναι η εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, ο νόμος λαμβάνει υπόψη το ενδεχόμενο να είναι προς το παρόν προτιμότερη η συνέχιση της εμπορικής επιχείρησης. Οι απαιτούμενες προϋποθέσεις είναι αυστηρότερες από αυτές που απαιτούνται στο προπαρασκευαστικό στάδιο των εργασιών της πτώχευσης.

β) ο σύνδικος μπορεί να πωλήσει κινητά (χωρίς την άδεια του εισηγητή), όχι μόνο ατομικά αλλά και ομαδικά, πράγμα το οποίο μπορεί αποφέρει υψηλότερο τίμημα 664, 630, 576. Καλύτεροι όροι μπορούν να επιτευχθούν επίσης αν η πώληση δεν γίνει με δημόσιο αλλά και με ιδιωτικό πλειστηριασμό, πράγμα το οποίο επιτρέπεται. Ο σύνδικος μπορεί, επίσης, να εκποιήσει ακίνητα με άδεια όμως, του εισηγητή δικαστή και με απόφαση του πτωχευτικού δικαστηρίου, το οποίο και ορίζει αν η εκποίησης θα γίνει με πλειστηριασμό ή με συμφωνία.

γ) ο σύνδικος εκποιεί και τα βεβαρημένα με υποθήκη ακίνητα της πτωχευτικής περιουσίας, εκτός αν οι ενυπόθηκοι δανειστές άρχισαν τη διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης πριν από την ένωση, οπότε η διαδικασία συνεχίζεται από τους ίδιους.

Σκοπός της εκποίησης είναι η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισεως μεταξύ των πιστωτών ανάλογα με το μέγεθος των απαιτήσεων. Πριν από τη διανομή των χρημάτων προαφαιρούνται τα δικαστικά έξοδα και οι καταβολές για τη διοίκηση της πτώχευσης, το βοήθημα προς το πτωχό και την οικογένειά του και οι πληρωμές προς στους προνομιούχους πιστωτές (άρθρο 660). Αν και δεν ορίζεται στο νόμο πρέπει να προαφαιρεθούν και τα χρέη προς τρίτους που δημιουργήθηκαν από τη δράση του συνδίκου. Πρέπει να σημειωθεί ότι αν η πτωχευτική περιουσία δεν επαρκεί, πρώτα εξοφλούνται τα χρέη προς τρίτους και μετά τα πτωχευτικά έξοδα.

Ο σύνδικος συντάσσει λογαριασμό (πίνακα) διανομής, από το οποίο καθορίζεται η σειρά κατάταξης των πιστωτών.

Μετά την εκκαθάριση και τη διανομή συγκαλείται η συνέλευση των πιστωτών, ενώπιον της οποίας λογοδοτεί ο σύνδικος, οπότε και επέρχεται διάλυση της ένωσης και περάτωση της πτώχευσης.

Στην τελευταία αυτή συνέλευση οι πιστωτές γνωμοδοτούν αν ο πτωχός είναι συγγνωστός (δηλαδή καλής πίστης) θέμα για το οποίο αποφασίζει το πτωχευτικό δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 632-635 του Εμπορικού Νόμου. Εφόσον ο πτωχός κηρυχθεί συγγνωστός, δεν προσωποκρατείται²⁸¹.

281. Στοιχ. Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 63, 64, 65, 66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

14. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΟΥ

Γενικά

Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει στον πτωχό συνέπειες περιουσιακής και προσωπικής φύσεως. Η περάτωση της πτώχευσης δεν επιφέρει αυτοδίκαια την παύση των συνεπειών της στο πρόσωπο του πτωχού. Για την παύση των συνεπειών αυτών η νομοθεσία προβλέπει ειδική δικαστική διαδικασία, την πτωχευτική αποκατάσταση, σύμφωνα με τα άρθρα 14 -18 του νόμου 635/1937 του Εμπ. Ν . Αντίστροφα, η αποκατάσταση δεν επιφέρει περάτωση της πτώχευσης. Ο θεσμός της πτωχευτικής αποκατάστασης έχει διπλή σημασία. Πρώτον, με αυτήν αίρονται οι προσωπικές, ηθικές, μειωτικές κυρώσεις κατά του πτωχού και δεύτερον, η αποκατάσταση αποτελεί τρόπο περάτωση της πτώχευσης, εφόσον ο πτωχός εξόφλησε τους πιστωτές του κατά κεφάλαιο και τους τόκους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης²⁸².

Έτσι, λοιπόν αποκατάσταση του πτωχού είναι η δικαστική άρση, μερική ή ολική, του ηθικού στίγματος, που αποτελεί γι' αυτόν η πτώχευση ως κατάσταση του προσώπου του²⁸³.

14.1. Εξουσία του δικαστηρίου

Η πτωχευτική αποκατάσταση κηρύσσεται με απόφαση του δικαστηρίου μετά από αίτηση του πτωχού ή σε περίπτωση θανάτου του, με αίτηση των κληρονόμων του. Αρμόδιο δικαστήριο, κατά την εφαρμογή του άρθρου 3 § 2 Εισ.Ν. Κ. Πολ. Δικ., είναι το μονομελές δικαστήριο πρωτοδικείο που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Η πτωχευτική αποκατάσταση είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο, εάν συντρέχει ένας από του λόγους αποκατάστασης. Απαγορεύεται η πτωχευτική αποκατάσταση εκείνου που καταδικάστηκε για δόλια χρεοκοπία, εκτός αν επήλθε ποινική αποκατάσταση.

282. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 618

283. Εγγ. Εμπ. Δικ. Πτώχευση & Εξυγίανση Λεωνίδας Ν. Γεωργακόπουλος σελ. 135

Δυνητική είναι η αποκατάσταση για το δικαστήριο, εάν ο πτωχός δικάστηκε για απλή χρεοκοπία²⁸⁴, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 § 2 του νόμου 635/1937 του Εμπορικού Νόμου όπου, «1. απαγορεύεται η πτωχευτική αποκατάσταση του καταδικασθέντος επί δόλια χρεοκοπία, εκτός αν επήλθε ποινική αποκατάστασιν.

2. η πτωχευτική αποκατάστασις του καταδικασθέντος επί απλή χρεοκοπία είναι δυνητική για τον πρόεδρον.

3. η έγερση της ποινικής αγωγής επί απλή ή δόλια χρεοκοπία δεν κωλύει την πτωχευτικήν αποκατάστασιν, αλλ' η δια τελεσίδικου βουλεύματος παραπομπή επί δόλια μεν χρεοκοπία αναστέλλει, επί απλή δεν δύναται, κατά την κρίσιν του προέδρου, να αναστείλη την κήρυξιν της αποκαταστάσεως»²⁸⁵. Βλέπουμε λοιπόν ότι, η άσκηση ποινικής δίωξης για δόλια ή απλή χρεοκοπία δεν εμποδίζει την πτωχευτική αποκατάσταση. Ωστόσο η μεν παραπομπή με τελεσίδικο βούλευμα για δόλια χρεοκοπία αναστέλλει την κήρυξη της αποκατάστασης, ενώ η αναστολή αυτή είναι δυνητική για το δικαστήριο σε περίπτωση παραπομπής για απλή χρεοκοπία.

Κατά την απόφαση που θα εκδοθεί από το μονομελές δικαστήριο επιτρέπεται έφεση²⁸⁶, σύμφωνα με το άρθρο 17 § 6^α του νόμου 635/1937, όπου κατά την απόφαση του προέδρου χωρεί μόνον:

α) Έφεσις ενώπιον του προέδρου των εφετών εντός τριάκοντα ημερών από της δημοσιεύσεως εν τω Δέλτιω της αποφάσεως του προέδρου των πρωτοδικών, και

β) τριτανακοπή από κάθε ενδιαφερόμενο μη διάδικο²⁸⁷

Επίσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 § 2 και 3 του νόμου 635/1937, όπου ο πρόεδρος του δικαστηρίου καθορίζει ημέρα εκδίκασης και διατάζει να δημοσιευθεί περίληψη της αίτησης και της δικασίμου στο Δελτίο. Η δικάσιμος δεν μπορεί να καθοριστεί σε ημέρα πριν από την πάροδο τριάντα ημερών από αυτή τη δημοσίευση²⁸⁸.

14.2. Λόγοι αποκατάστασης

Ο πτωχός αποκαθίσταται, σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου 635/1937, α) αν

284. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 622, 623

285. Εμπορικός Νόμος σελ. 1137

286. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 623

287. Εμπορικός Νόμος σελ. 1137

288. Πτωχευτικό Δικαστήριο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 622

επέλθει δεκαετία από την κήρυξη της πτώχευσης. Ο νόμος αρκείται στην απλή πάροδο της δεκαετίας ανεξαρτήτως αν επήλθε ή όχι περάτωση της πτώχευσης με συμβιβασμό.

β) εάν έγινε πτωχευτικός συμβιβασμός και επικυρώθηκε τελεσεδίκως.

Ο νόμος δεν διακρίνει μεταξύ απλού συμβιβασμού ή με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας, αρκεί να μην έχει ακολουθήσει ακύρωση ή διάρρηξη του συμβιβασμού πριν από την αποκατάσταση. Η ανατροπή του συμβιβασμού μετά την αποκατάσταση, λόγω ακύρωσης ή γενικής διάρρηξης, δεν ανατρέπει και την αποκατάσταση²⁸⁹. Επίσης η αποκατάσταση ανατρέπεται αυτοδίκαια αν ο πτωχός καταδικασθεί μεταγενέστερα για δόλια χρεοκοπία και δυνητικά αν καταδικασθεί για απλή χρεοκοπία²⁹⁰.

γ) αν ο πτωχός εξόφλησε όλους γενικά τους πτωχευτικούς πιστωτές κατά κεφάλαιο και μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης τόκους και την προσαγωγή είτε των εξοφλητηρίων είτε έγγραφης δήλωσης των πιστωτών ότι ικανοποιήθηκαν²⁹¹.

Ο έμπορος που αποκαταστήθηκε μετά την πάροδο της δεκαετίας και απέκτησε ξανά την εμπορική ιδιότητα πριν περατωθεί η πρώτη πτώχευση μπορεί να κηρυχθεί σε δεύτερη πτώχευση. Στην περίπτωση αυτή η δεύτερη πτώχευση θα καταλαμβάνει μόνο τη μεταπτωχευτική περιουσία του πτωχέυσαντα²⁹².

Ανώνυμη εταιρεία που κηρύχθηκε σε πτώχευση έχει έννομο συμφέρον να ζητήσει την πτωχευτική της αποκατάσταση, λόγω παρόδου δεκαετίας. Αντιθέτως δεν έχει έννομο συμφέρον ο πιστωτής της Α.Ε. να απαιτεί την απόρριψη της αίτησης αποκατάστασης, γιατί η πτωχευτική διαδικασία συνεχίζεται και μετά την αποκατάσταση του πτωχού. Κλήση του συνδίκου απαιτείται μόνο εφόσον αυτός υπάρχει, όχι όμως όταν ο σύνδικος έχει αποποιηθεί και δεν έχει διορισθεί νέος.

Σύμφωνα με την Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, η αναβίωση Α.Ε. μετά την παρέλευση δεκαετίας από την πτώχευση, συνεπάγεται αφενός τη δυνατότητα κήρυξή της εκ νέου (δεύτερη) σε πτώχευση ως προς την μεταπτωχευτικής της περιουσία εάν παύσει πάλι τις πληρωμές της, και αφετέρου τη συνέχιση στέρησης της διάθεσης και διαχείρισης της

289. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 619, 620

290. Στοιχεία Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 68

291. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 620, 621

292. Στοιχεία Πτωχ. Δικαίου Νίκος Κ. Ρόκας σελ. 68

293. Περιοδικό Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου 2005 Μονομελές Πρωτοδ. Αθηνών 8338/2005 σελ 610, 683, 684

πτώχευτικής περιουσίας από την πτώχην, τη συνέχιση λειτουργίας των οργάνων της πτώχευσης και την εξακολούθηση της πτώχευτικής διαδικασίας²⁹³.

Καταρχήν η πτώχευτική αποκατάσταση αναφέρεται στα φυσικά πρόσωπα, στα οποία αναφέρονται και οι τρεις λόγοι αποκατάστασης. Όπως έχουμε αναφέρει και σύμφωνα με το άρθρο 17 του νόμου 635/1937, η αποκατάσταση έχει εισαχθεί ακόμα και υπέρ του οφειλέτη που κηρύχθηκε σε πτώχευση μετά θάνατο.

Η αποκατάσταση εφαρμόζεται και στις εταιρείες που πτώχευσαν (άρθρο 16 νόμου 635/1937 και άρθρο 47αξ 4 κ.ν. 2190/1920), αλλά αμφισβητείται ωστόσο αν η παρέλευση της δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης αποτελεί λόγο αποκατάστασης των εταιρειών, ενώ γίνεται δεκτό ότι ο πτώχευτικός συμβιβασμός και η ικανοποίηση των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους ως λόγοι αποκατάστασης αναφέρονται και στις εταιρείες. Η παρέλευση της δεκαετίας είναι λόγος αποκατάστασης που έχει εισαχθεί μόνον υπέρ των φυσικών προσώπων, τα οποία αφορούν οι στερήσεις δικαιωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 1 του νόμου 635/1937, στερήσεις που μπορούν να αρθούν και με την αποκατάσταση λόγω παρέλευσης δεκαετίας, σύμφωνα με το άρθρο 18 § 1 και 14 του νόμου 635.

Η Ανώνυμη Εταιρεία που λύθηκε λόγω πτώχευσης, εφόσον επήλθε αποκατάσταση, μπορεί να αναβιώσει με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 47 του νόμου 290/1920²⁹⁴.

14.3. Αποτελέσματα της πτώχευτικής αποκατάστασης

Τα αποτελέσματα επέρχονται από την τελεσιδικία της απόφασης για αποκατάσταση και εξαρτώνται από το λόγο αποκατάστασης. Σε αποκατάσταση, λόγω παρέλευση της δεκαετίας, η διαδικασία της πτώχευσης εξακολουθεί να υπάρχει. Μοναδική συνέπεια της αποκατάστασης, συνέπεια παρέλευσης δεκαετίας ή συμβιβασμού, είναι η άρση των προσωπικών κυρώσεων.

Σε αποκατάσταση λόγω εξόφλησης των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους επέρχεται τόσο άρση των προσωπικών κυρώσεων όσο και περάτωση της πτώχευσης.

Ο πτωχός που αποκαταστάθηκε διαγράφεται από το μητρώο πτωχευσάντων αυτεπαγγέλτως με πράξη του εισηγητή που σημειώνεται στο περιθώριο του μητρώου (άρθρο 6 § 3 του νόμου 635/1937).

294. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 621, 622

Ο πτωχός που αποκαταστάθηκε λόγω παρέλευσης δεκαετίας επανακτά την εμπορική ιδιότητα, δηλαδή την ικανότητα να ασκήσει εμπορία, την οποία είχε απολέσει με την κήρυξη της πτώχευσης και συνεπώς εάν παύσει εκ νέου να πληρώνει μπορεί να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης, έστω κι αν δεν περατώθηκε η πρώτη πτώχευση²⁹⁵.

14.4. Ανατροπή της πτωχευτικής αποκατάστασης

Η ανατροπή της κηρυχθείσας πτωχευτικής αποκατάστασης, όπως έχουμε προαναφέρει και παραπάνω σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 § 4 του νόμου 635/1937, επέρχεται αυτοδικαίως σε περίπτωση μετέπειτα καταδίκης του αποκατασταθέντος σε δόλια χρεοκοπία ή δυνητικός, κατά την κρίση του δικαστηρίου, σε περίπτωση μετέπειτα καταδίκης του πτωχού σε απλή χρεοκοπία.

Σε περίπτωση που η αποκατάσταση κηρύχθηκε λόγω πτωχευτικού συμβιβασμού, η ανατροπή του τελευταίου λόγω ακύρωσης ή γενικής διάρρηξης (άρθρο 615 και 616 § 1 του Εμπορικού Νόμου), συνέπεια της εντεύθεν επερχόμενης αναβίωσης της πτώχευσης, πρέπει να θεωρηθεί ως λόγος ανατροπής της κηρυχθείσας πτωχευτικής αποκατάστασης με την έννοια του όρου μη ορίζοντος, η ανατροπή δεν επέρχεται αυτοδικαίως αλλά κηρύσσεται υποχρεωτικά από το δικαστήριο²⁹⁶. Αν η αποκατάσταση στηριζόταν σε πτωχευτικό συμβιβασμό, ανατρέπεται και αυτός.

Επίσης, η πτωχευτική αποκατάσταση μπορεί να ακυρωθεί με απόφαση του δικαστηρίου ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε πιστωτή, αν μετά την αποκατάσταση ο πτωχός καταδικάστηκε για απλή χρεοκοπία²⁹⁷.

295. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ 623, 624

296. Πτωχευτικό Δίκαιο Λάμπρος Κοτσίρης σελ. 625

297. Χρηματοδοτήσεις. Καθυστερήσεις. Μιχάλης Ε. Αγγελάκης σελ. 239

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Μετά από έρευνα που έγινε στο Δικαστικό Μέγαρο Θεσσαλονίκης την τελευταία πενταετία από 2001 έως το 2005 ζητήθηκαν και πραγματοποιήθηκαν 485 πτώχευσεις στην έδρα της Θεσσαλονίκης.

Η αιτία που οδηγήθηκαν σε πτώχευση όλες αυτές οι εταιρείες και οι οφειλέτες είναι η οικονομική δυσχέρεια, δυσπραγία.

Οι Ατομικές επιχειρήσεις που πτώχευσαν την τελευταία πενταετία είναι 208, οι Ανώνυμες Εταιρείες είναι 118, οι Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης είναι 64, οι Ομόρρυθμες Εταιρείες είναι 87 και οι Ετερόρρυθμες Εταιρείες είναι 8.

Στις Ατομικές Επιχειρήσεις η πτώχευση που έγινε με αίτηση του πιστωτή είναι 109, ενώ με αίτηση του οφειλέτη (πτωχού) είναι 99. Στις Ανώνυμες Εταιρείες με αίτηση του πιστωτή, που ζητήθηκαν και πραγματοποιήθηκαν, είναι 73 και με αίτηση του οφειλέτη είναι 45. Στις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης η πτώχευση που ζητήθηκε με αίτηση του πιστωτή είναι 49 και με αίτηση του πτωχού είναι 15. Στις Ομόρρυθμες Εταιρείες η πτώχευση έγινε με αίτηση του πιστωτή είναι 59 και με αίτηση του πτωχού είναι 28. Στις Ετερόρρυθμες Εταιρείες η πτώχευση που πραγματοποιήθηκε με αίτηση του πιστωτή είναι 5 και με αίτηση του οφειλέτη είναι 3.

Στις Ατομικές Επιχειρήσεις με απόφαση του Πολυμελές Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης μετά από πρόταση, κηρύχθηκε η παύση των εργασιών της πτώχευσης, έλλειψη ενεργητικού και ο πτωχός κρίθηκε μη συγγνωστός. Στις Ανώνυμες εταιρείες και στις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης με απόφαση του Πολυμελές Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, κατόπιν πρότασης, κηρύχθηκε παύση των εργασιών και έλλειψη ενεργητικού. Στις Ομόρρυθμες Εταιρείες με απόφαση του δικαστηρίου κηρύχθηκε παύση των εργασιών, έλλειψη ενεργητικού και τα ομόρρυθμα μέλη κρίθηκαν μη συγγνωστά. Το ίδιο και με τις Ετερόρρυθμες Εταιρείες κηρύχθηκε παύση των εργασιών, έλλειψη του ενεργητικού και τα ετερόρρυθμα μέλη κρίθηκαν μη συγγνωστά.

Συμπεραίνουμε λοιπόν από την παραπάνω έρευνα ότι οι περισσότερες εταιρείες που πτώχευσαν από το 2001 έως το 2005 λόγω οικονομικής στενότητας είναι οι Ατομικές Επιχειρήσεις, έπειτα ακολουθούν οι Ανώνυμες Εταιρείες, οι Ομόρρυθμες Εταιρείες, οι Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης και τέλος οι Ετερόρρυθμες Εταιρείες.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η πτώχευση σαν θεσμός συλλογικής αναγκαστικής εκτέλεσης καταλαμβάνει όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές του πτωχού και μάλιστα αυτοδικαίως και ανεξάρτητα προς τη θέληση τους έτσι, ώστε να επιτύχει όσο γίνεται τη σύμμετρη ικανοποίηση όλων αυτών. Όπως αναφέραμε για να ικανοποιηθεί καθένας από τους πιστωτές σε περίπτωση πτώχευσης, πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλία, συγκεκριμένα πρέπει να προχωρήσει σε αναγγελία και στη συνέχεια σε επαλήθευση της απαίτησης του.

Επίσης, η πτώχευση ως θεσμός καθολικής αναγκαστικής εκτέλεσης καταλαμβάνει ολόκληρη την περιουσία του πτωχού η οποία υπάρχει κατά το χρόνο της κήρυξης της πτώχευσης, ώστε αυτή να διασφαλιστεί και ενδεχομένως να διατεθεί στο σύνολό της για να ικανοποιηθούν οι πιστωτές. Με το σύστημα αυτό η πτωχευτική περιουσία δεν επιδέχεται κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας μεταβολές, ενώ παράλληλα δίνει τη δυνατότητα στον πτωχό κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας να αναπτύξει δραστηριότητα για να συντηρήσει τον ίδιο και την οικογένειά του.

Μεταγενέστερες κτήσεις ακόμα και κατά τη διάρκεια της πτωχευτικής διαδικασίας αποτελούν μεταπτωχευτική περιουσία που παραμένει ελεύθερη περιουσία του πτωχού.

Είναι δυνατόν να λεχθεί με μεγάλη ασφάλεια ότι η πτώχευση είναι ο θεσμός εκείνος, που αποτρέπει την οικονομική κρίση, στην έκταση που αυτή οφείλεται σε παύση πληρωμών κατ' ιδίαν επιχειρήσεων. Ο λόγος είναι ότι η πτώχευση είναι δικαίωμα κάθε πιστωτή και κάθε οφειλέτη και οδηγεί στην άμεση χρήση του δικαιώματος αυτού όταν υπάρχει παύση πληρωμών. Με τον τρόπο αυτό η συγκεκριμένη παύση πληρωμών, τότε που οι άλλοι φορείς επιχειρήσεων βρίσκονται σε φερεγγυότητα και μπορούν να προσαρμοσθούν στις συνέπειες της συγκεκριμένης πτώχευσης.

Αν η συγκεκριμένη παύση πληρωμών δεν οδηγήσει σε πτώχευση, τότε είναι εμπειρικά βέβαιο ότι θα σωρευθεί με την επόμενη πτώχευση και εν συνέχεια με την μεθεπόμενη κ.ο.κ που τελικά θα υπάρξει μια σώρευση πτωχεύσεων ή παύση πληρωμών που θα οδηγήσει σε οικονομική κρίση.

Η πτώχευση μεγάλων επιχειρήσεων έχει σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές, ακόμα και πολιτικές επιπτώσεις. Η πτώχευσή τους δεν επιφέρει ζημιά μόνο στους δανειστές αλλά τις συνέπειες υφίστανται και οι εργαζόμενοι σε αυτές, οι οποίοι χάνουν τις θέσεις εργασίας τους, καθώς και άλλες επιχειρήσεις, λόγω της διαπλοκής των συναλλαγών.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ Ε. ΜΙΧΑΛΗΣ. Χρηματοδοτήσεις. Καθυστερήσεις, νομικές εφαρμογές στην τραπεζική πρακτική. Εκδόσεις ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ. Αθήνα 1994
2. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΛΕΩΝΙΔΑΣ. Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου. Τόμος 1 Πτώχευση & Εξυγίανση. Εκδόσεις ΑΦΟΙ Π. ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα 1997.
3. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Ν. ΛΕΩΝΙΔΑΣ. Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου-οι έμποροι γενικό μέρος. Εκδόσεις ΑΦΟΙ Π. ΣΑΚΚΟΥΛΑ .Αθήνα 1984
4. ΚΟΤΣΙΡΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ. Πτωχευτικό Δίκαιο ΣΤ΄ έκδοση.
Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα- Θεσ/νίκη 1998.
5. ΜΕΚΟΣ ΖΑΦΕΙΡΗΣ. Ο σύνδικος και τα προβλήματά του. Νομική βιβλιοθήκη 1988.
6. ΜΟΤΣΕΝΙΓΟΥ ΣΠΥΡΟΥ. Πτώχευση και πτωχευτική αποκατάσταση. 1958
7. ΠΑΜΠΟΥΚΗ. Κ. Γ. Εισηγήσεις Εμπορικού Δικαίου. Γ΄ έκδοση.
Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ Θεσ/νίκης .
8. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ Π. ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΑ. Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου.
Ίδρυμα Ευγενίου 1954
9. ΠΟΥΛΑΚΟΥ- ΕΥΘΥΜΙΑΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ. Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου Γ΄ έκδοση. Εκδόσεις Αντ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ Αθήνα- Κομοτηνή 1996
10. ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ. Πτωχευτικόν δίκαιον.
Εκδόσεις ΔΕΥΤΕΡΑ Θεσ/νίκη 1968.
11. ΡΟΚΑΣ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ. Στοιχεία Πτωχευτικού Δικαίου Β΄ Έκδοση.
Εκδόσεις ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ 1997.
12. ΡΟΚΑΣ Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ.
Εκδόσεις 12^η Αθήναι 1978
13. ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ
14. ΠΟΛΥΚΩΔΙΚΑΣ: ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ
ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ Αθήνα-Θεσ/νίκη Μάρτιος 2002
15. ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου 2001-2005.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	σελ. 1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ.....	σελ. 5
1.1. Αντικειμενικά εμπορικές πράξεις.....	σελ. 5
1.2. Παράγωγα εμπορικές πράξεις.....	σελ. 6
1.3. Η έννοια του εμπόρου.....	σελ. 7
1.4. Τρία μη ιεραρχημένα συστήματα της εμπορικής ιδιότητας.....	σελ. 8
1.5. Το φυσικό πρόσωπο ως έμπορος.....	σελ. 9
1.6. Το νομικό πρόσωπο ως έμπορος.....	σελ. 9
1.7. Οι συνέπειες από την ιδιότητα του εμπόρου.....	σελ. 10
1.8. Περιορισμοί στην άσκηση της εμπορίας.....	σελ. 10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. Η ΠΤΩΧΕΥΣΗ. Γενικά.....	σελ. 12
2.1. Ποιος είναι ο πτωχός.....	σελ. 12
2.2. Ορισμός – Προϋποθέσεις της πτώχευσης.....	σελ. 13
2.2.1. Η ιδιότητα του εμπόρου.....	σελ. 14
2.2.2. Πτωχευτική ικανότητα παραιτηθέντος εμπόρου.....	σελ. 14
2.2.3. Πτώχευση του θανόντος εμπόρου.....	σελ. 15
2.2.4. Πτωχευτική ικανότητα εταιρειών.....	σελ. 16
2.2.5. Διαλυθείσα εταιρεία.....	σελ. 18
2.3. Παύση των πληρωμών.....	σελ. 19
2.4. Έφεση κατά απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση.....	σελ. 21
2.4.1. Η γενικότητα.....	σελ. 22
2.4.2. Η μονιμότητα.....	σελ. 22
2.4.3. Εμπορικότητα χρεών.....	σελ. 23
2.4.4. Απόδειξη της παύσης των πληρωμών.....	σελ. 24
2.5. Το απαιτητό και εκκαθαρισμένο του εμπορικού χρέους.....	σελ. 24
2.5.1. Μη πληρωμή λόγω έλλειψης χρηματικών μέσων.....	σελ. 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. ΤΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ. Γενικά.....σελ. 26	
3.1. Η πτωχευτική περιουσία (ενεργητικό).....σελ. 27	
3.1.1. Νομική φύση της πτωχευτικής περιουσίας.....σελ. 28	
3.2. Μεταπτωχευτική περιουσία.....σελ. 29	
3.3. Ομαδική περιουσία.....σελ. 29	
3.4. Το ενεργητικό της πτώχευσης.....σελ. 29	
3.5. Το παθητικό της πτώχευσης.....σελ. 29	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4. ΤΥΠΙΚΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ. Γενικά.....σελ. 31	
4.1. Δικαστική απόφαση.....σελ. 32	
4.2. Με δήλωση του οφειλέτη εμπόρου.....σελ. 32	
4.2.1. Άσκηση του δικαιώματος.....σελ. 34	
4.3. Με αίτηση του πτωχευτικού πιστωτή.....σελ. 36	
4.3.1 Το έννομο συμφέρον του πιστωτή.....σελ. 42	
4.3.2. Παραίτηση του πιστωτή.....σελ. 44	
4.4. Αναγγελία απαιτήσεων από το Δημόσιο.....σελ. 44	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. ΤΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟ. Γενικά.....σελ. 46	
5.1. Νομική θέση των πιστωτών.....σελ. 46	
5.2. Γενικοί προνομιούχοι.....σελ. 47	
5.3. Ενέγγυοι πιστωτές.....σελ. 47	
5.4. Ομαδικοί πιστωτές.....σελ. 48	
5.5. Μεταπτωχευτικοί πιστωτές.....σελ. 49	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6. Η ΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ. Γενικά.....σελ. 50	
6.1. Αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης.....σελ. 51	
6.2. Νομική φύση της δικαστικής απόφασης.....σελ. 51	
6.2.1. Το ουσιαστικό περιεχόμενο της δικαστικής απόφασης.....σελ. 52	
6.2.2. Αντικείμενο της απόδειξης.....σελ. 52	
6.3. Ειδικά ένδικα μέσα.....σελ. 55	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

7. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ. Γενικά.....	σελ. 61
7.1. Ο σύνδικος.....	σελ. 61
7.1.1 Υποχρεώσεις και δικαιώματα του συνδίκου.....	σελ. 63
7.1.2. Το λειτούργημα του συνδίκου.....	σελ. 65
7.1.3. Νομική θέση του συνδίκου.....	σελ. 65
7.2. Είδη συνδίκων.....	σελ. 66
7.2.1. Προσωρινός σύνδικος.....	σελ. 66
7.2.2. Οριστικός σύνδικος.....	σελ. 67
7.3. Σφράγιση.....	σελ. 67
7.4. Διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας από τον σύνδικο.....	σελ. 68
7.5. Δίκες.....	σελ. 69
7.6. Γενικά καθήκοντα του συνδίκου.....	σελ. 70
7.7. Η αντιμισθία του συνδίκου.....	σελ. 70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

8. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ. Γενικά.....	σελ. 72
8.1. Πτωχευτικό δικαστήριο.....	σελ. 72
8.2. Το πτωχευτικό δικαστήριο ασκί την ανώτατη εποπτεία.....	σελ. 73
8.3. Η έννοια της πτωχευτικής δίκης.....	σελ. 73
8.4. Ο εισηγητής δικαστής.....	σελ. 74
8.5. Ο εισαγγελέας.....	σελ. 76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

9. ΠΟΤΕ ΔΙΩΚΕΤΑΙ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΔΙΩΚΕΤΑΙ Ο ΠΤΩΧΟΣ. Γενικά.....	σελ. 77
9.1. Πότε δεν διώκεται ο πτωχός.....	σελ. 77
9.2. Πότε διώκεται ο πτωχός.....	σελ. 80
9.2.1. Γεγονότα συστατικά της απλής χρεοκοπίας.....	σελ. 82
9.2.2. Περιπτώσεις απλής υποχρεωτικής απλής χρεοκοπίας.....	σελ. 83
9.2.3. Περιπτώσεις δυνητικής απλής χρεοκοπίας.....	σελ. 84
9.2.4. Τα έξοδα της απλής χρεοκοπίας.....	σελ. 85
9.3. Δόλια χρεοκοπία.....	σελ. 86
9.4. Ποινές απλής και δόλιας χρεοκοπίας.....	σελ. 87
9.5. Παραγραφή της απλής και δόλιας χρεοκοπίας.....	σελ. 89

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

10. ΠΑΥΣΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΛΟΓΩ

ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥσελ. 90	
10.1. Αποτελέσματα της παύσης εργασιών.....σελ. 91	
10.2. Ανάλυση των καταδιωκτικών μέτρων από τους πιστωτές.....σελ. 92	
10.3. Ανάκληση της απόφασης για κήρυξη της παύσης των εργασιών.....σελ. 92	
10.4. Διασφάλιση και διοίκηση ενεργητικού.....σελ. 93	
10.4.1. Επίθεση σφραγίδων.....σελ. 93	
10.4.2. Αντικείμενα που υπόκεινται σε σφράγιση και μη.....σελ. 94	
10.4.3. Αποσφράγιση και μη απογραφή.....σελ. 95	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

11. ΕΞΕΛΕΓΞΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ . Γενικά.....σελ. 96	
11.1. Ο τρόπος αναγγελίας των απαιτήσεων και η προσαγωγή των τίτλων.....σελ. 97	
11.2. Χρόνος αναγγελίας.....σελ. 97	
11.3. Εξέλεξη των απαιτήσεων.....σελ. 98	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

12. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΤΩΧΟ . Γενικά.....σελ. 100	
12.1. Προσωπικής φύσεως συνέπειες.....σελ. 100	
12.2. Επίδραση στις σχέσεις προς τα τέκνα και τη σύζυγο.....σελ. 102	
12.3. Μη απώλεια της εμπορικής ιδιότητας.....σελ. 103	
12.4. Εγγραφή στο μητρώο πτωχευσάντων.....σελ. 104	
12.5. Ανικανότητα λόγω πτωχεύσεως.....σελ. 104	
12.6. Πρόσθετες υποχρεώσεις του πτωχού.....σελ. 105	
12.7. Περιουσιακής φύσεως συνέπειες του πτωχού.....σελ. 105	
12.8. Χρονική έκταση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης.....σελ. 107	
12.9. Συνέπειες δικονομικής φύσης.....σελ. 108	
12.9.1. Παύση νομιμοποίησης για τον πτωχό.....σελ. 108	
12.9.2. Βίαη διακοπή της δίκης.....σελ. 109	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

13. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ

ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ . Γενικά.....σελ. 111	
--	--

13.1. Έννοια και σκοπός του πτωχευτικού συμβιβασμού.....σελ.	112
13.2. Προϋποθέσεις κατάρτισης του συμβιβασμού.....σελ.	114
13.3. Αποτελέσματα του πτωχευτικού συμβιβασμού.....σελ.	115
13.3.1. Αποτελέσματα του πτωχευτικού συμβιβασμού με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας.....σελ.	116
13.4. Ανατροπή του συμβιβασμού.....σελ.	116
13.5. Κήρυξη νέας πτώχευσης.....σελ.	117
13.6. Ένωση των δανειστών.....σελ.	117

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

14. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ. Γενικά.....σελ.	120
14.1. Εξουσία του δικαστηρίου.....σελ.	120
14.2. Λόγοι αποκατάστασης.....σελ.	121
14.3. Αποτελέσματα της πτωχευτικής αποκατάστασης.....σελ.	123
14.4. Ανατροπή της πτωχευτικής αποκατάστασης.....σελ.	124

ΣΥΣΤΑΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....σελ.	125
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....σελ.	126
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ.	127

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....σελ.	128
----------------------	-----

